Insonga naf keltirish — oliy baxt!

Ishonch

O'zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi gazetasi

http://www.ishonch-doverie.uz

2013-yil 22-yanvar, seshanba № 9-10 (3203)

Gazeta 1991-yil 21-martdan chiqa boshlagan

Тинчлик, тараққиёт ва фаровонлик йўлида

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси мажлисининг қарори

2013 йил 18 январ

2012 йилда республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2013 йилги иқтисодий дастурнинг асосий устувор вазифалари тўғрисида

1. Вазирлар Маҳкамаси қайд этадики, глобал иқтисодиётда жиддий муаммолар сақланиб қолаётганлигига қарамай, 2012 йилги иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор вазифаларини амалга ошириш натижасида иқтисодий ривожланишнинг барқарор юқори суръатлари, макроиқтисодий мутаносиблик, аҳоли ҳаёт даражасининг барқарор ўсиши ва мамлакатнинг жаҳон бозоридаги мавқеини мустаҳкамлаш таъминланди.

Ялпи ички маҳсулот 8,2 фоизга, саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми — 7,7 фоизга, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ҳажми — 7 фоизга, пудрат қурилиш ишлари ҳажми — 11,5 фоизга, чакана товар айланмаси ҳажми — 13,9 фоизга ўсди. Инфляция суръатлари режалаштирилган даражада сақланди ва 7 фоиздан ошмади.

Давлат бюджети ялпи ички маҳсулотга нисбатан 0,4 фоиз миқдорида профицит билан ижро этилди. Ижтимоий соҳани ривожлантиришга барча харажатларнинг 59,2 фоизи йўналтирилди. Бюджет ташкилотлари ходимлари иш ҳақи, пенсиялар, нафақалар ва стипендиялар бир йилда ўртача 26,5 фоизга, аҳолининг реал даромадлари эса — 17,5 фоизга ўсди.

Ялпи ички маҳсулотга нисбатан 22,9 фоизни ташкил этган асосий капиталга инвестициялар ҳажмининг ошиб бориши иқтисодиёт ўсиши барқарор юқори суръатларининг ва унинг тузилмаларини диверсификациялашнинг асосий манбаи бўлди. 11,7 миллиард долларга тенг миқдорда ёки 2011 йилдагига қараганда 14 фоиз кўп инвестициялар жалб этилди. Барча инвестицияларнинг 22 фоиздан ортиғини ёки 2,5 миллиард доллардан ортиқни хорижий инвестициялар ташкил этди, улардан 79 фоиздан ортиғи тўғридан-тўғри хорижий инвестициялардир. Барча инвестицияларнинг 74 фоизга яқини ишлаб чиқариш қурилишига йўналтирилди. 205 та инвестиция лойиҳасини амалга ошириш тугалланди.

(Давоми 2-саҳифада).

Ўз меҳнати, ўз тадбиркорлиги билан даромад топаётган одам мустақил ва эркин бўлади. Болаларини ҳам шундай фикрда, шундай руҳда тарбиялайди. Юртимизда тинчлик-осойишталик бўлса, давлатимиз шу сиёсатни давом эттирса, ҳар бир одам мен ўз меҳнатим билан ҳеч кимдан кам бўлмайман, деган ишонч билан яшайди.

Ислом КАРИМОВ

ОЛТИАРИҚЛИК БОҒБОН

Фарғона вилояти Олтиариқ туманининг Тинчлик шаҳарчаси Ҳ.Олимжон номидаги маҳалла фуқаролар йиғинида 3 мингдан ошиқ хонадон бор. Ундаги серфайз кўчалар, бир-биридан кўркам, замонавий уй-жойлар маҳалла аҳолисининг турмуш даражаси нечоғли юксаклигидан далолат беради.

Маҳалла аҳли асосан узум етиштириш ҳадисини олган. Мирзоҳид Улуғов — улардан бири.

Айни пайтда қиш бўлишига қарамай, бу миришкорнинг томорқасидаги 12 сотих майдонда «Мерс» ва «Ҳусайни» навли узумлар пишиб турибди. Мирзоҳид Улуғовнинг айтишича, хонадондаги қут-барака ҳалол меҳнат мевасидир. Айнан томорқа деҳқончилигидан олинаётган даромад бу оилага ҳеч кимдан кам бўлмай, фаровон яшаш имконини бермоқда.

Суратда: *Мирзоҳид Улуғов бу йилги ҳосилдан мамнун.*

Муқимжон ҚОДИРОВ (ЎзА) олган сурат

Янгиликлар оқимидан

АНДИЖОН

ЗАМОНАВИЙ УЙЛАР

Андижон вилоятида Обод турмуш йили уй тўйлари билан бошланди. Кўплаб ҳудудларда янги намунавий уйлар ўз эгаларига топширилди.

— 40 йил қурилиш соҳасида ишладим, тўрт ўғил ва бир қизни вояга етказдим, — дейди Анвар Оқйўлов. — Ўғлимнинг янги уйи бизга жуда маъқул келди. Хоналар яшаш учун жуда қулай қурилган. Уй тўйига келган меҳмонларнинг ҳам ҳаваси келди. Бу ишнинг бошида турганлар соғ бўлишсин!

ОАТБ «Қишлоқ қурилиш банк»нинг Андижон минтақавий филиали раҳбари Ҳ.Аҳмадалиевнинг берган маълумотига кўра, вилоятда ўтган йилда 770 дан зиёд янги намунали уй қуриш режалаштирилган бўлиб, улар жорий йилнинг март ойигача ўз эгаларига топширилади.

— Намунали уй-жойларнинг жами лойиҳа қиймати 85 млрд. 560 млн. сўмни ташкил этади, — дейди банк бошқарувчиси Ҳ. Аҳмадалиев. — Унинг 48 млрд. 448 млн. сўми банк томонидан фуқароларга ажратиладиган имтиёзли ипотека кредитлари ҳисобига, қолган 37 млрд. 112 млн. сўми фуқаролар тўлайдиган дастлабки ва якуний тўловлар ҳисобига молиялаштирилди.

Жорий йилда вилоятда қурилиш кўлами янада кенгайиб, 45 та массивда 900 та намунавий уй-жой қурилиши режалаштирилган.

Абдулҳай ЮНУСОВ,
«Ishonch» мухбири

САМАРҚАНД

ОИЛАГА КЎМАК — КЕЛАЖАККА АСОС

Самарқанд вилоятида ўтган йилда 1241 та ёш оилага уй-жой қуриш ва сотиб олиш учун 3,6 млрд. сўмлик кўмак кўрсатилди.

Шунингдек, маиший техника буюмлари харид қилишга 2,4 млрд., қишлоқларда қорамолчилик ва паррандачиликни ривожлантиришга 4,4 млрд. сўмлик кредитлар ажратилди. Қишлоқда яшовчи 2,8 мингта кам таъминланган оила 56 мингта парранда билан таъминланди.

Нурилла ШАМСИЕВ,
«Ishonch» мухбири

НАМАНГАН

ЖАМИЯТДА ЕТАКЧИ КУЧ

Наманган вилоятида фермерларнинг ўқуви ташкил этилди. Унда «Фермер хўжаликлари — жамиятда етакчи куч» мавзуида видео роликлар намойиш этилди.

Шу билан бирга, иқтисодий самарадорлик ва рентабелликка эришиш йўллари, бизнес режани шакллантириш, пахта-ғалла етиштириш агротехникаси, кўп тармоқли фермер хўжаликларини ташкил этиш йўналишлари тўғрисида маълумотлар берилди.

2012 йилда юқори натижаларга эришган бир гуруҳ фермер хўжаликлари раҳбарларига вилоят ҳокимлиги ҳамда касаба уюшма ташкилотлари бирлашмасининг қимматбаҳо эсдалик совғалари ва сиҳатгоҳларга йўлланмалар топширилди.

Феруза ЭРМАТОВА,
Наманган вилояти касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси ташкилий ишлар бўлими мутахассиси

СУРХОНДАРЁ

ЯНГИ ИШ ЎРИНЛАРИ

Сурхондарё вилоятида ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳаларини ривожлантириш ҳар жиҳатдан самара келтирмоқда.

— Ўтган йилда 65 минг 615 та янги иш ўрни яратиш белгиланганди, — дейди вилоят Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармаси бошлиғи Эркин Менглиев. — Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик, ишлаб чиқариш, бозор ва ижтимоий инфратузилмаларни ривожлантириш, айниқса, касаначиликни йўлга қўйиш кўзланган мақсадга эришишимизга имкон берди. Термиз шаҳридаги «Интер силк про» Ўзбекистон-Хитой, «Ново-фарм» Ўзбекистон-Ҳиндистон қўшма корхоналари, Сариосиё туманидаги Хонжиза рудани қайта ишлаш заводи, Денов туманидаги «Само юлдузи» савдо ишлаб чиқариш базаси, Қумқўрғон туманидаги «Сурхон шифер» корхонасида бу борада олиб борилаётган ишларни алоҳида таъкидлаш жоиз. Уларда қисқа вақтда 25 тадан 225 тагача янги иш ўринлари яратилди.

Ўтган йил вилоятда барча манбалар ҳисобидан 750,7 млрд. сўмлик инвестиция ўзлаштирилди. Жарқўрғон туманида «Мак менежмент сервис» компанияси томонидан 46,7 млн. долларлик инвестиция ҳисобига цемент ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. «Петронас-Чаригали» компанияси Гажак газ конида қидирув-геологик ишлар учун 30 млн. доллар ажратди. Сариосиё туманида эса пайпоқ тўқиш корхонаси қурилиши авжида. Бу каби истиқболли лойиҳалар натижасида аввалига 3 мингта, келгусида ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва маҳсулот турини ошириш эвазига яна 5 мингта янги иш ўрнига асос солинади.

Рустам ДАВЛАТ,
«Ishonch» мухбири

Давр ва одамлар

«ШАҲРИМИЗГА КЎЗ ТЕГМАСИН»

Шаҳар ва қишлоқларимиз кўркига кўрк қўшилиб, халқимизнинг турмуш фаровонлиги тобора яхшиланиб бораётир. Биз Гулистон шаҳрида фаолият кўрсатаётган «Али» хусусий ишлаб чиқариш корхонаси раҳбари Али Зунунов билан шу хусусда суҳбатлашдик.

— Аввало, хусусий фирмангиз ҳақида маълумотга эга бўлсак, дегандик.

— Фирмамиз 1995 йилда ташкил топган. Ишни тўрт киши бўлиб бошлаганмиз. Ҳозир ишчиларимизнинг сони 30 нафарга етди. Жамоамиз турли миллат вакилларидан иборат. Улар тўйни ҳам, маъракани ҳам ҳамжиҳатликда ўтказишга одатланишган. Ҳақиқатан, аҳилликда ҳикмат кўп экан. Биз 2008 ва 2010 йилларда шаҳримиздаги Намуна маҳалласида ҳар бири 16 хонадонга мўлжалланган 3 та кўп қаватли турар жой биноларини қуриб фойдаланишга топширдик. 2009 йилда Боёвут туманининг Деҳқонобод шаҳарчасида 20 та оила учун шинам турар жойлар қуриб бердик. Айниқса, ўтган йили Намуна маҳалласидаги кўп қаватли уй ҳудудида биз қурган болалар спорт майдончаси ёнидан ҳар сафар ўтганимда, ўғил-қизларимизнинг қувноқ қийқириқларидан дилим яйрайди.

— Касб-ҳунар коллежларини тамомлаётган ёшларни иш билан таъминлашга бугунги кунда катта эътибор қаратилаётир.

— Нима демоқчи бўлаётганингизни тушундим. Биз шу йил ёзда шаҳримизнинг 3-мавзе ҳудудида замонавий пенабитон қурилиш маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган кичик корхона очиб, бу ерга Гулистон қурилиш коллежининг 10 нафар битирувчисини ишга қабул қилдик.

Мустаҳкам оила йилида 12 та ёш оилага янги уйларнинг калитини топширдик. Шунингдек, Мустақиллигимизнинг 21 йиллиги арафасида кам таъминланган оила фарзандларига никоҳ тўйи ўтказиб бердик.

— Ҳар ким ҳар хил усул билан чарчоғини ёзади. Сиз-чи?

— Шаҳримизнинг кундан-кунга обод бўлаётган кўчаларини айланаман. Ўзимиз қурган биноларга қараб, умр беҳуда ўтмаётганлигидан суюнаман. Шу ўринда яқинда бўлган бир воқеани гапириб берай: бундан ўн кун аввал андижонлик тадбиркор дўстим Яҳё Азизов шаҳримизга меҳмон бўлиб келганди. «Бу ўзимизнинг Гулистонми? Шунчалар ўзгариб кетдими?!», дейди. Унинг ҳавас ва ҳаяжон тўла сўзларини эшитиб, фахрланиб кетдим. Ичимда «Шаҳримизга кўз тегмасин!», дея пичирлаб қўйдим.

Суҳбатдош:
Баҳодир РАҲМОН

Бандлик

Навбаҳор туманида сўнгги йилларда катта ўзгаришлар рўй берди. Қишлоқ ва гузарлар янгича қиёфа касб этди. Кичик бизнес ва тадбиркорликнинг кенг қулоч ёйиши аҳоли яшаш тарзининг яхшиланиши, бандлик масалалари ечим топишига замин яратаётир.

ИСТИҚБОЛЛИ ОДИМЛАР

«Навбаҳортекстил» қўшма корхонасига кириб, улкан юк машинасига тайёр маҳсулотлар юкланаётгани устидан чиқдик. Ўзаро манфаатли шартномага кўра, туман ёшлари қўлида сайқал топган ип-калавалар Россиянинг Иваново вилоятига жўнатилаётган экан.

Корхонанинг ип-йигирув цехларида маҳаллий йигит-қизлар кенг қўламдаги ишларни амалга оширишмоқда. Уларга яратилган шароит ва имкониятлар билан қизиқдик. Тўғриси, кўрганларимиздан қувондик. Энг сўнгги русумдаги замонавий чангютгич мосламалари цехларда мусаффо ҳаво алмашинувини таъминлаб турибди. Тиббиёт, ювиниш ва кийиниш, дам олиш хоналари замон талаблари даражасида жиҳозланган. Шинам ва ёруғ ошхонада ишчилар учун уч маҳал бепул овқат тайёрланаркан. Махсус кийим-кечаклар таъминотида ҳам муаммолар сезилмайди. Раъно Маматова, Замира Ҳамроева, цех устаси Фотима Раимова каби ишчиларнинг таъкидлашича, корхона уларнинг севимли иш жойига айланган.

Истиқболли натижалар хусусида корхона директори Шерзоджон Жумаев қуйидагиларни сўзлаб берди:

— Тошкентда олий маълумот олгач, Навбаҳор фарзанди сифатида юртдошларимиз учун бир эзгу ишни амалга ошириш ҳақида ўйлай бошладим. Мана, ниятлар холис экан, қурилиши чала қолиб кетган бинода ана шундай саноат корхонаси ишга тушди. Бугунги кунда 230 нафар ёш доимий иш жойига эга. Улардан 138 нафари коллеж битирувчилари. Муҳими, ишчилар ўз вазифаларини сидқидилдан бекаму кўст адо этиб келишаётир.

Корхонамизда Мустаҳкам оила йилида 16 млрд. 245,6 млн. сўмлик, яъни, 2900 тонна пахта қайта ишланиб, 9,1 млн. АҚШ долларига тенг маҳсулот Россия, Украина сингари давлатларга экспорт қилинди. Бу ютуқлар ишчилар ва улар оиласининг иқисодий ҳимояланишини ҳам таъминлаётир. Аъзоларимиз ойлик иш ҳақларидан ташқари ҳар байрамда қўшимча рағбатлантирилмоқда.

Мансур АЛОВУДДИНОВ,
«Ishonch» мухбири

Ishonch
2013-yil 22-yanvar № 9-10 (3203)

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси мажлисининг қарори

2012 йилда республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2013 йилги иқтисодий дастурнинг асосий устувор вазифалари тўғрисида

(Давоми. Бошланиши 1-саҳифада).

Экспорт ҳажми 11,6 фоизга ўсди, ташқи савдо айланмасининг ижобий сальдоси 1,12 миллиард доллардан ортиқ миқдорда таъминланди. Экспорт таркибида хом ашё бўлмаган тайёр товарлар экспорти 70 фоиздан ортиқни ташкил этди.

Молия-банк тизими барқарор ишлаб, 2012 йилда унинг жами капитали 24,2 фоизга, депозитлар ҳажми — 31,5 фоизга, шу жумладан аҳоли депозитлари – 34,6 фоизга кўпайди. Банкларнинг инвестиция мақсадлари учун ажратилган узоқ муддатли кредитлари ҳажми 30,7 фоизга кўпайди.

Ишбилармонлик муҳитини янада тубдан такомиллаштириш ишлари изчил давом эттирилди — 80 та рухсат берувчи тартиб-қоидалар, фаолиятнинг 15 турини лицензиялаш бекор қилинди, статистика, солиқ ҳисоботини ва бошқа ҳисоботларни тақдим этиш шакллари ва даврийлиги 1,5-2 бараварга қисқартирилди. Бу 2012 йилда кичик бизнеснинг 23 мингтадан ортиқ янги субъектлари ташкил этилишига кўмаклашди. Ялпи ички маҳсулотда кичик бизнес улуши 54,6 фоизгача ўсди, унинг экспорти ҳажми эса 2,2 миллиард доллардан ортиқ бўлди.

Хизматлар соҳаси, айниқса, алоқа ва ахборотлаштириш (24,5 фоизга), компютер дастурлаштириш (18 фоизга), технологик асбоб-ускуналарни таъмирлаш ва уларга хизмат кўрсатиш (17 фоизга), молия-банк хизматлари (17,6 фоизга) сингари хизматларнинг юқори технологик ва бозорга хос турлари юқори суръатлар билан ривожланди. Мамлакатнинг ялпи ички маҳсулотида хизматлар соҳаси улуши 52 фоиздан ортиқни ташкил этди.

Аҳоли бандлиги дастурларини амалга ошириш доирасида 973,5 мингта, шу жумладан қишлоқ жойларда 602,4 мингтадан ортиқ янги иш ўринлари ташкил этилди. Касб-ҳунар коллежларининг 2012 йилда ўқишни тамомлаган 450 мингтадан ортиқ битирувчиларини ишга жойлаштириш таъминланди.

Шу билан бирга ҳудудларни комплекс ривожлантиришни, энг аввало саноатни ривожлантириш, биринчи навбатда қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ва минерал хом ашёни чуқур қайта ишлаш, қишлоқ жойларда замонавий хизматлар ва сервис соҳасини ташкил этиш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни жадал ривожлантириш ҳисобига комплекс ривожлантиришни таъминлаш борасида анчагина фойдаланилмаётган захиралар ва имкониятлар мавжуддир. Самарқанд, Бухоро, Сирдарё, Жиззах, Сурхондарё вилоятларида ва бошқа вилоятларда мавжуд салоҳиятдан суст фойдаланилмоқда.

Иқтисодий инқироз давом этаётган ва жаҳон иқтисодиётининг ўсиши суръатлари пасайиб бораётган бир шароитда ишлаб чиқаришларни модернизация қилиш, техник ва технологик жиҳатдан янгилаш, сифатли, ички ва ташқи бозорларда рақобатбардошли маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ҳамда хизматларнинг замонавий турларини кўпайтириш ва номенклатурасини кенгайтириш, ишлаб чиқаришнинг энергия сиғимини қисқартириш алоҳида аҳамият касб этмоқда.

2. Иқтисодиётда эришилган марралар, истиқболга мўлжалланган узоқ муддатли мақсадлар, жаҳон бозоридаги реал ва юзага келиши прогнозлаштирилаётган вазиятдан келиб чиқиб, қуйидагилар 2013 йилги иқтисодий дастурнинг энг муҳим йўналишлари ва устувор вазифалари этиб белгилансин:

иқтисодий ўсишнинг барқарор юқори суръатларини, макроиқтисодий барқарорликни сақлаб қолиш ва мамлакат иқтисодиётининг рақобатбардошлигини ошириш;

иқтисодиётни ва унинг етакчи тармоқларини модернизация қилиш, техник ва технологик жиҳатдан янгилашни жадаллаштириш ва кўламларини кенгайтириш, ишлаб чиқаришни диверсификациялаш;

йўл-транспорт ва коммуникация инфратузилмасини жадал ривожлантириш;

мамлакатни модернизация қилиш ва янгилаш чора-тадбирларини амалга оширишнинг муҳим шарти ва манбаи сифатида фаол инвестиция сиёсатини амалга ошириш ва хорижий инвестицияларни жалб этиш, зарур ишбилармонлик муҳитини яратиш;

иш ўринлари ташкил этиш ва мамлакат аҳолиси бандлигини таъминлаш;

аҳолининг ҳаёт даражаси ва сифати изчил оширилишини таъминлаш.

3. Вазирлар Маҳкамаси 2013 йилги иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор вазифалари амалга оширилиши юзасидан тизимли назорат ўрнатсин, йилнинг ҳар чорагида иқтисодиётнинг алоҳида тармоқлари ва соҳаларида ишларнинг ҳолати тўғрисида вазирликлар, идоралар, тижорат банклари, хўжалик бирлашмалари ва корхоналар раҳбарларининг ҳисоботларини эшитиб борсин.

4. Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари Р.С.Азимов, Иқтисодиёт вазирлиги (Саидова) Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари, манфаатдор вазирликлар, идоралар ва хўжалик бирлашмалари билан биргаликда жорий йилнинг 1 апрелигача бўлган муддатда 2012-2016 йилларда ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг қабул қилинган дастурларини танқидий қайта кўриб чиқсин.

Фойдаланилмаётган захиралар ва ишлаб чиқариш қувватларини баҳолашдан келиб чиққан ҳолда қабул қилинган дастурларга ҳудудларни комплекс ривожлантиришга, ҳудуднинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олиб устувор йўналишларни белгилашга, саноатнинг қайта ишлаш тармоқларини, қурилиш ва қурилиш индустриясини, ахборот-коммуникация технологияларини ва хизматлар соҳасини жадал ўстиришга ҳамда шу асосда ёшларнинг бандлигини таъминлашга, ҳудуднинг молиявий жиҳатдан ўзини ўзи таъминлашига эришишга ва субвенцияларни камайтиришга алоҳида эътибор берган ҳолда тузатишлар киритилсин.

Амалга оширилган ишларнинг натижалари тўғрисида шу йилнинг I чораги якунлари бўйича Вазирлар Маҳкамасига ахборот берилсин.

Вазирлар Маҳкамаси минтақаларни ижтимоий ва иқтисодий ривожлантириш дастурларининг амалга оширилишини йилнинг ҳар чорагида ўз мажлисларида кўриб борсин.

5. Иқтисодиёт вазирлиги (Саидова) тармоқлар ва ҳудудларни ривожлантиришнинг мустаҳкам ўзаро боғлиқлигини, ҳудудларнинг ўзига хос шароитларини, ҳудудларни комплекс ривожлантиришни ҳисобга олган ҳолда ишлаб чиқариш кучларини оқилона жойлаштиришни таъминлаш юзасидан вазирликлар, идоралар, хўжалик бирлашмалари ҳамда маҳаллий давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари билан ишларни кучайтириш бўйича аниқ чора-тадбирлар кўрсин.

Кўрилган чора-тадбирлар тўғрисида I чорак ва ярим йиллик якунлари бўйича Вазирлар Маҳкамасига ахборот берилсин.

6. Вазирлар Маҳкамаси комплекслари Иқтисодиёт вазирлиги (Саидова), Молия вазирлиги (Юсупов), Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги (Ғаниев), Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси (Ғуломов), хўжалик бирлашмалари – масъул ижрочилар билан биргаликда икки ҳафта муддатда 2013 йилги иқтисодий дастурни бажаришда муҳим аҳамиятга эга бўлган инвестиция лойиҳаларининг лойиҳа-смета ҳужжатларини ишлаб чиқиш ва лойиҳаларни амалга оширишнинг ҳолатини танқидий ўрганиб чиқсинлар ва ишлар жадвалларига тузатишлар киритган ҳолда уларни амалга оширишни жадаллаштириш юзасидан аниқ чора-тадбирларни ишлаб чиқсинлар.

Амалга оширилган ишлар тўғрисида Вазирлар Маҳкамаси Президиумида ахборот берилсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ғ.И.Ибрагимов, «Ўзбекэнерго» давлат-акциядорлик компанияси (Басидов) икки ҳафта муддатда буғ-газ электр станциялари қуриш лойиҳаларини амалга оширишни жадаллаштириш, энергиянинг муқобил манбаларидан фойдаланиш, электр энергияси истеъмолини ҳисобга олиш ва назорат қилишнинг автоматлаштирилган тизимини жорий этиш, электр энергиясини ишлаб чиқариш ва узатишда технологик йўқотишларни қисқартириш юзасидан комплекс қўшимча чора-тадбирларни ишлаб чиқсинлар ва тасдиқласинлар.

8. Вазирлар Маҳкамаси Иқтисодиёт вазирлиги (Саидова), Молия вазирлиги (Гуськова), Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги (Ғаниев)ни жалб этган ҳолда манфаатдор вазирликлар, идоралар, хўжалик бирлашмалари билан биргаликда бир ой муддатда Ўзбекистон Республикаси Президентининг экспортни қўллаб-қувватлаш ва субсидиялаш тўғрисидаги Фармони лойиҳасини тайёрласин ва киритсин, унда Экспортни қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш жамғармасини ташкил этишни назарда тутсин.

9. Вазирлар Маҳкамаси, Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси (Абдуҳакимов) манфаатдор вазирликлар, идоралар ва институтлар билан биргаликда ҳар чоракда жаҳон амалиётида қабул қилинган мезонларга мувофиқ мамлакатда ишбилармонлик муҳитининг ҳолатини баҳолаш якунларини чиқарсинлар ва ишбилармонлик муҳитини янада яхшилаш, ортиқча чеклашларни, бюрократик тўсиқларни ва бошқа тўғаноқларни бартараф этиш бўйича зарур чора-тадбирлар кўрсинлар.

Мамлакатда ишбилармонлик муҳитининг ҳолати ўзгариши натижалари ҳар чоракда Вазирлар Маҳкамаси мажлисларида кўриб борсин.

10. Вазирлар Маҳкамаси (Азимов) Иқтисодиёт вазирлиги (Саидова), «Ўзбекэнерго» (Басидов), «Ўзбекнефтгаз» миллий холдинг компанияси (Файзуллаев), «Ўзавтойўл» давлат-акциядорлик компанияси (Абдуллаев), «Ўзбекистон темир йўллари» давлат-акциядорлик компанияси (Раматов), «Ўзкомммунхизмат» агентлиги (Холмуҳамедов), Тошкент вилояти ҳокимлиги (Холматов) билан биргаликда «Ангрен» махсус индустриал зонаси ҳудудида 2013 йилда ишлаб чиқариш объектларига ўтказиладиган транспорт, ишлаб чиқариш ва муҳандислик-коммуникация инфратузилмаси объектларини қуриш ва реконструкция қилишни жадаллаштириш жадвалларини икки ҳафта муддатда тасдиқласин.

11. Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари Р.С.Азимов Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги (Ғаниев), Иқтисодиёт вазирлиги (Саидова) ва Молия вазирлиги (Гуськова), Жиззах вилояти ҳокимлиги ва бошқа манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда 2013 йилнинг I чорагида, Жиззах вилояти ва унга чегарадош ҳудудларнинг ресурс базасидан самарали фойдаланиш, саноат ва экспорт салоҳиятини ривожлантириш учун инвестицияларни ҳамда илғор инновация технологияларини жалб этиш мақсадида эркин индустриал зона ташкил этиш бўйича барча тайёргарлик тадбирларини ва Хитой Халқ Республикасининг ваколатли органлари билан таъсис ҳужжатларини келишишни 2013 йилнинг I чорагида тугалласин.

12. Вазирлар Маҳкамаси тегишли вазирликлар, идоралар, хўжалик бирлашмалари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари раҳбарлари иштирокида «2011-2015 йилларда инфратузилма, транспорт ва коммуникация қурилишини ривожлантиришни жадаллаштириш тўғрисида»ги дастурда назарда тутилган лойиҳаларнинг амалга оширилиши ҳар чоракда кўриб чиқилишини таъминласин, уларнинг бажарилишини жадаллаштиришга тўсқинлик қилаётган масалаларни ҳал этиш юзасидан таъсирчан чора-тадбирлар кўрсин.

13. «Ўзавтойўл» давлат-акциядорлик компанияси (Абдуллаев), Республика йўл жамғармаси (Шукуров), Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари автомобиль йўлларини қуриш, реконструкция қилиш ва таъмирлаш ҳамда йўл бўйи инфратузилмасини ривожлантиришнинг 2013 йилга мўлжалланган параметрларини сўзсиз бажариш бўйича таъсирчан чора-тадбирлар кўрсинлар.

Амалга оширилган ишлар тўғрисида йилнинг ҳар чорагида Вазирлар Маҳкамасига ахборот берилсин.

14. «Ўзбекистон темир йўллари» давлат-акциядорлик компанияси (Раматов) темир йўл коммуникацияларига ва транспортни ривожлантириш бўйича инвестиция лойиҳалари бажарилишини икки ҳафта муддатда танқидий баҳоласин ҳамда тармоқ жадвалларининг сўзсиз бажарилишини таъминлаш бўйича зарур чора-тадбирларни белгилаган ҳолда уларга аниқлаштиришлар киритсин, бунда 2013 йилда Мароқанд-Қарши ва Қарши-Термиз темир йўли участкасини электрлаштириш, 240 километр узунликдаги темир йўлларни реабилитация қилиш ишларини ўз вақтида амалга оширишга, шунингдек, «Ўзбекистон темир йўллари» давлат-акциядорлик компаниясининг қуйиш-механика заводини модернизациялашнинг тугалланишига алоҳида эътибор қаратсин.

15. Алоқа, ахборотлаштириш ва телекоммуникация технологиялари давлат қўмитаси (Мирзоҳидов):

халқаро ва тармоқ стандартларини, мамлакат иқтисодиёти тармоқлари ва соҳаларини ахборотлаштириш даражасини баҳолашнинг мезонлари ва индикаторлари тизимини амалиётга жорий этиш ҳамда улар бўйича тизимли мониторинг олиб бориш;

«Электрон ҳукумат» тизимини шакллантириш Концепцияси ва комплекс дастурини ишлаб чиқишни жадаллаштириш, тадбиркорлик субъектлари ва аҳолига интерактив давлат хизматлари кўрсатишнинг электрон шаклларини жорий этиш;

коммуникация технологияларини янада ривожлантириш, ахборот узатиш тезлигини ошириш, 2 минг километрдан ортиқ толали — оптик тармоқлар қурилишини тугаллаш ҳамда ахборот ресурслари ва ахборот тизимларидан юқори тезликда кенг полосали фойдаланишни таъминлаш, Интернет тармоғида турли йўналишдаги замонавий маҳаллий веб-ресурсларни яратиш;

2013-2017 йиллар даврида Миллий ахборот-коммуникация тизимини ривожлантиришнинг Комплекс дастури лойиҳасини тасдиқлаш учун 2013 йил 1 апрелгача Вазирлар Маҳкамасига киритиш бўйича зарур чора-тадбирлар кўрсин.

Вазирлар Маҳкамаси Ўзбекистон Республикаси Президентининг қўмитани ташкил этиш ва унинг фаолиятини йўлга қўйиш тўғрисидаги Фармони ва қарорининг ҳамда ахборот-коммуникация технологияларини янада жорий этиш ва ривожлантиришнинг қабул қилинган дастурлари бажарилишини ҳар чоракда кўриб чиқсин.

16. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари, «Қишлоқ қурилиш инвест» инжиниринг компанияси (Хошимбеков), «Даврхитектқурилиш» қўмитаси (Закиров), Иқтисодиёт вазирлиги (Саидова), Молия вазирлиги (Юсупов), «Қишлоқ қурилиш банк» (Муллахонов) бошқа манфаатдор тузилмалар билан биргаликда жорий йилнинг февраль ойи охиригача қишлоқ жойлардаги якка тартибда уй-жой қуриш мавзеларида намунавий лойиҳалар бўйича уй-жойлар, ташқи муҳандислик ва транспорт коммуникациялари, ижтимоий ва бозор инфратузилмаси объектлари барпо этиш бўйича молиялаштириш ва қурилишнинг бошланишини таъминласинлар.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси, вилоятлар ҳокимлари, «Қишлоқ қурилиш инвест» инжиниринг компанияси, «Қишлоқ қурилиш банк» очиқ акциядорлик тижорат банки, «Даврхитектқурилиш» қўмитаси (Тохтаев), «Ўзбекэнерго» давлат-акциядорлик компанияси (Басидов) ва «Ўзтрансгаз» акциядорлик компанияси (Жўраев) раҳбарлари Қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар бўйича якка тартибда уй-жой қуришнинг тасдиқланган дастури параметрларининг сифатли ва ўз вақтида бажарилиши юзасидан шахсан жавобгарлиги тўғрисида огоҳлантирилсин.

Кўрилаётган чора-тадбирларнинг натижалари ҳар чоракда Вазирлар Маҳкамаси мажлисларида кўриб чиқилсин.

17. Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Б.И.Закиров, «Даврхитектқурилиш» қўмитаси (Тохтаев), «Ўзмонтажмахсусқурилиш» уюшмаси (Шодиев) Иқтисодиёт вазирлиги (Хўжаев), Молия вазирлиги (Юсупов), «Ўзқурилишматериаллари» акциядорлик компанияси (Акрамов), бошқа манфаатдор вазирликлар, идоралар ва хўжалик бирлашмалари билан биргаликда жорий йилнинг 1 майигача бўлган муддатда 2013-2015 йилларда қурилиш индустриясини ривожлантириш комплекс дастури лойиҳасини ишлаб чиқсинлар ва тасдиқлаш учун Вазирлар Маҳкамасига киритсинлар, унда бинокорлик ва пардозлаш материалларининг замонавий турларини ишлаб чиқаришни кенгайтиришни, пудрат ташкилотларининг техник жиҳозланганлигини оширишни назарда тутсинлар.

18. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар, шаҳарлар ва туманлар ҳокимликлари, хўжалик бирлашмалари ҳамда корхоналар раҳбарлари тармоқлар ва ҳудудлар бўйича 2013 йилда иш ўринлари ташкил этиш ва аҳоли бандлигини таъминлаш дастурининг Олий Мажлис томонидан маъқулланган асосий йўналишлари ва параметрларини бажариш бўйича комплекс қўшимча чора-тадбирларни бир ой муддатда ишлаб чиқсинлар.

Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги (Хаитов) 2013 йилда иш ўринлари ташкил этиш ва аҳоли бандлигини таъминлаш дастурида назарда тутилган тадбирларнинг бажарилиши юзасидан тизимли мониторинг ўрнатсин, Давлат статистика қўмитаси (Тўраев) билан биргаликда ташкил этилаётган иш ўринлари кўрсаткичларининг ишончлилиги юзасидан танлаган ҳолда текширишлар ўтказсин ҳамда дастурнинг сўзсиз бажарилишини таъминлашга йўналтирилган чора-тадбирларни ўз вақтида кўрсин.

Вазирлар Маҳкамаси ҳар чоракда ўз мажлисларида тармоқлар ва мамлакат ҳудудлари бўйича 2013 йилда иш ўринлари ташкил этиш ва аҳоли бандлигини таъминлашнинг тасдиқланган дастури бажарилишини кўриб чиқсин.

19. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари зиммасига 2012/2013 ўқув йили касб-ҳунар коллежлари битирувчиларини иш билан таъминлаш, уларни тадбиркорлик фаолиятига жалб этиш учун барча зарур шарт-шароитларни яратиш, битирувчиларни ишга қабул қилиш бўйича уч томонлама шартномалар тузиш амалиётини кенгайтириш, шунингдек, аҳоли бандлигини таъминлаш учун салоҳиятли иш берувчилар иштирокида вилоятлар марказларида бўш иш ўринлари ярмаркаларини ўтказиш юзасидан шахсан жавобгарлик юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси (Қодиров) касб-ҳунар коллежлари битирувчиларини ишга жойлаштириш тўғрисида тақдим этилаётган маълумотларнинг ишончлилиги юзасидан назоратни, айбдор мансабдор шахсларни қонун ҳужжатларига мувофиқ жавобгарликка тортган ҳолда, кучайтирсин.

20. Вазирлар Маҳкамаси икки ҳафта муддатда «Обод турмуш йили» Давлат дастури лойиҳаси ишлаб чиқилишини тугалласин ва киритсин, унда инсон ҳуқуқлари, эркинликлари ва манфаатларини ҳимоя қилишга йўналтирилган қонун ҳужжатлари нормаларини янада такомиллаштириш, аҳолининг заиф қатламлари ва кам таъминланган оилаларни давлат томонидан аниқ тарзда ижтимоий қўллаб-қувватлаш тизими самарадорлигини ошириш, энг аввало, қишлоқ аҳолисининг ҳаёт шарт-шароитлари ва сифатини яхшилаш, таълим, соғлиқни сақлаш, жисмоний тарбия ва спорт тизими моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, аҳолига давлат томонидан кўрсатилаётган хизматлар сифатини ошириш бўйича аниқ чора-тадбирларни назарда тутсин.

21. Мазкур протокол қарорининг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Ш.М.Мирзиёев зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И.КАРИМОВ

Ғамхўрлик

Сабина Смирнова – Бухоро олимпия захиралари коллежи ўқувчиси, енгил атлетика бўйича вилоят терма жамоаси аъзоси. Аъло баҳоларга ўқийди, жамоат ишларида фаол. Амалдаги ўқув йилининг дастлабки машғулотларига у яхши кайфият билан келди. Хурсандчилигининг боиси бор...

ЗАВҚЛИ ТАЪТИЛ

— Янги йил арафасида ҳаётимда унутилмас воқеа рўй берди, — дейди Сабина ҳаяжонини яшира олмай. — Вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси томонидан берилган бепул йўлланмага эга 30 нафар тенгдошим билан «Ситораи Мохи Хосса» санаторийсига бордик. Арча атрофида ўйин-кулги қилдик. Вилоят ҳокими вазифасини бажарувчи М.Эсанов, касаба уюшма ташкилотлари раҳбарлари ташриф буюришиб, барчамизни байрам билан табриклашди. Совға-саломлар улашишди. Байрам дастурхони атрофидаги суҳбат, дилрабо куй-қўшиқлар кўнглимизни тоғдек кўтарди...

Гап шундаки, талаба-ёшларни қишки таътил давомида соғломлаштириш мақсадида вилоятдаги касб-ҳунар коллежларида таҳсил олаётган 31 нафар чин етим ўғил-қизлар касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси ва тармоқ кенгашлари ҳисобидан 14 кун давомида «Ситораи Мохи Хосса» санаторийсида саломатликларини мустаҳкамлаб, кўнгилли ҳордиқ чиқардилар. Уларнинг барчасига бепул кийим-кечаклар тортиқ этилди.

Сермазмун ўтган таътилдан ўқувчилар шод бўлиб, касаба уюшма ташкилотлари ва санаторий раҳбарларига чексиз миннатдорчилик изҳор этишди.

Иззатулла ҲОЖИЕВ,
«Ishonch» мухбири

Тадбир

ВАТАН ҲИМОЯЧИЛАРИГА ТУҲФА

ЎзКУФКнинг «Ўзбекистон Республикаси чегара қўшинлари қисмларига ҳомийлик ёрдами кўрсатиш тўғрисида»ги қарори асосида Тошкент вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси кенгаши томонидан қатор ишлар амалга ошириляпти. Жумладан, Чиноз туманида жойлашган ҳарбий қисм аскар ҳамда офицерлари иштирокида спорт мусобақаси ташкил этилди. Ғолиблар ҳомийларнинг совғалари билан тақдирланди.

Шунингдек, «Маънавият соатлари» доирасида Ўзбек Миллий академик драма театрида Ватан ҳимоячилари кунига бағишлаб маънавий-маърифий тадбир ўтказилди. Унда Юнусобод туманидаги ҳарбий қисм аскар ва офицерлари, уларнинг оила аъзолари, касаба уюшма фаоллари иштирок этишди.

Тошкент шаҳар юристлар малакасини ошириш маркази доценти Турғун Алиевнинг «Миллий армия — юрт тинчлигининг гаровидир» мавзуидаги маърузаси барчада қизиқиш уйғотди. Аскар оналари номидан Моҳира Акрамова ҳарбий хизматчиларни байрам билан табриклади.

Тадбир сўнггида театр санъаткорлари томонидан «Ўзбекча рақс» спектакли намойиш этилди.

Ўз мухбиримиз

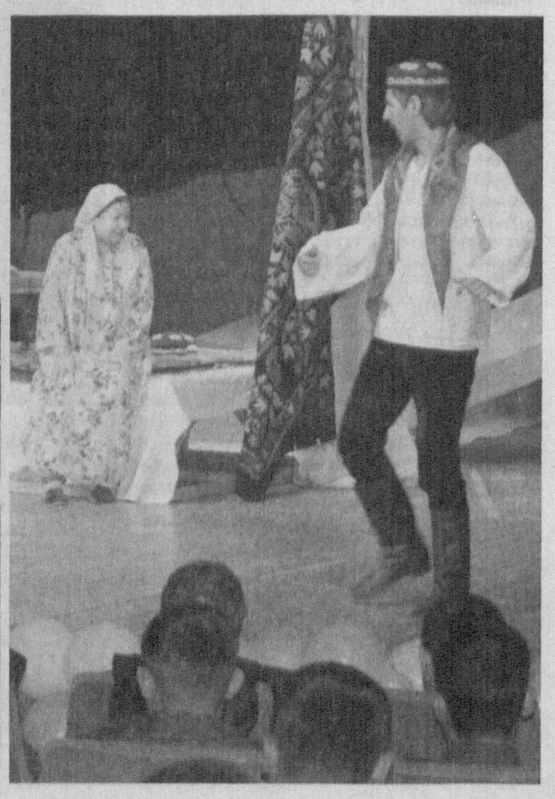

Ishonch
2013-yil 22-yanvar № 9-10 (3203)

МУНДАРИЖА

№	БЎЛИМЛАР	Бет
I.	УМУМИЙ ҚОИДАЛАР	2
II.	ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ВА ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ	3
III.	МЕҲНАТ ШАРТНОМАСИ. БАНДЛИК КАФОЛАТЛАРИ.	6
IV.	ИШ ВАҚТИ ВА ДАМ ОЛИШ ВАҚТИ	9
V.	МЕҲНАТГА ҲАҚ ТЎЛАШ. КАФОЛАТЛИ ТЎЛОВЛАР ВА КОМПЕНСАЦИЯ ТЎЛОВЛАРИ	13
VI.	МЕҲНАТ ИНТИЗОМИ	19
VII.	МЕҲНАТ ШАРТНОМАСИ ТАРАФЛАРИНИНГ МОДДИЙ ЖАВОБГАРЛИГИ	20
VIII.	МЕҲНАТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ	20
IX.	ИЖТИМОИЙ СУҒУРТА. ИЖТИМОИЙ ИМТИЁЗ ВА КАФОЛАТЛАР	29
X.	МАДАНИЙ-МАЪРИФИЙ, ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ-СОҒЛОМЛАШТИРИШ, СПОРТ ИШЛАРИ	33
XI.	АЁЛЛАР МЕҲНАТИНИ ТАРТИБГА СОЛИШ. АЁЛЛАР ВА ОИЛАВИЙ ВАЗИФАЛАРНИ БАЖАРИШ БИЛАН МАШҒУЛ ШАХСЛАРГА БЕРИЛАДИГАН ҚЎШИМЧА ИМТИЁЗЛАР ВА КАФОЛАТЛАР	35
XII.	ЁШЛАР УЧУН ҚЎШИМЧА ИМТИЁЗЛАР ВА КАФОЛАТЛАР	37
XIII.	МЕҲНАТ НИЗОЛАРИНИ ҲАЛ ЭТИШ	40
XIV.	ИЖТИМОИЙ ШЕРИКЛИК. КАСАБА УЮШМАСИ ФАОЛИЯТИНИНГ КАФОЛАТЛАРИГА РИОЯ ЭТИЛИШИ	41
XV.	ЖАМОА ШАРТНОМАСИ БАЖАРИЛИШИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ	44
XVI.	ЖАМОА ШАРТНОМАСИ МАЖБУРИЯТЛАРИНИНГ БУЗИЛИШИ ЁКИ УЛАРНИ БАЖАРМАСЛИК УЧУН ЖАВОБГАРЛИК	45
	ЖАМОА ШАРТНОМАСИГА ИЛОВАЛАРНИНГ ТАВСИЯВИЙ РЎЙХАТИ	45

Жамоа шартномасининг макети амалдаги жамоа шартномалари таҳлилини ҳисобга олган ҳолда ишлаб чиқилган ва меҳнат тўғрисидаги қонунларнинг 2012 йил 25 декабргача бўлган ўзгаришларига мувофиқлаштирилган.

Макет матни тавсиявий тусга эга.

48

БУКЛАШ ЧИЗИҒИ

Меҳнат жамоасининг умумий йиғилиши (конференцияси)да маъқулланган

20__ йил «____»_____
Баён № _____

_____
(корхона, ташкилот, муассаса номланиши)

_____ **йил(лар) учун**

ЖАМОА ШАРТНОМАСИ

Меҳнат жамоасининг умумий йиғилиши (конференцияси) қарорига биноан жамоа шартномасига имзо чекдилар:

Иш берувчи

Касаба уюшмаси қўмитаси раиси (касаба уюшмаси ташкилотчиси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи раҳбари)

_____ (Ф.И.О.)
20___ йил
«____»_____

_____ (Ф.И.О.)
20___ йил
«____»_____

Жамоа шартномасига имзо чекиш вақтида қуйидагилар ҳозир бўлдилар:

Иш берувчи вакиллари	Ходимлар вакиллари
1.	1.
2.	2.
3.	3.

КИРҚИШ ЧИЗИҒИ

нат шароитларидаги ишларда бевосита банд бўлган ходимларга сут ёки шунга тенг бошқа озиқ-овқат маҳсулотларини бепул бериш тартиби»га кўра ходимларга бепул сут бериш **28-иловага** мувофиқ амалга оширилади.

8.16.1 Сут бериладиган иш жойларидаги ҳавонинг, муҳитнинг ифлосланишини тугатиш, меҳнат шароитини санитария-гигиена қоида ва нормалари талабларига тўла мувофиқ ҳолга келтириш юзасидан самарали чора-тадбирлар кўрилади.

8.17. Меҳнат Кодексининг 217-моддасига мувофиқ меҳнат шароити ноқулай, зарарли ва ифлосланишлар билан боғлиқ ишларда меҳнат қилувчиларга ҳар ойда 400 граммдан совун, гигиена воситалари билан бепул таъминлаш ҳамда уларни бепул олиш ҳуқуқини берадиган касб ва лавозимлар рўйхатини тузиш ва таъминлаш 29-иловага мувофиқ амалга оширилади.

8.17.1. Меҳнат шароити ноқулай бўлган ходимларни белгиланган нормалар бўйича газли шўр сув (иссиқ цехларда ишловчилар учун) ва газлаштирилган сув билан бепул таъминлайди (маблағлар етарли бўлганда бошқа соғломлаштирувчи ичимликлар – чой, шарбат ва ҳоказоларни бериш кўзда тутилиши мумкин).

8.18. Меҳнат кодексининг 214-моддасига кўра унда кўрсатиб ўтилган ходимларнинг, Соғлиқни сақлаш вазирининг 2012 йил 10 июлдаги 200-сонли буйруғи билан белгиланган тартибда дастлабки тарзда ва вақти-вақти билан тиббий кўрикдан ўтказилишини ходимларнинг чиқимдор бўлмаган ҳолда ташкил қилинишини **31-иловага** мувофиқ таъминлайди.

8.19. Корхона ҳудудини ҳамиша саранжом-сариштa ҳолда сақлаш, юриш ва ўтиш жойларининг талаб этиладиган оралиқ ўлчамлари аниқ белгиланган бўлиши ва уларга қатъий амал қилиниши, корхонанинг ички транспортидан фойдаланишда уларнинг хавфсизлигини таъминлайди.

8.20. Мансабдор шахслар ва инженер-техник ходимлар томонидан меҳнат муҳофазаси, технологик интизом қоидалари талабига, режали-огоҳлантирувчи таъмирлаш ишлари, вентиляция ва аспирация жиҳозларининг узлуксиз ишлаш жадвалларига қатъий амал қилишни таъминлайди. Бузилган асбоб-ускуналарнинг ишлашига йўл қўймайди. Меҳнат хавфсизлигини таъминлаш нуқтаи назаридан асбоб-ускуналарнинг тегишли жойлари ҳамда иссиқ ёки совуқ сув, буғ ва газ қувурларини ўз вақтида меъёрий ҳужжатлар талабларида белгиланган рангларга бўялишини таъминлайди.

24

БУКЛАШ ЧИЗИҒИ

8.21. Ходимларни меҳнат муҳофазаси бўйича ўқитиш ҳамда билимларини текшириш тўғрисидаги намунавий Низом (Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 1996 йил 14 августда 272-рақам билан рўйхатга олинган) талабларига биноан ходимларни меҳнат муҳофазаси бўйича ўқитади ҳамда билимларини текшириш ишларини ташкил этади.

8.22. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 1995 йил 18 декабрда 196-рақам билан рўйхатдан ўтказилган "Меҳнат муҳофазаси бўйича вакил ҳақида"ги низомга кўра сайланган Меҳнат муҳофазаси бўйича вакилларни сайлангандан сўнг бир ой ичида касаба уюшма қўмитаси иштирокида ўқишини ташкил қилади.

8.23. Меҳнат муҳофазаси бўйича вакилнинг ўз вазифаларини иш вақтида бажариши учун ўртача маошини сақлаб қолган ҳолда ҳафтада икки соатдан кам бўлмаган вақт ажратади.

8.24. Ходимларнинг меҳнат шароитларини яхшилаш борасида жонбозлик кўрсатган меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича вакилларни маънавий ва моддий жиҳатдан рағбатлантириб бориш мажбуриятларини ўз зиммасига олади.

Касаба уюшмаси қўмитасининг мажбуриятлари

8.25. Касаба уюшмаси қўмитасининг меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича комиссияси таркибини тасдиқлайди, касаба уюшмаси фаоллари ўқувини ўтказади (ўқитиш муддати ва дастури кўрсатилган ҳолда).

8.26. Меҳнат муҳофазаси вакиллари ва меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича комиссия аъзолари ёрдамида ходимларнинг меҳнат муҳофазаси қоида ва меъёрлари талабларига қандай амал қилишаётганликлари устидан доимий назорат ўрнатади.

8.27. Махсус кийим, махсус пойабзал ва бошқа шахсий ҳимоя воситаларига бўлган талабномалар корхонанинг моддий-техника таъминоти хизматлари (бўлимлари)га ўтказилмасдан аввал касаба уюшма қўмитасининг мажлисларида кўриб чиқади.

8.28. Ходимларга бериладиган махсус кийим, махсус пойабзал ва шахсий ҳимоя воситаларининг бутунлиги, ишга яроқлилиги, улардан мажбурий фойдаланилишни назорат қилиб боради.

8.29. Меҳнат муҳофазаси вакиллари ва меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича комиссиясининг таклифлари бўлимларда, участкаларда ва бошқа иш бўлинмаларида, ман-

25

ҚИРҚИШ ЧИЗИҒИ

ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва уларга бериладиган имкониятлар тўғрисида»ги 135-Конвенциясида назарда тутилган чекловларга риоя қилинган ҳолда амалга оширилади.

XV. ЖАМОА ШАРТНОМАСИ БАЖАРИЛИШИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ

15.1. Тарафлар тенглик асосида, мазкур **Шартнома** бажарилишини текшириб борувчи комиссияни тузишни ўз зиммаларига оладилар.

15.2. Тарафлар йилда _____ маротаба мазкур **Шартнома** бажарилиши юзасидан текширув ўтказиш ва текширув натижаларини меҳнат жамоасининг умумий йиғилиши (конференцияси)да муҳокама қилишни ўз зиммаларига оладилар.

15.3. Тарафлар Бош, тармоқ (тариф), ҳудудий (минтақавий), ҳудудий-тармоқ келишувларини тан олиб, уларни бажариш мажбуриятини ўз зиммаларига оладилар. Башарти юқорида номлари келтирилган келишувларга ўзгартишлар киритилса, **Иш берувчи** ва **Касаба уюшмаси қўмитаси** _____ муддат ичида мазкур **Шартномага** тегишли ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш бўйича музокаралар олиб боришни ўз зиммаларига оладилар.

15.4. Тарафлар шуни эътироф этадиларки, уларнинг мазкур **Шартномада** акс эттирилган манфаатлари улар томонидан жамоа шартномасининг барча шартлари ва мажбуриятлари сўзсиз бажарилган тақдирдагина рўёбга чиқиши мумкин.

15.5. Касаба уюшмаси қўмитаси жамоа шартномаси лойиҳасини маъқуллаш юзасидан чақириладиган меҳнат жамоасининг умумий йиғилиши (конференцияси)дан олдин унинг лойиҳасини экспертиза учун юқори турувчи касаба уюшмаси органига ёки адвокатлик фирмасига тақдим этади.

15.6. Мазкур **Шартнома** имзолангандан сўнг, тарафлар уни рўйхатдан ўтказиш учун юқори турувчи касаба уюшмаси органига ёки сақлаш учун нотариусга нусхасини тақдим этадилар.

15.7. Жамоа шартномаси имзолангандан сўнг, томонлар уни бажарилиши бўйича тадбирлар режаси, масъуллар ва муддатларини белгилаб оладилар.

15.8. Жамоа шартномаси **Корхонанинг** кўп тиражли газетасида имзоланган кунидан бир ойдан кечиктирилмаган ҳолда чоп этилади, брошюра кўринишида _____ нусхада чиқарилади. Шунингдек, Жамоа шартномасининг матни ва иловалари билан ходимлар **Корхонанинг** ходимлар бўлимида, меҳнат муҳофазаси, иш ҳақи ва юридик бўлимларида ҳамда **Касаба уюшмаси қўмитасида** танишишлари

44

БУКЛАШ ЧИЗИҒИ

ва);

е) касаначилик меҳнатини ташкил этиш учун **3-Иловага** мувофиқ барча шарт-шароитларни яратиш;

ж) жамоа шартномасини тузишга, унинг бажарилиши устидан назоратни йўлга қўйишга, шунингдек Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодексида, бошқа қонунларида, **Корхонанинг** таъсис ҳужжатларида, жамоа келишувларида ҳамда мазкур жамоа шартномасида назарда тутилган бошқа масалаларга оид маълумотларни **Касаба уюшмаси қўмитасига** тақдим этиб бориш;

з) белгилаб қўйилган меҳнат тартиби доирасида **Касаба уюшмаси қўмитаси** билан ҳамкорлик қилиш, ўзаро таклифлар ва талабларни ўз вақтида кўриб чиқиш, меҳнат низоларини музокара йўли билан ҳал этиш;

и) ходимларни **Корхонани** бошқаришда амалдаги қонунларга зид бўлмаган шакллардаги иштирокини таъминлаш учун шарт-шароитлар яратиш;

к) **Касаба уюшмаси қўмитаси** вакилларини **Корхона** бошқарувининг ҳайъат органларига киритилишига кўмаклашиш;

л) **Корхонани** ва идорага қарашли турар жойни хусусийлаштириш вақтида ходимларнинг манфаатларига риоя қилиш;

м) рационализаторликни ривожлантириш;

н) **Корхонанининг** иш самарадорлиги юксалишига, хомашё, материаллар, энергия ва бошқа ресурслар иқтисод қилинишига катта ҳисса қўшаётган ходимларни рағбатлантириб бориш мажбуриятларини ўз зиммасига олади.

2.4. **Касаба уюшмаси қўмитаси**:

а) ижтимоий-меҳнат муносабатларига оид масалаларни, шунингдек ишлаб чиқариш ва ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этишда ходимлар номидан иш кўриш;

б) **Касаба уюшмаси қўмитаси** вакилларини **Корхона** бошқарувининг ҳайъат органларига сайланиши имкониятларидан фойдаланиш;

в) касаба уюшмаларига хос услублар ёрдамида, шу жумладан, ходимлар ўртасида меҳнат мусобақаларини ривожлантириш, улар меҳнати унумдорлигини юксалтириш, **Иш берувчи** билан биргаликда ишлаб чиқариш илғорларини рағбатлантириш тизимларини ўрнатиш орқали **Корхонанинг** барқарор фаолият кўрсатишига кўмаклашиш;

г) меҳнатга ҳақ тўлаш шакллари ва тизимларини такомиллаштириш, **Корхонани** бошқариш, жамоа шартномаси мажбуриятларини такомиллаштириш, ходимларнинг меҳнат шартномасидаги вазифаларни тўлиқ ва сифатли бажаришларига кўмаклашувчи ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг

5

БУКЛАШ ЧИЗИҒИ

лантиришни ўз зиммасига олади

6.3. Касаба уюшмаси қўмитаси ички меҳнат тартиби қоидаларига, меҳнат интизомига риоя этилишига, меҳнат вазифалари ўз вақтида ва сифатли бажарилишига кўмаклашиб боради.

6.4. Ходимлар ички меҳнат тартиби қоидаларига, ўрнатилган меҳнат режимига, меҳнат интизомига ва дресскодга риоя қилишлари шарт.

VII. МЕҲНАТ ШАРТНОМАСИ ТАРАФЛАРИНИНГ МОДДИЙ ЖАВОБГАРЛИГИ

7.1. **Иш берувчи ходим томонидан унга етказилган зарарни**, зарар етказилган чоғдаги аниқ ҳолатларни ҳисобга олиб, айбдор ходимдан ундиришдан қисман ёки тўлиқ воз кечишга ҳақли. Бундай ҳолда етказилган зарар корхона фойдаси ҳисобидан қопланади.

7.2. Бевосита пул ёки товар қимматликлари билан муомала қилаётган ходимлар махсус ёзма шартнома асосида уларга ишониб топширилган қимматликларнинг сақланишини таъминламаганлиги учун тўлиқ моддий жавобгар бўладилар. Тўлиқ моддий жавобгарлик ҳақида шартнома тузилиши лозим бўлган ходимларнинг тоифалари рўйхати **25-иловада** келтирилган. (Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 1998 йил 17 декабрда 565 рақам билан рўйхатга олинган «Юридик шахслар томонидан касса операцияларини юритиш қоидалари»га биноан кассир (ғазначи) билан тўлиқ моддий жавобгарлик тўғрисида шартнома тузилиши шарт.)

7.3. Бевосита пул ёки товар бойликлари билан муомала қилувчи ходимлар томонидан ишлар биргаликда бажариладиган ва бунда жамоа (бригада) моддий жавобгарлиги жорий этиладиган бўлинмаларнинг рўйхати 26-иловада келтирилган.

VIII. МЕҲНАТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ
Иш берувчининг мажбуриятлари

Иш берувчи:

8.1. Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (шартнома муддатида, ҳар йили) 20__ йилга_____минг (млн.) сўм маблағни:

- Меҳнат муҳофазаси бўйича битим (меҳнат шароитлари ва меҳнатни муҳофаза қилиш ишларини яхшилаш, санитария-соғломлаштириш чора-тадбирлари режаси ва сарф-харажатлар сметаси)га _____ минг (млн.) сўм,
- махсус кийим, махсус пойабзал ва бошқа шахсий ҳимоя воситалари учун _____ минг (млн.) сўм,

20

БУКЛАШ ЧИЗИҒИ

ҳалок бўлган, шу туфайли боқувчисини йўқотган ва бунинг учун товон пули олиш ҳуқуқига эга бўлган фуқароларга иш берувчи ҳалок бўлганнинг ўртача 6 (7, 8, ...,) йиллик даромади миқдорида бир марталик нафақа (лекин бу олти йиллик ўртача иш ҳақидан кам бўлиши мумкин эмас) тўлайди, шунингдек дафн этиш харажатларини қоплашни ўз зиммасига олади;

- ходим ишлаб чиқаришга боғлиқ ҳолда жароҳатланганда ёки касб касалликлари оқибатида вақтинчалик меҳнат лаёқатини йўқотганда (Ўз. Р. ВМнинг 2002 йил 28 февралдаги 71-сонли қарори билан тасдиқланган "Вақтинчалик меҳнатга лаёқатсизлик бўйича нафақалар тўлаш чегарасини такомиллаштириш тўғрисида"ги қарорига Ўз.Р.ВМнинг 2002 й. 31.05. даги 188-сонли қарори билан ўзгартиришлар киритилган) ўртача ойлик иш ҳақининг 100 % миқдорида ҳақ тўлайди;
- тиббий-меҳнат эксперт комиссияси (ТМЭК) ёки Тиббий маслаҳат ҳайъати (ТМҲ) хулосасига мувофиқ жабрланувчи илгариги ишини бажаришга қодир бўлмаса иш берувчи жабрланувчининг розилиги билан уни бошқа янги касбга ўқитиш мажбуриятини ўз зиммасига олади;
- ўқиш давомида жабрланувчига аввалги иш жойидаги ўртача ойлик иш ҳақи тўланиб турилади ва ўқиш билан боғлиқ барча сарф-харажатларни ўз зиммасига олади.

8.42. Меҳнат кодексининг 9 ва 223-моддаларига кўра меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларига ва меҳнатни муҳофаза қилиш қоидаларига риоя этилиши устидан жамоат текшируви ва назоратини касаба уюшмалари ва унинг таркибидаги меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича мутахассислари (хизмати) амалга оширади.

IX. ИЖТИМОИЙ СУҒУРТА.
ИЖТИМОИЙ ИМТИЁЗ ВА КАФОЛАТЛАР

9.1. Тарафлар Ўзбекистон Республикаси Президенти ташаббуси билан ҳар йили қабул қилинадиган ижтимоий йўналишдаги Давлат дастурларини амалга ошириш учун чора-тадбирлар ишлаб чиқиш ва қатъий бажарилишига эришиш мажбуриятини ўз зиммасига оладилар.

9.2. Тарафлар Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг қуйидаги моддаларида назарда тутилган кафолатларга риоя этиш ва имтиёзлар бериш мажбуриятини ўз зиммасига оладилар:

а) 1941-1945 йиллардаги уруш қатнашчилари ва имтиёзлари бўйича уларга тенглаштирилган шахслар учун (103, 144, 150-моддалар);

б) атом объектларидаги фалокатлар оқибатларини бар-

29

ҚИРҚИШ ЧИЗИҒИ

12.7. Касаба уюшмаси қўмитаси мажбуриятлари:

а) ёш ходимларнинг ижтимоий ҳуқуқлари ва кафолатларини ҳимоя қилиш ишларини янада мукаммаллаштириш учун мавжуд ҳуқуқий-норматив базадан фойдаланиш;

б) ёш йигит-қизларни касаба уюшмалари фаолиятига жалб этиш ишларини олиб бориш, жамоат ишида фаоллик кўрсатганларни мунтазам равишда тақдирлаш;

в) ўқувчи ва талабаларнинг ишлаб чиқариш амалиётига раҳбарлик қилишга юқори малакали ишчилар, раҳбарлар, мутахассисларни жалб қилишга кўмаклашиш;

г) корхонада амалиёт ўташга бириктирилган ўрта махсус касб-ҳунар таълими муассасалари битирувчиларига касаба уюшмаси маблағидан энг кам иш ҳақининг _____ фоизи миқдорида бир марталик моддий ёрдам кўрсатиш;

д) ўрта махсус касб-ҳунар таълими муассасаларини имтиёзли диплом билан битириб янги ишга жойлашган ходимлар учун ёрдам сифатида касаба уюшмаси маблағидан энг кам иш ҳақининг _____ фоизи миқдорида бир марталик моддий ёрдам кўрсатиш;

е) амалиёт ўташ учун бириктирилган ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасалари ўқувчиларини ва янги ишга қабул қилинган битирувчиларини меҳнат муҳофазаси бўйича йўриқдан ўтказишга, махсус кийим-бош, махсус пойабзал, якка тартибдаги ҳимоя воситалари, сут ва даволаш-профилактика озиқ-овқатлари билан таъминлашга эришиш;

ж) ишга қабул қилинган ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасалари битирувчилари билан меҳнат шартномалари тузилишини, улар жамоа шартномалари билан таништирилишини таъминлаш;

з) корхонанинг ёрдамчи хўжаликларида яратилаётган боғ ва токзорларда ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасалари битирувчиларини ишга қабул қилишга кўмаклашиш;

и) янги ишга қабул қилинган ёшларнинг иш жойларида қўнимлилигини таъминлаш бўйича иш олиб бориш.

XIII. МЕҲНАТ НИЗОЛАРИНИ ҲАЛ ЭТИШ

13.1. Келишувчи томонлар, ижтимоий шериклик принципларини тан олган ҳолда, жамоа шартномасининг бажарилишида юзага келган ҳар қандай низоларнинг олдини олиш чораларини кўришни ўз зиммасига оладилар. Баҳслашувлар ўзаро ишонч ва ҳурмат билан, Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари асосида ҳал этилади.

13.2. Якка тартибдаги меҳнат низолари ва зиддиятлар _____ нафар аъзодан ташкил топган (ҳар тарафдан _____ нафардан) иш берувчи ва касаба уюшмаси қўмитаси то-

40

БУКЛАШ ЧИЗИҒИ

а) ишдан бўшатиб олинган ходимларни иш билан таъминлаш учун кичик бизнес субъектларини таъсис этиш;

б) ўриндошликни, вақтинча ишлайдиган ходимлар сонини чеклаш, бир неча касбда ишлашни тақиқлаш, фуқаролик-ҳуқуқий шартномалар бўйича бажариладиган ишларни жамоанинг ўзига бериш;

в) ходимларнинг хоҳишига кўра уларга иш ҳақи сақланмаган ҳолда қисқа муддатли таътиллар бериш;

г) қисқартириш тўғрисидаги огоҳлантириш амал қилаётган даврда ходимнинг ўз хоҳиши билан меҳнат шартномасининг бекор қилинишини томонлар келишувига биноан огоҳлантириш муддатига мувофиқ келадиган пуллик компенсация тўлаш билан амалга ошириш;

д) бўшатиб олинаётган ходимларнинг малакасини ўзгартириш ва бошқа касбга ўргатиш учун бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш Маркази билан шартнома тузиш;

е) ходимлар сони қисқартирилиши муносабати билан меҳнат шартномаси бекор қилиниши тўғрисида огоҳлантириш олган ходимга огоҳлантириш муддати давомида ўзига қулай вақтда бошқа иш қидириш учун ҳафтада ____ кун шу вақт учун иш ҳақи сақланган ҳолда ишга чиқмаслик ҳуқуқини бериш.

3.10. Технологиядаги, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишдаги ўзгаришлар, ходимлар сони (штати) ёки иш хусусиятининг ўзгаришига олиб келган ишлар ҳажмининг қисқариши муносабати билан меҳнат шартномаси бекор қилинганда ишда қолдириш учун имтиёзли ҳуқуқ Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодекси 103-моддасининг биринчи ва иккинчи қисмларида кўрсатилган ходимлар тоифаларига берилади.

3.11. Агар ходимлар Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодекси 103-моддасининг биринчи ва иккинчи қисмларига мувофиқ ишда қолдиришда афзаллик ҳуқуқига эга бўлмасалар, у ҳолда ходимларни ишда қолдиришда афзаллик бериладиган қуйидаги ҳолатлар инобатга олинади:

а) ногиронлик;

б) пенсия ёшига яқинлашиб қолганлик (аёллар 53 ёш, эркаклар 58 ёш);

в) ишлаётган ёлғиз онанинг қарамоғида 14 ёшга тўлмаган болалар мавжудлиги;

г) _____;

д) _____.

IV. ИШ ВАҚТИ ВА ДАМ ОЛИШ ВАҚТИ

9

БУКЛАШ ЧИЗИҒИ

микдорда белгиланади.

5.12.5. Ўзбекистон Республикаси ичидаги хизмат сафарлари учун тўланиладиган компенсациялар «Ўзбекистон Республикаси бўйлаб хизмат сафарлари тўғрисидаги йўриқнома»га (Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳамда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан 2003 йил 24 июлда 83 ва №7/12-сон қарор билан тасдиқланиб, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2003 йил 29 августда 1268-рақам билан рўйхатга олинган) ҳамда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 171-моддасига асосан қуйидагиларни ўз ичига олади:

а) йўл кира харажатлари норматив асосида;

б) доимий турар жойидан бошқа жойда яшаш, шу жумладан уй-жой ижараси билан боғлиқ харажатлар;

в) Ўзбекистон Республикасида белгиланган энг кам иш ҳақининг _____ фоизи миқдорида суткалик харажатлар;

г) ходим томонидан иш берувчининг рухсати ёки розилиги билан қилинган бошқа харажатлар.

5.12.6. Ўзбекистон Республикасидан ташқаридаги хизмат сафарлари учун тўланадиган компенсациялар (Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги томонидан 2000 йил 7 февралда 16-сон билан тасдиқланган ва Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2000 йил 5 июнда 932-рақам билан рўйхатга олинган) «Вазирликлар, идоралар, корхоналар ва ташкилотлар ходимлари Ўзбекистон Республикасидан ташқаридаги хизмат сафарига юборилганда хизмат сафари харажатлари учун маблағлар бериш тартиби»га биноан амалга оширилади;

5.12.7. ходимга тегишли транспорт воситасидан иш берувчининг розилиги билан фойдаланилгани учун компенсация Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 2 апрелдаги 154-сонли қарори билан тасдиқланган «Ходимларнинг шахсий автомобилларидан хизмат мақсадлари учун (хизмат сафаридан ташқари) фойдаланганлик учун компенсация тўлаш Тартиби» меъёрлари асосида тўланади;

5.12.8. **Иш берувчининг** розилиги билан ва унинг манфаатлари йўлида ходим ўзига тегишли мол-мулк (асбоб-ускуналар, ашёлар ва ҳоказолар)дан (автотранспорт воситасидан ташқари) фойдаланганда, уларнинг Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг 144-моддасида келтирилган меъёрлар асосида ҳисоблаб чиқилган амортизацияси доирасида харажатлар қопланади (**13-илова**);

5.12.9. **Иш берувчининг** таклифига биноан ходим бошқа жойдаги ишга кўчиб борганда унинг қуйидаги қўшимча бат-

16

БУКЛАШ ЧИЗИҒИ

уйлари, санаторийлар, профилакторий йўлланмалари нархини Корхона ҳисобидан тўлаб бериш;

9.19.5. **Корхонага** қарашли болалар соғломлаштириш оромгоҳида дам олувчи болаларни, шунингдек санаторий-профилакторийда дам олувчиларни овқатлантириш учун касаба уюшмалари ижтимоий суғурта бюджети маблағларидан ажратиладиган меъёрга нисбатан _____ фоиз миқдорида **Корхона** ҳисобидан қўшимча маблағ ажратиш.

9.20. Тарафлар ётоқхоналар ва идоравий турар жойларни сақлаб туришга, уларда яшаш учун ижтимоий-маиший шароитларни яхшилашга, яшовчилар орасида маданий-оммавий, маънавият-маърифат ишларини олиб боришга маблағ ҳамда зарур ашёлар ажратиш мажбуриятини оладилар.

9.21. Тарафлар ходимларни **Корхонанинг** ёрдамчи хўжалигида етиштирилган гўшт-сут маҳсулотлари, мева-сабзавотлар ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш (ёки ёрдамчи хўжаликни барпо этиш имкониятини кўриб чиқиш) мажбуриятини оладилар.

9.22. Касаба уюшмаси қўмитаси:

- қишлоқ хўжалиги ишлари бажарилаётганда меҳнат ва меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонун ҳужжатлари талабларига риоя этилиши, ижтимоий-маиший шароитлар яратилиши, иссиқ овқат ташкил этилиши устидан жамоатчилик назорати ва мониторингини амалга ошириш;
- қишлоқ хўжалиги ишларига жалб этилган ходимларни моддий ва маънавий рағбатлантириб бориш мажбуриятини ўз зиммасига олади.

9.23. Мазкур **Шартнома** мақсадларида:

а) _____ нафар балоғатга етмаган фарзандни тарбиялаётган оилалар – кўп болали оилалар деб ҳисобланади;

б) ҳар бир оила аъзосига тўғри келадиган бир ойлик ўртача даромад Ўзбекистон Республикасида ўрнатилган энг кам иш ҳақининг _____ бараваридан ошмаган оилалар – кам таъминланган оилалар деб ҳисобланади.

X. МАДАНИЙ-МАЪРИФИЙ, ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ-СОҒЛОМЛАШТИРИШ, СПОРТ ИШЛАРИ

10.1. **Иш берувчи**

10.1.1. **Касаба уюшмаси қўмитасига** ўз балансида турган ёки ўзи ижарага олган бинолар, хоналар, иншоотлар ва бошқа объектларни, шунингдек дам олишни ташкил этиш, меҳнаткашлар ва уларнинг оила аъзолари билан маданий-маърифий, жисмоний тарбия-соғломлаштириш ишларини олиб бориш учун зарур бўлган дам олиш

33

Ishonch
2013-yil 22-yanvar № 9-10 (3203)

сабдор ва (ёки) масъул шахслар томонидан қандай бажарилаётганлигини муттасил текшириб боради, уларнинг мумкин қадар кўпроқ амалга оширилишига эришади, фаоллар таклифларига бефарқ қараган мансабдор ва (ёки) масъул шахсларни жавобгарликка тортиш масаласида иш берувчига ва (ёки) ваколатли назорат идораларига таклифлар киритади.

8.29.1. Ўзбекистон Республикасининг «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги Қонуни 14-моддаси талабларига асосан, ходимлар сони 50 нафар ва ундан ошадиган корхоналарда махсус тайёргарликка эга шахслар орасидан меҳнатни муҳофаза қилиш хизматларини тузиш, 50 ва ундан зиёд транспорт воситаларига эга бўлган корхоналарда эса бундан ташқари йўл ҳаракати хавфсизлиги хизматларини тузиш юзасидан таклиф киритади. Ходимлар сони ва транспорт воситалари миқдори камроқ корхоналарда меҳнатни муҳофаза қилиш хизматининг вазифаларини бажаришни раҳбарлардан бирининг зиммасига юклатилишини назорат қилади.

8.30. Жамоа шартномасининг бўлимлари ва унинг меҳнат муҳофазаси бўйича битими лойиҳаларига таклифларни тўплайди ва уларни меҳнат жамоалари мажлисларида цех, бўлим, участка ва бошқа бўлинмалар бўйича муҳокама этилишини ташкил қилади.

8.31. Корхонанинг меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича комиссияси томонидан меҳнат муҳофазаси кунлари, ишлаб чиқариш маданияти кунлари ва бошқа тадбирлар ўтказилаётган вақтда цех (бўлим)даги меҳнат муҳофазасининг ҳолати ва меҳнат шароитлари ўрганилаётганда жамоа шартномаси ва унинг меҳнат муҳофазаси бўйича битими бажарилишини текширади.

8.32. Меҳнат кодексининг 214-моддасига кўра унда кўрсатиб ўтилган ходимларнинг, Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2012 йил 10 июлдаги 200-сонли буйруғи билан белгиланган тартибда дастлабки тарзда ва вақти-вақти билан тиббий кўрикдан ўтказилишини ҳамда ходимларнинг чиқимдор бўлмаган ҳолда ташкил қилинишини назорат қилади.

8.33. Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисалар, касб касалликларини текширишда, тиббий-меҳнат эксперт комиссияси (ТМЭК) мажлисларида иштирок этади ёки иштирок этиш учун юқори касаба уюшмалари ташкилотларининг масъул ходимларини таклиф этади.

Иш берувчи ва касаба уюшма қўмитасининг ўзаро мажбуриятлари

26

бўйича аниқ кўрсатиб берилади).

8.12. Ходимларни ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисалар ва касб касалликларидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 24 июндаги 177-сонли қарори билан тасдиқланган «Иш берувчининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш қоидалари» талабларига мувофиқ ҳолда суғурта қилади.

8.13. Ҳар беш йилда камида бир марта Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги билан Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тасдиқланган Меҳнат шароитларини баҳолаш ва меҳнат шароитлари бўйича иш ўринларини шаҳодатдан ўтказиш услубиёти асосида иш ўринларини меҳнат шароитлари бўйича шаҳодатдан ўтказади.

8.14. Меҳнат кодексининг 217-моддасига кўра махсус кийим, махсус пойабзал ва бошқа шахсий ҳимоя воситалари, даволаш-профилактика озиқ-овқатлари (ДПО) билан бепул таъминланиш ҳуқуқини берадиган ишларда ишловчи ходимларни жамоа шартномасининг **28 ва 30-иловалари**да белгиланган рўйхатга мувофиқ, белгиланган муддатларда махсус кийим, махсус пойабзал ва бошқа шахсий ҳимоя воситалари, даволаш-профилактика озиқ-овқатлари билан таъминлайди.

8.14.1.Махсус кийим, махсус пойабзал ва бошқа шахсий ҳимоя воситаларининг омборга келтирилган ҳар бир партияси иш берувчи ва Касаба уюшмаси қўмитаси вакилларидан тузилган комиссия иштирокида, иш ва касб турлари учун тегишли сифат сертификати бўлсагина қабул қилиб олинади.

8.14.2.Ходимнинг айбисиз муддатидан олдин яроқсиз ҳолга келган махсус кийим ва махсус пойабзал ўрнига янгиси ёки ямаб-тузатилгани билан алмаштириб беради.

8.14.3.Белгиланган ҳимоя воситаларисиз ходимлар ишга қўйилмаслиги, ҳимоя воситаларининг сақланиши ва ўз вақтида таъмирланишини таъминлайди.

8.15. Меҳнат кодексининг 117-моддасига мувофиқ ноқулай меҳнат шароитларидаги ишларда банд бўлган ходимларга иш вақтининг қисқартирилган муддатини белгилаш ҳамда 137, 138-моддаларига мувофиқ меҳнат шароити ноқулай ва ўзига хос, оғир ва ноқулай табиий иқлим шароитидаги иш учун йиллик қўшимча таътил бериш **27 ва 10-иловаларга** мувофиқ амалга оширилади.

8.16. Меҳнат Кодексининг 217-моддасига асосан Ўзбекистон Республикаси Давлат бош санитар врачи томонидан 2003 йилнинг 6 октябрида тасдиқланган «Зарарли меҳ-

23

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1.1. Мазкур жамоа шартномаси (кейинги ўринларда **«Шартнома»)**_____ _____да

(корхона, ташкилот, муассаса номланиши)

иш берувчи билан ходимлар ўртасидаги меҳнатга оид, ижтимоий-иқтисодий ва касбга оид муносабатларни тартибга солувчи маҳаллий норматив ҳужжат ҳисобланади.

Мазкур Шартноманинг тарафлари деб қуйидагилар ҳисобланади:

- **иш берувчи**

_____ _____тимсолида

(бевосита иш берувчи ёки у ваколат берган вакиллар кўрсатилади)

- **ходимлар**

_____

(касаба уюшмаси қўмитаси (касаба уюшмаси ташкилотчиси)

_____ тимсолида ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи кўрсатилади)* *

1.2. **Шартнома**_____дан кучга киради ва _____гача амал қилади. Белгиланган муддат тугагач, жамоа шартномаси тарафлар янги шартнома тузгунча ёки амалдаги шартномани ўзгартиргунча, тўлдиргунча амалда бўлади.

1.3. **Мазкур Шартнома Иш берувчига** ва **Корхонанинг** барча ходимларига, шу жумладан, жамоа шартномаси кучга кирганидан кейин ишга қабул қилинган шахсларга ҳам татбиқ этилади.

Мазкур **Шартномада** назарда тутилган ҳолларда унинг айрим қоидалари қуйидагиларга нисбатан ҳам татбиқ этилади:

- ходимнинг оила аъзоларига;
- ёшга доир пенсияга кетиши муносабати билан меҳнат муносабатлари иш берувчи томонидан бекор қилинган шахсларга;
- касаба уюшмаси қўмитасининг штатдаги ходимларига;
- меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ ҳолда жароҳатланиши, касб касалликларига чалиниши ёки саломатликнинг бошқа хил шикастланиши туфайли зарар етказилиши оқибатида жабрланган собиқ ходимларга;
- меҳнатда майиб бўлиши, касб касаллиги ёки меҳнат

* кейинги ўринларда «Корхона» деб номланади.

** кейинги ўринларда «Касаба уюшмаси қўмитаси» деб номланади.

2

24. Йил якунлари бўйича мукофотлаш тўғрисида Низом.

25. Тўлиқ моддий жавобгарлик ҳақида шартнома тузилиши лозим бўлган ходимларнинг тоифалари рўйхати.

26. Бевосита пул ёки товар бойликлари билан муомала қилувчи ходимлар томонидан ишлар биргаликда бажариладиган ва бунда жамоа (бригада) моддий жавобгарлиги жорий этиладиган бўлинмалар рўйхати.

27. Меҳнат шароити ноқулай ишларнинг рўйхати ва уларни бажаришда иш вақтининг муайян муддати.

28. Меҳнат шароити ноқулай ишларда банд бўлган ходимларга бепул бериладиган сут (ёки шунга тенг озиқ-овқат маҳсулотлари), даволаш-профилактика озиқ-овқати, газли шўр сув билан таъминлаш нормалари ва тартиби.

29. Меҳнат шароити ноқулай ишларда банд бўлган ходимларга бепул бериладиган ювиш воситалари (совун) билан таъминлаш нормалари ва тартиби.

30. Меҳнат шароити ноқулай ишларда банд бўлган ходимларга бепул бериладиган махсус кийим-бош, махсус пойабзал, бошқа шахсий ҳимоя ва гигиена воситалари билан таъминлаш нормалари ва тартиби.

31. Дастлабки тарзда ва кейинчалик вақти-вақти билан тиббий кўрикдан ўтказилиши ташкил қилинадиган касблар, лавозимлар ва ходимлар тоифалари рўйхати.

32. Таътил учун моддий ёрдам тўлаш тўғрисидаги Низом.

33. Меҳнат низолари комиссияси тўғрисидаги Низом.

34. Меҳнат низолари комиссиясига унинг фаолиятини амалга ошириш учун иш берувчи томонидан бериладиган хоналар, жиҳозлар, ташкилий техника ва бошқа моддий-техник воситалар рўйхати.

35. Моддий ёрдам кўрсатиш тўғрисида Низом.

36. Корхона ходимларига уй-жой олиш учун фоизсиз ссудалар бериш тартиби тўғрисида Низом.

37. Маданий-оммавий ва спорт тадбирларини ўтказиш сметаси.

38. Касаба уюшмаси қўмитасига касаба уюшмаси фаолиятини амалга ошириш учун иш берувчи томонидан бериладиган хоналар, жиҳозлар, транспорт ва алоқа воситалари рўйхати.

39. Соғломлаштириш жамғармаси ёки корхонада тузилган шунга ўхшаш бошқа жамғарма тўғрисида Низом.

47

тараф этиш ишлари қатнашчилари ва уларга тенглаштирилган шахслар учун (103-модда);

в) I ва II гуруҳ ногиронлари учун (68, 135, 143, 144, 150, 214, 220-моддалар).

9.3. **Иш берувчи** қуйидаги миқдорларда вақтинча меҳнатга лаёқатсизлик нафақасини тўлаб бериш мажбуриятини ўз зиммасига олади:

9.3.1. иккинчи жаҳон уруши қатнашчиларига, байналмилалчи жангчиларга ва уларга тенглаштирилган шахсларга, қарамоғида 16 ёшга тўлмаган уч ва ундан ортиқ фарзанди бор ходимларга, Чернобил АЭСдаги ҳалокат оқибатларини бартараф этишда иштирок этган ходимларга, Чернобил АЭСдаги ҳалокат натижасида радиоактив ифлосланган зонадан эвакуация қилинган ва кўчириб келинган ходимларга (агар уларда қон яратиш органлари (ўткир лейкозлар), қалқонсимон без (аденомалар, рак) касалликлари ҳамда ракни келтириб чиқарувчи ўсимталар мавжуд бўлса), ядровий полигонлар ва бошқа радиация-ядровий объектларда ҳарбий хизматни ўтаган пенсия ёшидаги ногирон ходимларга, шунингдек меҳнатда майиб бўлиши ёки касб касаллиги натижасида вақтинча меҳнатга лаёқатсиз ходимларга – иш ҳақининг тўлиқ миқдорида;

9.3.2. ижтимоий аҳамиятга молик касалликлар бўйича рўйхатда турувчи ходимларга уларнинг давлат ижтимоий суғуртаси бадалларини тўлаган даври (умумий иш стажи)га қараб – иш ҳақининг 60 фоизидан 100 фоизигача;

9.3.3. бошқа ҳолларда, ходимнинг умумий иш стажига қараб - иш ҳақининг 60 фоизидан 100 фоизигача.

9.4. **Корхонада камида** _____ йил ишлаган ходимларнинг ҳақиқатдаги иш ҳақлари ва вақтинча меҳнатга лаёқатсизлик нафақалари ўртасидаги фарқ қўшимча тарзда тўлаб берилади.

9.5. **Иш берувчи** «Фуқароларнинг жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 10-моддасига биноан ходимларнинг шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварақларига иш ҳақининг _____ фоизи миқдорида қўшимча маблағ ўтказиш мажбуриятини ўз зиммасига олади.

9.6. **Иш берувчи** ходимларни йилида камида бир марта эпидемия хавфи мавжуд бўлган касалликлардан **Корхона** ҳисобидан эмлаб бориш мажбуриятини ўз зиммасига олади.

9.7. **Иш берувчи** ишлаётган пенсионерларга ўтган ой учун пенсияни ойнинг иккинчи ярми учун тўланадиган иш ҳақи билан бир вақтда тўлаб бориш мажбуриятини ўз зиммасига олади (Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2011 йил 30 апрелда 2222-рақам билан рўйхатга олин-

30

ставкалари ва лавозим маошлари миқдори оширилса, у ҳолда ходимга меҳнат ҳақи ана шу даврдаги барча иш кунлари учун янги тариф бўйича қайта ҳисоблаб чиқилиб тўланади.

5.17. Меҳнатни ташкил этишнинг прогрессив шаклларини қўллаш, иш сифатини кўтариш, касб маҳоратини юксалтириш ишларидан жамоанинг ва алоҳида ходимларнинг моддий манфаатдорлигини кучайтириш мақсадида **Иш берувчи Касаба уюшмаси қўмитаси** билан келишган ҳолда бошқа турдаги устамаларни ўрнатиши мумкин (масалан, юқори касб маҳорати учун, кўп йиллик узлуксиз хизматлари учун, меҳнатдаги юқори ютуқлари учун, бажараётган ишининг мураккаблиги учун ёки алоҳида муҳим ишлар учун уларни бажариш вақтига). Устамалар ҳажми ҳар бир ходимнинг бажараётган иш сифатини ошириш учун қўшаётган ҳиссасига қараб белгиланади. Мазкур ходимлар ҳақидаги маълумотлар ошкоралиги таъминланади. Иш сифати сусайган ҳолда барча устамалар бекор қилинади ёки камайтирилади.

5.18. **Иш берувчи Касаба уюшмаси қўмитаси** билан келишган ҳолда тегишли Низомга биноан йил якунлари бўйича мукофот тўлайди. **(24-илова)**.

5.19. Қишлоқ хўжалиги ишларига жалб этилган ходимларга ўртача иш ҳақи сақлаб қолинади.

5.20. Илмий даражаси ва илмий унвони бўлган ходимлар лавозим маошига ҳар ойда ____ фоиз миқдорида устамалар тўланади.

VI. МЕҲНАТ ИНТИЗОМИ

6.1. Ходимлар томонидан меҳнат вазифаларининг бажарилиши меҳнат шартномалари, таркибий бўлинмалар тўғрисидаги низомлар, мансаб йўриқномалари, Корхона Низоми ҳамда Ички меҳнат тартиби қоидаларига биноан таъминланишини ва назорат қилинишини тарафлар ўз зиммасига оладилар.

6.2. **Иш берувчи ва Касаба уюшмаси қўмитаси**:

6.2.1. ходимларни ишдаги муваффақиятлари учун тармоқ ва давлат мукофотларига тақдим этишни;

6.2.2. ходимларни меҳнатдаги ютуқлари учун ҳамда юбилей саналарида (50, 55, 60 ёшга тўлганда):

- пул мукофотлари билан;
- ташаккур эълон қилиш билан;
- қимматбаҳо совғалар билан;
- **Корхонанинг** санаторий-профилакторийсига, шунингдек, Ўзбекистон Республикасининг санаторийлари ва дам олиш уйларига йўлланмалар тақдим этиш йўли билан рағбат-

19

жорий ва истиқболли режа ҳамда дастурларини қабул қилиш каби масалалар юзасидан жамоа музокараларини олиб бориш бўйича таклифларни **Иш берувчига** киритиб бориш;

д) ходимларнинг рационализаторлик ва ихтирочилик ишларида иштирок этишларига кўмаклашиш;

е) мамлакатни модернизациялаш ва янгилаш, демократик ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамиятини қуриш борасидаги устувор дастурлар бажарилишини мониторинг қилиш ишларида иштирок этиш;

ж) тармоқ кўрик-танловларида иштирок этиш ташаббуслари билан чиқиш мажбуриятларини ўз зиммасига олади.

2.5. **Ходимлар**:

а) ўз меҳнат вазифаларини ҳалол бажариш, **Иш берувчининг** фармойишлари ва буйруқларини ўз вақтида ва сифатли ижро этиш;

б) ишлаб чиқариш самарадорлигини юксалтиришга, маҳсулот (ишлар, хизматлар) сифати яхшиланишига, меҳнат унумдорлиги ўсишига, ресурслар иқтисод қилинишига кўмаклашиш, ишлаб чиқаришдаги ўз ҳамкасбларининг илғор тажрибасидан фойдаланиш

в) ҳар йили Наврўз ва Мустақиллик байрамлари арафасида ўтказиладиган мақсадли умумхалқ хайрия ҳашарларида иштирок этиш мажбуриятларини ўз зиммасига оладилар

III. МЕҲНАТ ШАРТНОМАСИ. БАНДЛИК КАФОЛАТЛАРИ

3.1. Ходим ва **Иш берувчи** ўртасидаги меҳнат муносабатлари меҳнат тўғрисидаги қонунлар ва бошқа норматив ҳужжатлар (шу жумладан тармоқ (тариф) келишувлари, ҳудудий (минтақавий) келишувлар ва мазкур **Шартнома**) қоидаларига биноан ёзма равишда тузилган меҳнат шартномаси билан тартибга солинади. Бунда меҳнат шартномаси тарафларининг биронтаси бошқа тарафнинг учинчи шахслар олдидаги мажбуриятлари бўйича жавоб бермайди.

3.2. Ишга қабул қилиш шунингдек:

а) танлов асосида (Танлов тўғрисидаги Низом **Касаба уюшмаси қўмитаси** билан келишиб тасдиқланади);

б) Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 11 январдаги 4-сонли қарори билан тасдиқланган «Иш берувчининг буюртмаси бўйича касаначи томонидан ишларни бажариш (хизматлар кўрсатиш) учун Намунавий меҳнат шартномаси»га биноан тузилган касаначи томонидан иш берувчининг буюртмасига биноан ишларни бажариш (хизматлар кўрсатиш) учун меҳнат шартномаси асосида амалга оширилиши мумкин.

3.3. Мутахассислигига, малакасига ва меҳнат шартно-

6

к) касаба уюшмалари Федерациясининг «Ishonch», «Ishonch-Доверие» газеталарига обунани таъминлаш мажбуриятини олади.

14.8. Ўзбекистон Республикасининг «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонунига биноан касаба уюшмаси органларига сайланиб, ишлаб чиқариш фаолиятидан озод этилган шахсларга уларнинг ваколат муддатлари тугаганидан сўнг аввалги ёки шунга тенг иш берилишини таъминлаш учун **Иш берувчи** бундай ходимларнинг бўшаб қолган иш ўринларига янги ходимларни фақатгина муайян муддатга тузилган меҳнат шартномаларига биноан ишга қабул қилиш мажбуриятини олади.

14.9. Асосий ишидан озод этилмаган **Касаба уюшмаси қўмитаси** раисига Корхона ҳисобидан ҳар ойда _____ миқдорда қўшимча ҳақ тўланади.

14.10. Халқаро меҳнат ташкилотининг «Корхоналарда меҳнаткашлар вакилларининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва уларга бериладиган имкониятлар тўғрисида»ги 135-Конвенциясига, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 1995 йил 18 декабрда 196-рақам билан рўхатга олинган «Меҳнат муҳофазаси бўйича вакил ҳақида Низом»нинг 12-бандига биноан ходимларнинг қуйидаги тоифалари мазкур **Шартнома** мақсадларида **Меҳнаткашлар вакиллари** деб эътироф этилади:

а) сайлаб қўйиладиган касаба уюшмаси органлари аъзолари;

б) меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича вакиллар;

в) меҳнат низолари комиссияси аъзолари;

г) _____;

д) _____.

14.11. Ишлаб чиқаришдаги асосий ишидан озод қилинмаган **Меҳнаткашлар вакилларига** жамоатчилик ишларини бажариш учун ҳар ҳафтада икки соатдан бўш вақт берилади ва бу давр учун уларга ўртача иш ҳақи сақлаб қолинади.

14.12. Ишлаб чиқаришдаги асосий ишидан озод қилинмаган **Меҳнаткашлар вакилларига** интизомий жазо чораларини қўллаш, улар билан **Иш берувчи** ташаббусига кўра меҳнат шартномасини бекор қилиш амаллари Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексида, Ўзбекистон Республикасининг «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонунида ҳамда Халқаро меҳнат ташкилотининг «Корхоналарда меҳнаткашлар вакилларининг

43

масканларини, болалар-ўсмирлар лагерлари ва бошқа соғломлаштириш лагерларини бепул фойдаланиш учун бериш;

10.1.2. ҳар ойда Меҳнатга ҳақ тўлаш жамғармасининг _____ фоизи миқдоридаги маблағини маданий-маърифий, жисмоний тарбия-соғломлаштириш ишлари учун Касаба уюшмаси қўмитаси ҳисоб рақамига ўтказиш мажбуриятини олади.

10.2. **Маданий-маърифий ишларни яхшилаш учун тарафлар қуйидагиларни ўз зиммасига оладилар**:

10.2.1. «Маънавият ва маърифат» хонасини ташкил этиб, уни Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши ва Республика Маънавият тарғибот маркази тавсиялари асосида жиҳозлаб, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов асарлари, Мустақиллик йилларида чоп этилган замонавий адабиётлар ҳамда плакатлар, стенд ва техник воситалар билан таъминлаш;

10.2.2. Давлат дастурларини бажариш борасида меҳнаткашлар ва ёшлар ўртасида таниқли фан, адабиёт ва санъат арбоблари, адабиётшунослар, ишлаб чиқариш илғорларини жалб этган ҳолда, ҳар хил мавзудаги мазмунли ва қизиқарли учрашувлар ташкил этиш;

10.2.3. тасарруфдаги кутубхона ва ахборот-ресурс марказлари, маданият уйлари ва саройлари фаолиятини **Корхона** ҳисобидан янада ривожлантириш, уларни сақлаб туриш, моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, жорий ва капитал таъмирлаш ишларини ўтказиш, жиҳозларини янгилаш, кутубхона ва ахборот-ресурс марказларини янги адабиётлар билан тўлдириш, жамоат ташкилотлари ва жамғармаларни жалб этган ҳолда, миллий ғоя ва маънавий-маърифий дунёқарашни ўстириш борасида тадбирлар ўтказиш;

10.2.4. ходимлар ва уларнинг оила аъзолари ўртасида бадиий ҳаваскорликнинг янада ривожланишига ҳар тарафлама ёрдам кўрсатиш, уларнинг бўш вақтларини сермазмун ўтказиб, республиканинг тарихий ёдгорликлар мавжуд бўлган қадимий шаҳарларига саёҳатларини уюштириш;

10.2.5. умумхалқ ва бошқа байрамларни нишонлаш кунларида касб маҳорати ва бадиий ҳаваскорлик бўйича мусобақа, танлов ва тадбирлар уюштириш;

10.2.6. бугунги кунда амалга оширилаётган давлат сиёсатининг устувор йўналишлари, кенг кўламдаги ислоҳотлар моҳияти, қабул қилинган қонун ҳужжатлари ва давлат дастурларининг аҳамиятини меҳнаткашларга атрофлича тушунтириш мақсадида ҳар ойда 2 марта «Маънавият соатлари»ни ўтказиб бориш.

10.3. Ходимлар ва уларнинг оила аъзолари ўртаси-

34

дебитор қарзларни жарималар, пенялар билан бирга ундиришни ва ундирилган маблағни меҳнатга ҳақ тўлашни тартибга солишга йўналтиришни ўз зиммасига олади;

5.8.3. кечиктирилиш депозит рақамида маблағнинг йўқлиги сабабли содир бўлганда - **Иш берувчи** тижорат банкидан кредит олиб меҳнат ҳақини тўлашни ўз зиммасига олади (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 19 мартдаги 88-сонли қарорига биноан).

5.9. Меҳнат ҳақи, таътил учун ҳақ, ишдан бўшаш ва бошқа ҳолатлар бўйича тўланадиган тўловлар **Иш берувчининг** айби билан (шу жумладан 5.8.1, 5.8.2, 5.8.3-бандлар талабларига риоя этилмаганлиги сабабли) ўрнатилган муддатларга нисбатан кечиктирилганда **Иш берувчи** ҳар бир кечиктирилган кун учун ходимга ____ фоиз миқдорида (лекин Ўзбекистон Республикаси Марказий банки қайта молиялаштириш ставкасининг 1/300 қисмидан кам бўлмаган миқдорда) пуллик компенсация тўлайди.

5.10. **Иш берувчи** меҳнатга ҳақ тўлашга ва меҳнатни меъёрлаштиришга оид локал ҳужжатларни, шунингдек уларни жорий этиш тартибини **Касаба уюшмаси қўмитаси** билан келишиб олади.

5.11. Ходимларни мукофотлаш **Корхонанинг** мукофотлаш тўғрисидаги Низомига асосан амалга оширилади (**12-илова**).

5.12. Корхонада оширилган миқдордаги меҳнат ҳақи, устамалар, қўшимча тўловлар ва компенсацияларнинг қуйидаги турлари ва миқдорлари ўрнатилади:

5.12.1. тунги вақтдаги иш учун - _____ баравар миқдорда, (камида бир ярим)

кечки сменадаги иш учун _____ баравар миқдорда ҳақ тўланади;

5.12.2. иш вақтидан ташқари ишлар, дам олиш ва байрам кунларидаги иш учун _____баравар миқдорда ҳақ тўланади; (камида икки)

5.12.3. кўп сменали режимдаги иш учун ____ фоиз устама тўланади;

5.12.4. бир неча касбда (лавозимда) ишлаганлик, хизмат кўрсатиш доираси кенгайганлиги, бажариладиган ишлар ҳажми ортганлиги, ўзининг асосий иши билан бир қаторда ишда вақтинча бўлмаган ходимларнинг вазифаларини бажарганлик учун, шунингдек ўриндошлик асосида иш бажарилганида ходимларнинг меҳнат ҳақи миқдори меҳнат шартномасининг тарафлари ўртасидаги келишувга биноан амалда бажарилган иш юзасидан, лекин ходим лавозим маошининг ____ фоизидан кам бўлмаган

15

4.1. **Корхонада** иш ҳафтасининг қуйидаги муддатлари қабул қилинади (соат):

а) нормал меҳнат шароитларидаги ишларда банд бўлган ходимлар учун - 40 соатдан ортиқ бўлмаган муддат;

б) 16 ёшдан 18 ёшгача бўлган ходимлар учун - 36 соат;

в) I ва II гуруҳ ногирони бўлган ходимлар учун - 36 соат;

г) ноқулай меҳнат шароитларидаги ишларда банд бўлган ходимлар учун меҳнат шароитларига баҳо беришнинг Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги билан Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тасдиқланган услубиёти асосида - 36 соатдан ортиқ бўлмаган муддат (27-илова);

д) _____;

е) _____.

4.2. Алоҳида тусга эга бўлган ишлардаги ходимлар ҳамда меҳнат шароити ўта зарарли ва ўта оғир ишларда банд бўлган ходимлар учун иш вақти муддатининг чегараси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 11 мартдаги 133-сонли Қарори билан белгиланади.

4.3. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 229-моддасида назарда тутилган ҳолларда, шунингдек қуйидаги асослардан бири мавжуд бўлганда ходимнинг илтимосига кўра унга тўлиқсиз иш вақти белгилаб қўйилиши шарт:

а) оила аъзоларидан бирининг бетоблиги;

б) ишнинг таълим билан қўшиб олиб борилиши;

в) профилактик даволаниш зарурияти;

г) технологиядаги, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишдаги ўзгаришлар туфайли ходимлар сони қисқаришининг олдини олиш;

д) расмий рўйхатга олинган динларга мансуб ходимлар учун диний маросимларни адо этиш ҳамда рўза тутиш зарурияти;

е) _____.

ж) _____.

4.4. Тўлиқсиз иш вақти шароитида ишлаш муддати ходим билан **Иш берувчи** ўртасидаги келишувга биноан белгилаб қўйилади. Тўлиқсиз иш вақти режимидаги меҳнат учун ишланган вақтга ёки ишлаб чиқарилган маҳсулотга мутаносиб равишда ҳақ тўланади.

4.5. Қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳолларга қўшимча равишда ходимнинг илтимосига биноан **Иш берувчининг** ташаббуси билан меҳнат шартномаси бекор қилиниши ҳақида огоҳлантирилган ходимларга Иш берувчи томонидан (иш ҳақи тўлиқ миқдорда сақлаб қолинган ҳолда) қисқартирилган иш куни ёки иш ҳафтаси ўрнатила-

10

12.4.6. **Корхона** учун керакли бўлган кадрларни тайёрлаб бориш учун олий ўқув юртлари талабаларининг контракт пулининг бир қисмини тўлаб бериш;

12.4.7. олий ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасаларини тугатиб, корхонада биринчи йил (икки, уч йилгача) меҳнат қилаётган ёш мутахассисларга Ўзбекистон Республикасида ўрнатилган энг кам иш ҳақининг ____ баравари миқдорида қўшимча ҳақ тўлаш;

12.4.8. ёш ходимлар ва ёш оилалар учун банклар томонидан бериладиган узоқ муддатли кредитларни олишда кафиллик қилиш;

12.4.9. ишга келган ёш мутахассисларга Ўзбекистон Республикасида ўрнатилган энг кам иш ҳақининг ____ баравари миқдорида бир марталик тўлов бериш;

12.4.10. Қуйидаги ҳолларда фоизсиз ссудалар бериш:

а) ёш оила аъзолари бўлган ходимларга – мамлакатимизда ишлаб чиқарилган узоқ муддат фойдаланиладиган истеъмол молларини харид қилиш ва уй-жой қурилиши учун;

б) сафарбарлик захирасидаги ҳарбий хизматга чақирилган ходимларга - пул маблағларини Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг махсус ҳисоб рақамига киритиш учун.

12.5. Таълим муассасаларида ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиб, ўқув режасини бажараётган ходимларга Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексида белгиланган имтиёзларга қўшимча тарзда қуйидагилар кафолатланади:

12.5.1. ишни таълим билан қўшиб олиб бориш учун зарур бўлган кундалик иш вақтининг бошланиши ва тамом бўлиши ходимга мақбул вақти ўрнатилиши:

12.5.2. иш ҳафтасини яна ____ фоизга қисқартириш;

12.5.3. йилда ____ иш кунидан иборат қўшимча меҳнат таътили бериш;

12.5.4. йилда 14 календарь кунидан кам бўлмаган иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътил бериш.

12.6. **Иш берувчи** ишни таълим билан қўшиб олиб бораётган ходимларга йилда бир марта лабораторияимтиҳон сессиялари (шунингдек диплом ишларини ҳимоя қилиш (битирув имтиҳонларини топшириш) даврида, ўқув муассасасига бориб келиш учун йўлкира харажатининг _____ фоизи миқдорида йўлкира пули тўлайди. (камида 50)

39

БУКЛАШ ЧИЗИҒИ
ҚИРҚИШ ЧИЗИҒИ

лавозимлар рўйхати.

9. Йиллик қўшимча таътил бериладиган раҳбар ва мутахассис кадрлар лавозимлари рўйхати.

10. Ходимларга оғир ва ноқулай табиий-иқлим шароитларидаги иш учун йиллик қўшимча таътил бериладиган ишлар, касблар ва лавозимлар рўйхати.

11. Меҳнатга ҳақ тўлаш тўғрисидаги Низом.

12. Мукофотлаш тўғрисидаги Низом.

13. Ходимга тегишли мол-мулкдан (автотранспорт воситаларидан ташқари) фойдаланганлик учун харажатларни қоплаш меъёрлари.

14. Ходимларга кўчиб юриш билан боғлиқ ишлар учун устамалар тўланадиган касблар, лавозимлар ва ходимлар тоифалари рўйхати.

15. Доимий иши қатнаб бажариладиган характерга эга бўлган, шунингдек бириктирилган участкалар доирасида хизмат қатновларида ходимлар сарф-харажатларини қоплаш учун устамалар тўланадиган ходимлар касблари, лавозимлари ва тоифалари рўйхати.

16. Корхона (тармоқ)даги кўп йиллик меҳнати учун устамалар тўлаш тўғрисида Низом.

17. Вахта услубидаги иш учун устамалар тўланадиган ходимлар касблари, лавозимлари ва тоифалари рўйхати.

18. Ноқулай, оғир ва зарарли меҳнат шароитлари учун қўшимча тўловлар ўрнатиладиган ходимлар касблари, лавозимлари ва тоифалари рўйхати.

19. Ишлар, ишлаб чиқаришлар ва тармоқларнинг технологик турларига биноан ишчилар тариф ставкаларига оширувчи тармоқ коэффициентлари ўрнатиладиган ходимлар касблари рўйхати.

20. Ишдаги иқлим шароитлари учун ёз ва қиш фасларида қўшимча тўловлар ўрнатиладиган ходимлар касблари, лавозимлари ва тоифалари рўйхати.

21. Ходимнинг айби билан тайёрланган қисман яроқсиз маҳсулот учун камайтирилган ишбай баҳолар.

22. Ходимларни тайёрлаш ва қайта тайёрлашга, улар малакасини оширишга, шунингдек ўқувчи ва талабаларнинг ишлаб чиқариш амалиётига раҳбарлик қилишга (асосий ишидан озод этилиб ёки этилмасдан) жалб қилинган юқори малакали ишчилар, раҳбарлар, мутахассислар меҳнатига ҳақ тўлаш тўғрисида Низом.

23. Корхонада амалиёт ўтовчи олий ўқув юртлари талабаларининг ва ўрта-махсус касб-ҳунар таълими муассасалари ўқувчиларининг меҳнатига ҳақ тўлаш тўғрисида Низом.

46

БУКЛАШ ЧИЗИҒИ

вазифаларини бажариш билан боғлиқ ҳолда соғлиғига бошқача тарзда шикаст етиши сабабли вафот этган ходим қарамоғида бўлган ва зарар тўловини олиш ҳуқуқига эга бўлган меҳнатга қобилиятсиз шахсларга;

● касаба уюшмаси аъзоларига (касаба уюшмаси бюджети ҳисобидан бериладиган қўшимча имтиёзлар қисмида).

1.4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 11 январдаги 4-сонли қарори билан тасдиқланган «Касаначилик тўғрисида Низом»га биноан мазкур **Шартноманинг** иш ҳафтасининг муддатига (4.1-банди), тунги вақтдаги ва кечки сменадаги иш учун оширилган миқдорда тўланадиган ҳақга (5.12.1-кичик банди), иш вақтидан ташқари ишлар, дам олиш кунлари ва байрам кунларидаги ишлар учун оширилган миқдорда тўланадиган ҳақга (5.12.2-кичик банди) оид меъёрий қоидалари касаначиларга нисбатан татбиқ этилмайди.

1.5. **Шартномага** ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тарафларнинг ўзаро розилиги билан Меҳнат кодексида уни тузиш учун белгиланган тартибда амалга оширилади.

1.6. Меҳнат тўғрисидаги қонунлар ва бошқа норматив ҳужжатлар мазмунига қилинган ишораларнинг барчасида уларнинг мазкур **Шартномани** тузиш чоғидаги таҳрири назарда тутилган.

1.7. **Иш берувчи** барча ходимларни, шу жумладан, ишга янги қабул қилинган ходимларни, жамоа шартномаси, шунингдек **Касаба уюшмаси қўмитаси** билан келишиб қабул қилинган **Корхонанинг** бошқа локал ҳужжатлар билан таништириш, жамоа шартномасининг мазмунига ва бажарилиши шартларига оид маълумотлар ошкоралигини (мажлислар, конференциялар, масъул ходимлар ҳисоботлари, ахборот стендлари, тармоқ нашрлари ва ҳоказолар орқали) таъминлаш мажбуриятини ўз зиммасига олади.

II. ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ВА ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ

2.1. Тарафлар меҳнат вазифаларининг ҳалол ва сифатли бажарилиши ходимлар фаровонлигининг негизи эканлигини эътироф этадилар.

2.2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2008 йил 28 ноябрдаги **«Иқтисодиётнинг реал сектори корхоналарини қўллаб-қувватлаш, уларнинг барқарор ишлашини таъминлаш ва экспорт салоҳиятини ошириш чора-тадбирлари дастури тўғрисида»**ги Фармони қоидалари амалга оширилишига ҳар томонлама кўмаклашиш мажбуриятини олган ҳолда тарафлар:

● модернизация, техник ва технологик қайта жиҳозлаш

3

ҚИРҚИШ ЧИЗИҒИ

компенсация тўловлари, шахсий ва жамоавий ҳимоя воситаларига бўлган талабларга қандай амал қилинаётганлиги тўғрисида муттасил хабардор қилиб борилади.

8.6. Меҳнат хавфсизлиги стандартларига қатъий ва аниқ амал қилиш устидан назоратни олиб бориш корхонанинг меҳнат муҳофазаси хизмати зиммасига юклатилади.

8.6.1. Ўзбекистон Республикасининг «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги Қонуни 14-моддаси талабларига асосан, ходимлар сони 50 нафар ва ундан ошадиган корхоналарда махсус тайёргарликка эга шахслар орасидан меҳнатни муҳофаза қилиш хизматларини тузиш, 50 ва ундан зиёд транспорт воситаларига эга бўлган корхоналарда эса бундан ташқари йўл ҳаракати хавфсизлиги хизматларини тузиш чораларини кўради, ходимлар сони ва транспорт воситалари миқдори камроқ корхоналарда меҳнатни муҳофаза қилиш хизматининг вазифаларини бажаришни раҳбарлардан бирининг зиммасига юклатишни таъминлайди.

8.7. Ўтган йилда ишлаб чиқаришдаги шикастланиш ва касб касалликлари ҳолати йилнинг биринчи февралигача таҳлил қилиб чиқилади, меҳнат муҳофазаси ва шароитларини яхшилаш ҳамда санитария-соғломлаштириш тадбирларининг бажарилишига якун ясалади.

8.8. Келгуси йил жамоа шартномасининг меҳнатни муҳофаза қилиш бўлимини тайёрлаш жараёнида барча иш жойларида меҳнат шароити бўйича экспертиза ўтказилади ва 1 февралгача меҳнат шароитларининг санитария-техник аҳволига оид паспорт тўлдирилади.

Белгиланган тадбирларни бажариш учун зарур асбоб-ускуналар ва материаллар спецификациясини биринчи мартгача тузиб чиқиш ва уларни етказиб бериш тегишли бўлимнага, уларни маблағ билан таъминлаш молия бўлимига топширилади.

8.9. Хавфсизлик техникаси ҳоналари учун оргтехника воситалари, меҳнат муҳофазаси бурчаклари ва меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича ўқитиш учун зарур бўлган техник воситалар, ўқув ва кўргазмали қуроллар, тарғибот-ташвиқот воситалари, плакатлар ва бошқа анжомларни сотиб олади.

8.10. Корхонани куз (қиш) мавсумида ишлашга тайёрлаш билан боғлиқ барча тадбирларни 25 август (1 октябр)гача бажаради.

8.11. Санитария-маиший биноларининг узлуксиз ишлашини ва уларнинг тегишли ҳолатда сақланишини таъминлайди (таъмирланиши, реконструкция қилиниши ёки янги қурилиши лозим бўлган бино ёки ҳоналар, бўлинмалар

22

БУКЛАШ ЧИЗИҒИ

8.34. Иш берувчи Касаба уюшмаси қўмитаси (ташкилоти)нинг янги технология ва асбоб-ускуналарнинг меҳнат муҳофазаси талабларига жавоб бериши-бермаслиги юзасидан ўтказиладиган ҳар қандай давлат экспертизаларида қатнашиш, меҳнат шароитининг ходим соғлиғига қандай таъсир қилишини аниқлаш мақсадида ўз мустақил экспертизасини ўтказиш ва бу ишга бошқа ихтисослашган ташкилотлар ёки тегишли мутахассисларни жалб қилиш ҳуқуқини тан олади.

8.35. Томонлар шунга келишдики, иш берувчи меҳнат шароитига бўлган меъёрий талабларни, корхонадаги ижтимоий-маиший хизмат меъёрларида кўзда тутилган меҳнат ва дам олиш бўйича белгиланган тартибни қўпол равишда бузса, ходимни шахсий ҳимоя воситалари билан таъминламаса, бунинг оқибатида ходим ҳаёти ва соғлиғи учун бевосита хавф туғилса, ходимнинг ҳаёти ва соғлиғига таҳдид қилувчи ҳолатларни бартараф этиш юзасидан тегишли чора тадбирлар киритилмагунча у тегишли ишни бажаришдан бош тортишга ҳақлидир.

Юқорида кўрсатилган сабаблар туфайли иш тўхтатилган вақт давомида ходимнинг иш жойи сақлаб қолинади ва унга ўртача иш ҳақи миқдорида ҳақ тўланади.

Иш берувчи Касаба уюшмаси қўмитаси билан ҳамкорликда:

8.36. Корхонанинг ташкилий тузилмалари кесимида меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича комиссияларнинг миқдорий таркибини аниқлайди, уларнинг сайлови, ўқувини (ўқув муддатлари ва дастури кўрсатилади) ўз вақтида ўтказади ва тегишли гувоҳномалар беради.

8.37. Меҳнат муҳофазаси бўйича энг яхши вакиллар ва меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича комиссиясининг энг яхши аъзоларини тақдирлайди (маънавий ва моддий рағбатлантиришнинг аниқ турларини кўрсатган ҳолда уларнинг ишларига якун ясайди). Ғолибларни Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши раёсатининг 2011 йил «27» январдаги 1 – 9 сон қарори билан тасдиқланган «Меҳнат муҳофазаси бўйича жамоат назоратини энг яхши ташкил этиш юзасидан республика кўрик-танлови тўғрисида»ги Низомда белгиланган тартибда юқори касаба уюшма ташкилотларига тавсия этиши мумкин.

8.38. «Меҳнатни муҳофаза қилиш ишларини ташкил этиш тўғрисида»ги намунавий Низом (Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 1996 йил 14 августда 273-рақам билан рўйхатга олинган) талабларидан келиб чиққан ҳолда ишлаб чиқилган Низомга биноан корхона ва унинг ташкилий ту-

27

ҚИРҚИШ ЧИЗИҒИ

б) **Касаба уюшмаси қўмитаси** талаб қилганда унга меҳнат ҳамда ижтимоий-иқтисодий ривожланиш билан боғлиқ масалалар юзасидан маълумотлар тақдим этиш;

в) **Касаба уюшмаси қўмитасининг** уставда белгиланган фаолиятини амалга ошириш учун уни ҳоналар, транспорт, ташкилий техника, алоқа ва Интернетга уланиш воситалари, канцелярия моллари билан бепул таъминлаш мажбуриятини олади.

14.7. **Касаба уюшмаси қўмитаси**:

а) **Корхона** ижтимоий ва иқтисодий ривожланиш дастурларининг бажарилишига кўмаклашиш, бу борада ходимлар ташаббуси ва ижодиётини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш;

б) қўлланилаётган меҳнатга ҳақ тўлаш тизимлари, иш ҳақи тўланиши, жамоа шартномаси бўйича қўшимча тўловлар берилиши тўғрилигини, шунингдек меҳнат муҳофазаси ва хавфсизлик техникаси шароитларини яхшилаш бўйича тадбирлар бажарилишини назорат қилиш;

в) меҳнат тўғрисидаги қонунлар ижросини назорат қилиш, ходимлар ҳуқуқий саводхонлигини юксалтиришга кўмаклашиш;

г) касаба уюшмаси аъзоларининг меҳнат қилиш ҳуқуқини ҳимоя қилиш;

д) иш жойларидаги мавжуд камчиликларнинг ўз вақтида бартараф этилишига эришиш ва иш жойларини меҳнат муҳофазаси, хавфсизлик техникаси ва саноат санитарияси қоидалари талабларига мувофиқ ҳолатга олиб келиш борасида иш берувчи томонидан тегишли чоралар кўрилишини талаб қилиш;

е) ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини дам олиши ва соғломланиши учун ходимларнинг аризаларини тегишли соғломлаштириш масканларига йўлланмалар билан Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши томонидан тасдиқланган меъёрлар доирасида таъминлаш;

ж) корхонада меҳнат ва турмуш шароитлари аҳволининг жамоат назоратини ташкил қилиш ва амалга ошириш;

з) касаба уюшмаси аъзолари орасида меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлашга қаратилган тушунтириш ва ташкилий ишларни олиб бориш, можароларга олиб келувчи вазиятларнинг олдини олишга қаратилган чоралар кўриш;

и) ҳар хил танловлар, спорт мусобақалари ғолибларини тақдирлар учун рағбатлантирувчи совғалар ва мукофотлар таъсис этиш;

42

БУКЛАШ ЧИЗИҒИ

масига мувофиқ ходимлар тўла-тўкис иш билан таъминланадилар.

3.4. Меҳнат шартномасини **Иш берувчининг** ташаббуси билан бекор қилиш фақатгина **Касаба уюшмаси қўмитасининг** олдиндан розилигини олиб амалга оширилади (Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексида назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно).

(Меҳнат шартномаси:

- **Корхона** тугатилиши муносабати билан;
- **Корхона** раҳбари билан тузилган шартномани Меҳнат кодекси 100-моддасининг иккинчи қисмида назарда тутилган асослардан бирига кўра;
- **Корхона** раҳбари, унинг ўринбосарлари, бош бухгалтер билан, корхонада бош бухгалтер лавозими бўлмаган тақдирда эса бош бухгалтер вазифасини амалга оширувчи ходим билан тузилган Меҳнат шартномаси мулкдорнинг алмашиши сабабли бекор қилинган тақдирда **Касаба уюшмаси қўмитасининг** розилигини олиш талаб этилмайди.)

3.5. Ходимнинг вақтинча бошқа ишга ўтказиш ҳақидаги илтимоси, агар бу илтимос узрли сабаблар туфайли келиб чиққан ва бундай иш **Корхонада** мавжуд бўлса, иш берувчи томонидан қаноатлантирилиши керак.

Ходимнинг ташаббуси билан вақтинча бошқа ишга ўтказиш муддати ходим ва **Иш берувчи** ўртасидаги келишувга биноан белгиланади. Меҳнатга ҳақ тўлаш бажарилаётган ишга мувофиқ тўланади.

Ходимнинг ташаббуси билан вақтинча бошқа ишга ўтказиш учун узрли сабаблар деб қуйидагилар ҳисобланади:

3.5.1. бетоб оила аъзосини парваришлаш заруряти;

3.5.2. ишнинг таълим билан қўшиб олиб борилиши;

3.5.3. молиявий қийинчиликлар;

3.5.4. аввалги иш жойида ходимнинг ҳаёти ёки соғлигига таҳдид солувчи омиллар вужудга келиши;

3.5.5. _____;

3.5.6. _____.

3.6. Ишлаб чиқариш зарурияти ёки бекор туриб қолиниши муносабати билан **Иш берувчининг** ташаббусига кўра ходимни унинг розилигисиз вақтинча бошқа ишга ўтказишга йўл қўйилади.

Ишлаб чиқариш, ташкилий-техник тусдаги ёки бошқа объектив сабабларга кўра иш вақтинча тўхтатилиши бекор туриб қолиш деб ҳисобланади.

Иш берувчининг ташаббуси билан ходимни вақтинча бошқа ишга ўтказиш учун ишлаб чиқариш зарурияти деб қуйидаги ҳолатларда бажарилиши лозим бўлган тезкор ва кечиктириб бўлмайдиган ишлар ҳисобланиши мумкин:

7

ҚИРҚИШ ЧИЗИҒИ

публикаси Меҳнат вазирлигининг 1993 йил 8 январдаги 1-сонли қарори билан тасдиқланганидан кам бўлмаган миқдорларда);

5.12.16. ишдаги иқлим шароитлари учун ёз (июнь, июль, август) ва қиш (декабрь, январь, февраль) фасларида қўшимча тўловлар;

5.12.17. иш жараёнида зарарсизлантириш воситаларидан фойдаланганлиги учун ҳожатхона фарроширининг лавозим маошларига 10 фоиз миқдорида компенсация.

(5.12.10, 5.12.11, 5.12.12, 5.12.13, 5.12.14, 5.12.15, 5.12.16-бандларда назарда тутилган устамалар, қўшимча тўловлар ҳамда оширувчи коэффициентлар тўланадиган ходимлар касблари, лавозимлари ва тоифалари рўйхатлари мазкур **Шартноманинг 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20-иловаларида** келтирилган.)

5.13. Ходимнинг айби билан тайёрланган қисман яроқсиз маҳсулот учун **21-иловада** келтирилган камайтирилган ишбай баҳолар бўйича ҳақ тўланади.

5.14. Ходимларни тайёрлаш ва қайта тайёрлашга, улар малакасини оширишга, шунингдек ўқувчи ва талабаларнинг ишлаб чиқариш амалиётига раҳбарлик қилишга (асосий ишидан озод этилиб ёки этилмасдан) жалб қилинган юқори малакали ишчилар, раҳбарлар, мутахассислар меҳнатига ҳақ тўлаш **22-иловага** биноан амалга оширилади.

5.15. **Корхонада** амалиёт ўтовчи олий ўқув юртлари талабаларининг ва ўрта махсус касб-ҳунар таълими муассасалари ўқувчиларининг меҳнати учун ҳақ тўлаш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 11 февралдаги 40-сонли Қарори билан тасдиқланган «Касб-ҳунар коллежлари ўқувчиларининг корхона, ташкилот, муассасаларда ишлаб чиқариш амалиётини ўтиш тартиби тўғрисидаги низом»га ва **23-иловага** биноан амалга оширилади.

5.16. **Иш берувчининг** кўрсатмасига биноан иш берувчи ва меҳнат жамоаси манфаатларига доир вазифаларни бажариш (малака ошириш, хизмат сафарида бўлиш, тиббий кўрикдан ўтиш, навбатчилик, дарслар ўтказиш ва бошқа турли тадбирларда қатнашиш) мақсадида ходим ўз асосий ишидан озод этилади.

Агарда юқорида кўрсатилган тадбирлар иш вақтида ўтказилса, бу ҳолда ходимнинг ўртача иш ҳақи сақланиб қолинади, мазкур тадбирлар ишдан ташқари вақтда ўтказилса, ходимга сарф қилинган вақтига мутаносиб қўшимча дам олиш вақти берилади.

Ходим иш берувчи ва меҳнат жамоаси манфаатларига доир вазифаларни бажараётганда **Корхона** бўйича тариф

18

БУКЛАШ ЧИЗИҒИ

ган «Ишловчи пенсионерларга пенсия тўлаш тартиби тўғрисидаги Низом»га биноан).

9.8. **Иш берувчи** ўз маблағлари мавжуд бўлган тақдирда пенсиялар, компенсациялар ва нафақаларни ойнинг иккинчи ярми учун тўланадиган иш ҳақи билан бир кунда ўз маблағлари ҳисобидан (тўланган суммаларни кейинчалик бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси маблағидан қоплаш шарти билан) тўлаб бериш мажбуриятини ўз зиммасига олади. (Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2011 йил 9 сентябрда 2262-рақам билан рўйхатга олинган «Ягона ижтимоий тўловни тақсимлаш, шунингдек харажатларни қоплаш бўйича суммаларни тўланишини ва юридик шахсларнинг давлат ижтимоий суғуртаси харажатлари бўйича тўловларни амалга ошириш тартиби тўғрисидаги Низом»нинг 23-бандига биноан).

9.9. Ходим сурункасига бир ойдан ортиқ касал бўлганида унга Ўзбекистон Республикасида ўрнатилган энг кам иш ҳақининг _____ бараваридан кам бўлмаган миқдорда моддий ёрдам кўрсатиш мажбуриятини **Иш берувчи** ўз зиммасига олади.

9.10. **Иш берувчи** ходимнинг ота-онасидан бири ёки яқин-қариндоши вафот этганда Ўзбекистон Республикасида ўрнатилган энг кам иш ҳақининг _____ бараварида миқдорида моддий ёрдам кўрсатади ёки шу сумма доирасида дафн маросими хизматларини кўрсатувчи фирма билан тузилган шартнома учун пул ўтказиб беради.

9.11. Ходим меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ бўлмаган сабабларга кўра вафот этганда унинг оиласига Ўзбекистон Республикасида ўрнатилган энг кам иш ҳақининг _____ бараваридан кам бўлмаган миқдорда моддий ёрдам кўрсатилади.

9.12. **Иш берувчи** ходимнинг иш вақтида овқатланиш сарф-харажатларини у ишлаган ҳар бир тўлиқ ой учун Ўзбекистон Республикасида ўрнатилган энг кам иш ҳақининг _____ бараварида ҳисобидан келиб чиққан ҳолда қисман қоплаш мажбуриятини ўз зиммасига олади.

9.13. **Иш берувчи** шаҳар йўловчи транспортида (таксидан ташқари) юриш ҳуқуқини берувчи ойлик чипта нархи (ёки 100 та қатнов қиймати) миқдорида ходимнинг йўлкира харажатларини ҳар ойда қоплаб боради.

9.14. Ҳар йили куз мавсумида **Иш берувчи** корхонанинг рўйхатдаги ходимларига қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини харид қилиш учун жисмоний шахсларга солинадиган даромад солиғи чегириб ташлангандан сўнг Ўзбекистон Республикасида ўрнатилган энг кам иш ҳақининг

31

ҚИРҚИШ ЧИЗИҒИ

- ёш оилалар аъзолари бўлган ходимларга ҳар тарафлама ёрдам кўрсатиш.

12.2. Қонун ҳужжатларига биноан ва мазкур **Шартнома** мақсадларида:

а) 30 ёшгача бўлган ходимлар **ёшлар** деб ҳисобланадилар;

б) олий ва ўрта махсус маълумотга эга бўлган ва олган мутахассислиги бўйича илк бор мазкур **Корхонага** ишга кирган ходимлар, таълим муассасасини битиргандан сўнг 3 йил давомида **ёш мутахассислар** деб ҳисобланадилар;

в) расмийлаштирилган никоҳда илк бор турган ва ҳар бири 30 ёшга тўлмаган эр-хотинлар **ёш оилалар** деб ҳисобланадилар,

12.3. Тарафлар Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексида кўзда тутилган қуйидаги кафолатларга риоя этилишини ҳамда имтиёзлар берилишини таъминлаш мажбуриятини ўз зиммаларига оладилар:

а) ўн саккиз ёшга тўлмаган ходимлар учун (135, 143, 144, 202, 203, 214, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246-моддалар);

б) ишни таълим билан бирга қўшиб олиб бораётган ходимлар учун (103, 143, 144, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257-моддалар);

в) таълим муассасаларини битирган ходимлар учун (68, 103-моддалар).

12.4. **Иш берувчи** мажбуриятлари:

12.4.1. ўн саккиз ёшга тўлмаган шахсларга, шунингдек ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасаларини битирувчиларига меҳнатни муҳофаза қилиш, иш вақти, таътиллар ва бошқа меҳнат шартлари соҳасида қўшимча имтиёзлар бериш, уларни **Корхонанинг** санаторий-профилакторийсида соғломлаштириш;

12.4.2. ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасаларида ёш мутахассисларни тайёрлаш, уларни Корхонага жалб этиш борасида аниқ мақсадга йўналтирилган иш олиб бориш;

12.4.3. ўқувчи ва талабаларнинг ишлаб чиқариш амалиётига раҳбарлик қилишга юқори малакали ишчилар, раҳбарлар, мутахассисларни жалб қилиш;

12.4.4. амалиёт ўташ учун келган олий ўқув юртлари талабаларига ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасалари ўқувчиларига **Корхона** ҳисобидан моддий ёрдам кўрсатишни ташкил этиш;

12.4.5. ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасалари битирувчиларини шогирдликка олган Устоз ходимларни рағбатлантириш.

38

БУКЛАШ ЧИЗИҒИ

ди (ходимнинг айбли хатти-ҳаракатлари учун шартнома бекор қилинган ҳоллар бундан мустасно).

4.6. _____ларида
(таркибий бўлинмаларнинг номи)
иш вақти (смена) муддати суткасига ўн икки соат миқдорида белгилаб қўйилади ва иш вақтини жамлаб ҳисобга олиш жорий қилинади. Бунда иш вақтининг _____ балансига риоя этилади.
(ойлик, чораклик, ярим йиллик ёки йиллик)

Иш вақтини жамлаб ҳисобга олиш айрим тоифадаги ходимларни иш вақтидан ташқари ишларга жалб этиш хусусида белгиланган чеклашларга (Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодекси 220-моддасининг бешинчи қисми ва 228, 245-моддаларига) риоя қилган ҳолда жорий этилади.

Иш вақтини жамлаб ҳисобга олиш тартиби қўлланиладиган ишлар, касблар ва лавозимлар рўйхати **4-иловада** келтирилган.

4.7. Иш вақти жамлаб ҳисобга олиниши режимида банд бўлган ходимларга ҳар ойда тўланадиган иш ҳақи миқдори тенглаштирилиши кафолатланади (ҳисобга олинадиган давр якунлари бўйича тўғрилаб қўйиш шарти билан). Бунда ҳисобга олинадиган давр мобайнида иш соатларининг нормал миқдоридан кўп ишлаганлик учун иш вақтидан ташқари ишлар учун ўрнатилган баҳоларга биноан ҳақ тўланади ёки ходимнинг хоҳишига кўра дам олиш куни берилади.

4.8. Иш берувчи томонидан йилнинг совуқ фасларида очиқ жойларда ёки иситилмайдиган ёпиқ ҳоналарда меҳнат қилувчилар учун корхонанинг ички меҳнат тартиби қоидаларига асосан махсус танаффуслардан фойдаланиш имконияти берилади. Бунинг учун иш бажариладиган жойда махсус иситиладиган хона ажратилади. Ушбу танаффуслар ҳақ тўланадиган иш вақтига киритилади. Бундай махсус танаффуслар бериладиган касблар, лавозимлар ва ишлар рўйхати **5-иловада** келтирилган.

4.9. Ишдан ташқари вақтларда ишга жалб этиш фақат ходимнинг розилиги билан амалга оширилади.

4.10. Иш кеч (соат 22.00 дан кейин) тамом бўлган ҳолларда **Иш берувчи** ходимларни ишга олиб келиш ва олиб кетиш мажбуриятини олади ва навбатчи транспорт воситаси билан таъминлайди.

4.11. Ходимларни кечки ва тунги вақтларда, шунингдек дам олиш ва байрам кунлари ишга жалб этиш алоҳида ҳоллардагина ҳамда қонун ҳужжатларида белгиланган чекловларни ҳисобга олган ҳолда, **Иш берувчининг Касаба уюшмаси қўмитаси** билан келишиб қабул қилган ёзма

11

ҚИРҚИШ ЧИЗИҒИ

5.1. Корхонада меҳнатга ҳақ тўлашнинг вақтбай ва ишбай шакллари қўлланилиб, бунда вақтбай — мукофотли (ёки оддий вақтбай) ҳамда бевосита ишбай (ёки ишбай — мукофотли, ишбай-прогрессив, билвосита ишбай, аккорд) меҳнатга ҳақ тўлаш тизимларидан фойдаланилади.

5.2. Меҳнат ҳақи Ягона тариф стекаси (ёки **Иш берувчи** томонидан **Касаба уюшмаси қўмитаси** билан келишиб тасдиқланадиган ____ разрядли тариф сеткаси) бўйича тўланади (**11-илова**).

5.3. Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати томонидан меҳнатга ҳақ тўлашнинг Ягона тариф сеткасини янада такомиллаштириш тўғрисида қарор қабул қилинса Корхонанинг тариф сеткаси ҳам қайта кўриб чиқилиши лозим.

5.4. Корхонада энг паст лавозимдаги ходимлар тариф сеткасининг 1-разряди (тариф коэффициенти — камида 2,476) бўйича тарификация қилиниши таъминланади.

5.5. Корхона бўйича ўртача иш ҳақи Ўзбекистон Республикасида ўрнатилган энг кам иш ҳақининг _____ бараваридан кам бўлмаган миқдорга етказилади. Бунда меҳнатга ҳақ тўлаш фондининг тариф қисми 50 фоиздан кам бўлмайди.

5.6. Иш ҳақини тўлаш муддатлари:

- ойнинг биринчи ярми учун — жорий ойнинг _____ санасида;
- ойнинг иккинчи ярми учун - _____ кейинги ойнинг _____ санасида.

Ҳақ тўланадиган кун дам олиш куни ёки байрам кунига тўғри келиб қолса, меҳнат ҳақи шу кун арафасида тўланади.

5.7. Ходимнинг розилиги билан иш ҳақининг бир қисми унинг пластик карточкасига ўтказиб берилади, бундай ўтказма миқдори тўланадиган суммaнинг_____ фоизидан ошмайди.

5.8. Ходимга ҳақ тўлаш мазкур **Шартноманинг** 5.6-бандида белгиланган муддатларга нисбатан кечиктирилганда қуйидаги чоралар кўрилади:

5.8.1. хизмат кўрсатувчи банкнинг айби билан содир бўлганда – **Иш берувчи** (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 22 июндаги 264-сонли қарори асосида тузилган банк ва мижоз ўртасидаги хизмат кўрсатиш шартномасига биноан) банк раҳбариятига жарима ундириш тўғрисида талабнома киритишни ва ундирилган жаримани меҳнатга ҳақ тўлашни тартибга солишга йўналтиришни ўз зиммасига олади;

5.8.2. кечиктирилиш муддати ўтган дебитор қарздорлик мавжудлиги сабабли содир бўлганда - **Иш берувчи**

14

БУКЛАШ ЧИЗИҒИ

да соғлом турмуш тарзини тарғибот қилиш мақсадида тарафлар қуйидагиларни ўз зиммасига оладилар:

10.3.1. жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланиш учун моддий ва бошқа шароитлар яратиб бериш ҳамда меҳнат жамоасида ишлаб чиқариш гимнастикасини жорий этиш;

10.3.2. жамоат ташкилотлари ва жамғармаларни жалб этган ҳолда, меҳнаткашлар ва уларнинг оила аъзоларини оммавий спортга, турли спорт секциялари, тўгаракларига жалб этиш ҳамда улар ўртасида спартакиадалар ва спорт турлари бўйича мусобақалар уюштириш.

10.3.3. **Корхона** балансида бўлган спорт иншоотлари, стадионлар ва майдончаларнинг фаолиятини корхона ҳисобидаги маблағлардан янада ривожлантириш, моддий-техникавий базасини мустаҳкамлаш, жорий ва капитал таъмирлаш, спорт инвентар ва жиҳозларини янгилаш.

10.3.4. спорт федерациялари билан алоқаларни мустаҳкамлаш;

10.3.5. жисмоний тарбия бўйича қўшимча йўриқчи лавозимини Корхона маблағлари ҳисобидан киритиш имкониятини кўриб чиқиш;

XI. АЁЛЛАР МЕҲНАТИНИ ТАРТИБГА СОЛИШ. АЁЛЛАР ВА ОИЛАВИЙ ВАЗИФАЛАРНИ БАЖАРИШ БИЛАН МАШҒУЛ ШАХСЛАРГА БЕРИЛАДИГАН ҚЎШИМЧА ИМТИЁЗЛАР ВА КАФОЛАТЛАР

11.1. Тарафлар Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексида кўзда тутилган қуйидаги кафолатларга риоя этилишини ҳамда имтиёзлар берилишини таъминлаш мажбуриятини ўз зиммаларига оладилар:

а) ҳомиладор аёллар учун (78, 84, 224, 237, 228, 229, 143, 231, 233-моддалари);

б) икки ёшга тўлмаган боласи бор аёллар учун (143, 227, 234, 236-моддалари);

в) уч ёшга тўлмаган боласи бор аёллар учун (78, 84, 150, 224, 228, 228[1], 234, 237-моддалари);

г) ўн икки ёшга тўлмаган икки ва ундан ортиқ боласи ёки ўн олти ёшга тўлмаган ногирон боласи бор аёллар учун (150, 232-моддалари);

д) ўн олти ёшга тўлмаган ногирон болани тарбиялаётган ота-онанинг бири (васий, ҳомий) учун (230-модда);

е) ўн тўрт ёшга тўлмаган боласи ёки ўн олти ёшга тўлмаган ногирон боласи бор аёллар учун (68, 144, 228, 229-моддалари);

ж) онасиз болаларни тарбиялаётган шахслар учун (235, 238-моддалари);

35

Ishonch
2013-yil 22-yanvar № 9-10 (3203)

зилмаларида меҳнат муҳофазаси ҳолати устидан маъмурий-жамоатчилик назоратининг уч босқичли услубини жорий этади ва олиб борилишини таъминлайди.

8.39. Ҳар ___ нафар ходимга (ишлаб чиқаришдаги шароитларга, бўлинма ва участкаларда жамоатчилик назоратини олиб бориш эҳтиёжига қараб) бир нафар меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича вакилларни сайлаб қўйилишини таъминлайди.

8.40. Йил давомида меҳнат муҳофазаси қоида ва меъёрларининг бузилишига йўл қўймаган ходимларни белгиланган энг кам иш ҳақининг _____ баробари миқдорида пул мукофоти билан моддий рағбатлантириш тартибини ўрнатади.

Цех, бўлинма, участка, бригада раҳбарлари томонидан тегишли касаба уюшма ташкилоти билан келишилган ходимлар номзоди меҳнат жамоаси мажлисида муҳокама қилингандан сўнг тақдирлашга тавсия этилади.

8.41. Ходимларга уларнинг меҳнат вазифасини бажариш билан боғлиқ ҳолда жароҳатланиши, касб касалликларига чалиниши ёки саломатликнинг бошқа хил шикастланиши туфайли етказилган зарар учун корхона уларнинг олдида моддий жиҳатдан жавобгар эканлигини томонлар қайд этади.

Томонлар шунга келишдики, корхона жабрланувчига кўрилган зарар учун товон тўлашдан ташқари, амалдаги қонунларга мувофиқ иш берувчи жабрланувчига ёки зарар тўловларини олиш ҳуқуқига эга бўлган шахсларга қуйидагиларни:

- Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2005 йил 11 февралдаги 60-сонли қарори билан тасдиқланган ходимларга уларнинг меҳнат вазифасини бажариш билан боғлиқ ҳолда жароҳатланиши, касб касалликларига чалиниши ёки саломатликнинг бошқа хил шикастланиши туфайли етказилган зарарни тўлаш қоидаларида тўланиши кўзда тутилган миқдорига нисбатан ____ % кўп миқдорда бир марталик нафақа тўлайди;

- зарар кўрганга ёки зарар тўловларини олиш ҳуқуқига эга бўлган шахсларга тўланиши керак бўлган ойма-ой тўлов ҳақига қўшимча равишда____%дан_____%гача қўшимча ҳақ тўлайди. Кўрилган зарар миқдори йўқотилган касбга оид меҳнат қобилиятини йўқотганлик даражаси ва жабрланувчининг қўшимча ёрдам турларига муҳтожлигини ҳисобга олган (корхонанинг молиявий имкониятларидан келиб чиқиб) ҳолда белгиланади;

- меҳнат вазифасини бажараётиб ёки корхона манфаатларини кўзлаб қандайдир ишни амалга ошираётганда

28

- сут ёки унга тенглаштирилган бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари учун _____ минг (млн.) сўм,

- гигиена воситалари (ювиш воситалари ёки совун) учун _____ минг (млн.) сўм цех (бўлим), участка ва ишлаб чиқаришлар бўйича тақсимлаб чиққан ҳолда ажратиш мажбуриятини ўз зиммасига олади.

Барча режалаштирилган ва ажратишга келишилган маблағлар миқдори жамоа шартномасининг амал қилиш муддати давомида энг кам иш ҳақи миқдорининг ошириб борилишига мутаносиб равишда ошириб борилади.

8.2. Меҳнат муҳофазаси бўйича битим календар йил учун Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши, Ўзбекистон Савдо-саноат палатасининг 2012 йил 3 сентябрдаги 56-66/8-25«о»/01р сонли қўшма қарори билан тасдиқланган «Меҳнатни муҳофаза қилиш тадбирларини режалаштириш бўйича тавсияларга биноан тузилади ва жамоа шартномасига илова қилинади» (**1-илова**).

8.3. Иш берувчи Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2008 йил 12 ноябрдаги 245-сонли қарори билан тасдиқланган «Корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларда меҳнатни муҳофаза қилиш жамғармасини ташкил этиш ва унинг маблағларидан фойдаланиш тартиби тўғрисидаги Низом»га биноан Меҳнатни муҳофаза қилиш фондини барпо этади ва уни ходимларнинг меҳнат шарт-шароитларини яхшилаш ва муҳофаза қилишга йўналтирилган чора-тадбирларни молиялаштиришга сарфлайди.

8.4. **Иш берувчи** ҳар бир иш жойига мослаб иш шароити бўйича меъёрий талабларни ишлаб чиқиш **мажбуриятини ўз зиммасига олади**. Бу меъёрий талаблар ишлаб чиқариш муҳити, меҳнатни ташкил этиш ва унинг хавфсизлиги, биринчи навбатда, меҳнат ҳамда дам олиш тартиби, ходимларга ижтимоий-маиший хизмат кўрсатишга оид меъёрий талабларни ўз ичига олиши керак.

Ходимларнинг меҳнат шароити, шунингдек меҳнат жараёни ўзгариши, меҳнат шароитига бўлган талабларнинг ортиши (ўзгариши) муносабати билан, ходимлар соғлиғини муҳофаза қилиш ва уларнинг доимий меҳнатга қобилиятларини сақлаб қолиш мақсадида, белгиланган меҳнат шароити талабларига мунтазам равишда зарур ўзгартиришлар киритиб борилади.

8.5. Ҳар бир ходим унинг иш жойидаги меҳнат шароитларига қўйиладиган меъёрий талаблардан, шунингдек бу шароитларнинг ҳақиқий аҳволи, хусусан ишлаб чиқариш муҳити, меҳнат ва дам олиш тартиблари, имтиёзлар ва

21

жараёнларини фаоллаштиришга, сифатли, экспортга йўналтирилган рақобатбардош маҳсулотлар (ишлар, хизматлар) ишлаб чиқаришни таъминлайдиган замонавий мосланувчан технологияларни татбиқ этишга;

● ички ва ташқи бозорларда маҳсулотлар (ишлар, хизматлар) рақобатбардошлигини янада оширишга, янги маҳсулотлар (ишлар, хизматлар) турларини сотиш ҳажмларини кенгайтиришга ҳамда уларни сотишнинг истиқболли бозорларини ўзлаштиришга;

● иқтисод қилишнинг қаттиқ тартибини жорий этишга, жумладан, технологик жараёнларни рационализациялаш, ишлаб чиқаришда материаллар, электр ва энергия сарфини ҳамда бошқа сарф-харажатларни камайтириш ҳисобига ишлаб чиқариш харажатлари ва маҳсулот (ишлар, хизматлар) таннархини кескин камайтиришга;

● техник ва ишлаб чиқариш интизомига риоя қилишга, маҳсулот сифатини бошқаришнинг халқаро стандартларини татбиқ этишга;

● мосланувчан нарх-наво сиёсатини амалга оширишга қаратилган чора-тадбирлар кўриш хусусида келишиб олдилар.

2.3. Шу мақсадда **Иш берувчи**:

а) **Корхона** мувафаққиятли фаолият юритишига, меҳнат маданияти ва интизоми кўтарилишига эришиш, ишловчиларнинг касб маҳоратини юксалтириш, тариф ставкалари ва ишбай баҳолар амалдагиларига нисбатан пасайишига йўл қўймаслик;

б) ишлаб чиқариш дастурини бажариш учун меҳнат жамоасини моддий-техник ресурслар ва молиявий маблағлар билан ўз вақтида таъминлаб бориш;

в) меҳнат унумдорлигини юксалтириш, илғор тажрибани ўзлаштириш, фан ва техника ютуқларини амалиётга жорий этиш учун барча шарт-шароитларни яратиш;

г) ишлаб чиқариш дастурининг бажарилиши, **Корхонанинг** молиявий аҳволи ва олинган фойданинг ишлатилиши ҳақида меҳнат жамоасини мунтазам хабардор қилиб бориш;

д) **Корхонанинг** ўзида, зарур ҳолларда эса умумтаълим, ўрта махсус, касб-ҳунар таълими, олий ва қўшимча таълим муассасаларида ходимлар учун касбий тайёргарлик, бошқа касбга ўргатиш, малака ошириш ишларини олиб бориш;

(Касбий тайёргарлик, бошқа касбга ўргатиш, малака оширишнинг шакллари ҳамда бундай ўқувларни ташкил этиш шартлари, тартиби, зарур касблар ва мутахассисликлар рўйхати тегишли **Низомда** белгилаб қўйилади (**2-Ило-**

4

мумкин.

15.9. **Шартноманинг** амал қилиш даврида ёки амал қилиш муддатини узайтириш даврида киритилган ўзгартиш ва қўшимчалар қўшимча келишув кўринишида бўлган алоҳида ҳужжатлар билан расмийлаштирилиб, мазкур **Шартноманинг** ажралмас қисми бўлиб ҳисобланади.

15.10. Жамоа шартномасининг иловалари унинг ажралмас қисми бўлиб ҳисобланади.

XVI. ЖАМОА ШАРТНОМАСИ МАЖБУРИЯТЛАРИНИНГ БУЗИЛИШИ ЁКИ УЛАРНИ БАЖАРМАСЛИК УЧУН ЖАВОБГАРЛИК

16.1. Тарафлардан бирининг мазкур **Шартномада** белгиланган шартлар бажарилмаганлиги ёки тўлиқ бажарилмаганлиги ҳақида берган тақдимномалари бошқа тараф томонидан икки ҳафта муддатда кўриб чиқилади.

16.2. Жамоа шартномаси мажбуриятларининг бузилишида ёки бажарилмаслигида айбдор мансабдор шахслар Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатларида ҳамда мазкур **Шартномада** белгиланган тартибда жавобгарликка тортиладилар.

Жамоа шартномасига иловаларнинг тавсиявий РЎЙХАТИ

1. Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича Битим.
2. Ходимларнинг касбий тайёргарлиги, уларни бошқа касбга ўргатиш, малакасини ошириш, иккинчи касбга ўргатиш ишлари тўғрисида Низом.
3. Корхонада касаначилик меҳнатидан фойдаланиш тўғрисида Низом.
4. Иш вақтини жамлаб ҳисобга олиш тартиби қўлланиладиган ишлар, касблар ва лавозимлар рўйхати.
5. Йилнинг совуқ фаслларида очиқ жойларда ёки иситилмайдиган ёпиқ хоналарда ишлагани учун ходимларга иш вақтида махсус танаффуслар бериладиган ишлар, касблар ва лавозимлар рўйхати.
6. Ходимларга ноқулай меҳнат шароитида ишлаганликлари учун йиллик қўшимча таътил олиш ҳуқуқини берувчи ишлар, касблар ва лавозимлар рўйхати.
7. Ходимларга алоҳида тусдаги ишларда, шунингдек ўта зарарли ва ўта оғир меҳнат шароитларида ишлаганликлари учун йиллик қўшимча таътил бериладиган ишлар, касблар ва лавозимлар рўйхати.
8. Ходимларга Корхонада (тармоқда)ги иш стажи учун йиллик қўшимча таътил бериладиган ишлар, касблар ва

45

_____ бараварига тенг келадиган пуллик компенсация тўланишини таъминлайди.

9.15. Навбатдаги меҳнат таътилига кетаётган ходимга **Иш берувчи** томонидан профилактик даволаниш учун Низомга мувофиқ моддий ёрдам кўрсатилади (**32-илова**).

9.16. **Корхона** (тармоқда) _____ ва ундан кўп йил ишлаган ходим ёшга доир (ёки ногиронлик сабабли) пенсияга кетаётганда унга лавозим маоши (ўртача иш ҳақи)нинг _____ баравари миқдорида ишдан бўшатиш нафақаси тўланади.

9.17. **Иш берувчи** кўп болали, кам таъминланган оилаларига, уруш ва меҳнат фахрийлари ҳисобланадиган собиқ ходимларга, **Корхонада** меҳнат қилган марҳум ходимларнинг балоғатга етмаган фарзандларига йил давомида кўшиб ҳисоблаганда Ўзбекистон Республикасида ўрнатилган энг кам иш ҳақининг _____ баравари миқдорида моддий ёрдам кўрсатиб боришни ўз зиммасига олади.

9.18. **Иш берувчи**:

9.18.1. _____ нафар ходим (шу жумладан камида _____ нафар кам таъминланган ходим) учун ижтимоий суғурта бюджети маблағидан олинган йўлланмалар қийматини қисман қоплайди;

9.18.2. Ўзбекистон Республикаси санаторий-курорт муассасаларида _____ нафар ходимни, шу жумладан камида _____ нафар ногирон, ёлғиз қария, уруш ва меҳнат фахрийлари, кам таъминланган оила аъзоларининг дам олишларини ва соғломлаштиришларини **Корхона** ҳисобидан ташкил этади.

9.19. Ўсиб келаётган ёш авлодга ғамхўрлик кўрсатиш мақсадида тарафлар қуйидаги мажбуриятларни оладилар:

9.19.1. ҳар йили ўқув йили бошланиши арафасида умумтаълим мактабларида таҳсил олаётган кўп болали кам таъминланган оилалар фарзандлари учун ҳар бир болага Ўзбекистон Республикасида ўрнатилган энг кам иш ҳақининг ____ фоизи ҳисобидан келиб чиққан ҳолда дарсликлар ва ўқув қуроллари харид қилиш;

9.19.2. ходимлар фарзандларига ҳар йили янги йил совғаларини Корхона ҳисобидан топширилишини ташкил этиш;

9.19.3. ходимлар фарзандларининг болалар соғломлаштириш оромгоҳларида дам олишларини таъминлаш;

9.19.4. ходимларга болалар соғломлаштириш оромгоҳлари йўлланмалари нархини, 16 ёшга тўлмаган ногирон фарзанди бор ходимларга эса – шунингдек дам олиш

32

харажатлари тўланади:

а) кўчиш ва мол-мулкни кўчириб бориш билан боғлиқ харажатлар;

б) янги жойда ўрнашиб олиш билан боғлиқ харажатлар;

в) ходим томонидан иш берувчи билан келишиб қилинган бошқа харажатлар.

5.12.10. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлигининг 1992 йил 17 ноябрдаги 11/30-сонли қарори билан тасдиқланган «Фаолият тури ва мулк шаклидан қатъи назар корхона, ташкилот, муассасаларда кўчиб юриб ва қатнаб бажариладиган характердаги ишлар учун устамалар тўлаш тўғрисида Низом»га биноан ишлаб чиқариш заруриятига кўра (доимий яшаш манзилига кунлик қайтишнинг имконияти бўлмаган ҳолатларда) ходимнинг кўчиб юриши ёки доимий иш жойидан узоқда бўлиши билан боғлиқ қўшимча сарф-харажатларини қоплаш мақсадида **кўчиб юриб бажариладиган характердаги ишлар** учун устамалар;

5.12.11. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлигининг 1992 йил 17 ноябрдаги 11/30-сонли қарори билан тасдиқланган «Фаолият тури ва мулк шаклидан қатъи назар корхона, ташкилот, муассасаларда кўчиб юриб ва қатнаб бажариладиган характердаги ишлар учун устамалар тўлаш тўғрисида Низом»га биноан ходимнинг корхонадан анча узоқда жойлашган объектларда бажариладиган ва ишдан ташқари вақтларда корхона манзили (ёки йиғилиб кетиш жойи)дан объектдаги иш жойигача бориб келиш қатновлари билан боғлиқ ишлардаги қўшимча сарф-харажатларини қоплаш мақсадида **қатнаб бажариладиган характердаги ишлар учун устамалар**;

5.12.12. корхона (тармоқ)да кўп йиллик меҳнати учун иш стажига биноан ходимнинг ойлик тариф ставкаси (лавозим маоши)га тўланадиган устамалар;

5.12.13. вахта услубидаги иш учун устамалар (Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 1998 йил 28 ноябрда 551-рақам билан рўйхатдан ўтказилган «Узоқ масофада жойлашган ва ўта муҳим объектлардаги қурилиш-монтаж ишлари бажарилишининг вахтали услуби ҳақидаги Низом»га биноан);

5.12.14. ноқулай, оғир ва зарарли меҳнат шароитлари учун қўшимча тўловлар (иш жойларини шаҳодатлаш натижаларига кўра);

5.12.15. ишлар, ишлаб чиқаришлар ва тармоқларнинг технологик турларига биноан ишчилар тариф ставкаларига оширувчи тармоқ коэффициентлари (Ўзбекистон Рес-

17

3.6.1. бошқа ходимнинг ишда вақтинчалик ҳозир бўлмаган даврида (ўқув сессиясига, меҳнат таътилига ва ҳақ тўланмайдиган таътилга кетиши, вақтинчалик меҳнатга лаёқатсизлиги сабабли);

3.6.2. табиий ва техноген тусдаги авариялар, бахтсиз ҳодиса, табиий офат ва бошқа фавқулодда ҳодисаларнинг олдини олиш ёки уларнинг оқибатларини бартараф этиш зарурияти юзага келганда;

3.6.3. _____;

3.6.4. _____.

Вақтинча бошқа ишга ўтказишлар муддати ишлаб чиқариш заруриятини келтириб чиқарган омилларни бартараф этиш вақти ёки бекор туриб қолишининг бутун даври билан белгиланади. Барча ҳолларни жамлаб ҳисоблаганда **Иш берувчининг** ташаббуси билан ходимни вақтинча бошқа ишга ўтказиш муддатининг чегараси йил давомида 60 кундан ошмаслиги лозим (Халқаро меҳнат ташкилоти (ХМТ)нинг Ўзбекистон Республикаси томонидан ратификация қилинган 29-Конвенцияси).

Ходим **Иш берувчининг** ташаббуси билан вақтинча бошқа ишга ўтказилган даврда унга бажараётган ишига қараб, лекин аввалги ўртача иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда иш ҳақи тўланади.

3.7. **Иш берувчи** ходимларни оммавий равишда ишдан озод этиш эҳтимоли тўғрисида _____ олдин
(камида икки ой)
тегишли касаба уюшмаси органи ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органига ахборот тақдим этиш ва ишдан озод этиш оқибатларини енгиллаштиришга қаратилган маслаҳатли ишларни амалга ошириш мажбуриятини ўз зиммасига олади. **Иш берувчи**, шунингдек камида икки ой олдин ҳар бир ходимнинг касби, мутахассислиги, малакаси ва меҳнат ҳақи миқдорини кўрсатган ҳолда, бўлажак ишдан озод қилиш тўғрисидаги маълумотларни маҳаллий меҳнат органига ҳам маълум қилиш мажбуриятини ўз зиммасига олади.

Корхона ходимларининг рўйхатдаги сонидан камида ____ __ фоизининг бир вақтнинг ўзида ишдан озод этилиши ходимларнинг оммавий равишда ишдан озод этилиши деб ҳисобланади.

3.8. **Иш берувчи** қисқартирилаётган ходимларни қайта тайёрлаш ва қайта ўқитиш ишларини ташкил этиш мажбуриятини ўз зиммасига олади.

3.9. Ходимлар сони қисқартирилаётганда қисқартириш оқибатларини юмшатишга қаратилган қуйидаги чоралар назарда тутилади:

8

монидан тенглик асосида мазкур **Шартноманинг** амал қилиш муддатига тузиладиган меҳнат низолари комиссияси томонидан кўриб чиқилади.

13.3. Меҳнат низолари комиссияси ўз фаолиятини қонун ҳужжатларига ва **33-иловада** келтирилган Низомга биноан олиб боради.

13.4. Меҳнат низолари комиссиясини ташкилий-техникавий таъминлаш ишлари **34-иловага** асосан амалга оширилади.

13.5. Жамоаларга доир меҳнат низолари Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳал этилади.

XIV. ИЖТИМОИЙ ШЕРИКЛИК. КАСАБА УЮШМАСИ ФАОЛИЯТИНИНГ КАФОЛАТЛАРИГА РИОЯ ЭТИЛИШИ

14.1. **Иш берувчи** ва **Касаба уюшмаси қўмитаси** ўзаро муносабатларида ижтимоий шериклик, ҳамкорлик, ўзаро манфаатларни ҳурмат қилиш тамойилларига ҳамда Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, Меҳнат кодекси ва бошқа қонун ҳужжатларига амал қиладилар.

14.2. **Иш берувчи** Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонун ҳужжатларига, шунингдек Ўзбекистон Республикаси томонидан ратификация қилинган халқаро шартномалар ҳамда Халқаро меҳнат ташкилотининг конвенцияларига биноан касаба уюшмасининг ҳуқуқларига риоя қилади, унинг фаолиятига ҳар томонлама кўмаклашади;

14.3. **Иш берувчи Корхонада** ходимларнинг ягона вакиллик органи сифатида **Касаба уюшмаси қўмитасини** тан олади.

14.4. Томонлар касаба уюшмаси аъзоларининг ёзма аризалари асосида касаба уюшмаси аъзолик бадаллари **Корхона** бухгалтерияси орқали пул ўтказиш йўли билан тўланиб борилишини мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайдилар.

14.5. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2012 йил 15 мартда 2342-рақам билан рўхатга олинган «Хўжалик юритувчи субъектларнинг банк ҳисобварақларидан пул маблағларини ҳисобдан чиқариш тартиби тўғрисидаги йўриқнома»га биноан **Корхона** ҳисобварағида маблағ етарли бўлмаган ҳолларда касаба уюшмаси аъзолик бадаллари ижро тўлов ҳужжатлари бўйича пропорция асосида ҳисобдан чиқариладиган маблағлар қаторига киритилади.

14.6. **Иш берувчи**:

а) жамоа шартномасига кирмаган ижтимоий-иқтисодий масалалар бўйича қарорлар қабул қилишдан олдин **Касаба уюшмаси қўмитаси** билан олдиндан келишиб олиш;

41

11.2. Иш берувчининг мажбуриятлари:

11.2.1. қисқартирилаётган аёлларни меҳнат бозорида талаб бўлган касбларга ўқитишни таъминлаш;

11.2.2. аёлларга малака ошириш ва қўшимча маълумот олиш ҳуқуқидан фойдаланиш учун имкониятлар яратиб бериш;

11.2.3. иш берувчининг ташаббуси билан бўшатиб олинаётган аёлларга вақтинчалик иш ўринлари яратиб бериш (корхонада юзага келаётган муаммоларни ҳал қилиш учун вақтинчалик меҳнат жамоаларини ташкил этиш);

11.2.4. корхонада меҳнати вақтинчалик фойдаланилмайдиган аёллар учун касаначиликни ташкил этиш;

11.2.5. ишлаб чиқариш ҳажмининг камайганлиги сабабли қисқартириш ўрнига малакали аёл кадрлар билан таъминланган ишлаб чиқариш бўлинмаларини тўлиқсиз иш вақти режимига ўтказиш;

11.2.6. **Корхона** (тизим бирлиги) реконструкциядан сўнг ишга тушганда унда ишга жойлаштириш учун қайта ўқитилган ва илгари мазкур корхонада меҳнат қилган аёлларга афзалликлар бериш;

11.2.7. тиббий хулосага мувофиқ ҳомиладор аёлларга _____ цехлардан енгилроқ ёки ноқулай ишлаб чиқариш омиллари таъсиридан холи бўлган _____ иш ўринлари ажратиш;

11.2.8. ҳомиладор аёлларнинг тиббий кўрикдан ўтишлари учун уларнинг ўртача иш ҳақи сақланган ҳолда ишдан озод этиш, агар мазкур кўрикни ишдан ташқари вақтда ўтказиш имконияти бўлмаса;

11.2.9. ҳақ тўланадиган ҳомиладорлик ва туғиш таътиллари кунини қонунда белгиланганига нисбатан _____ ой (календарь кунлар)га узайтириш;

11.2.10. қарамоғида 2 ёшдан 3 ёшгача бўлган болани парваришлаш таътилида бўлган аёлларга ҳар ойда Ўзбекистон Республикасида ўрнатилган энг кам иш ҳақининг _____ баравари моддий ёрдам кўрсатиб бориш;

11.2.11. тўрт ва ундан ортиқ вояга етмаган фарзандлари бор аёлларга _____ соатгача қисқартирилган иш куни белгиланиб, йил давомида жами Ўзбекистон Республикасида ўрнатилган энг кам иш ҳақининг _____ баравари моддий ёрдам ажратиш;

11.2.12. уч ёшга тўлмаган болалари бор аёлларга 1 соатга қисқартирилган иш куни белгилаш;

11.2.13. саккиз (10-12) ёшгача фарзанди бўлган аёлларнинг илтимосига кўра, ойда _____ кундан иборат иш ҳақи сақланмайдиган ёки қисман тўланадиган дам олиш куни бериш;

36

нинг хоҳишига кўра ёзги ёки улар учун қулай бўлган бошқа вақтда берилади:

а) Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 20 мартдаги 153-сонли қарорига асосан ижтимоий аҳамиятга молик касаллик бўйича ҳисобда турган ходимларга;

б) бетоб оила аъзосини парваришлаётган ходимларга;

в) Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2007 йил 18 майдаги ПФ-3878-сон Фармонига биноан тижорат банкларидан ипотека кредитини олган ёш оилалар вакилларига;

г) ишлаётган пенсионерларга;

д) _____;

е) _____;

ж) _____.

4.17. Таътил учун ҳақ тўлаш таътил бошланмасдан олдинги охирги иш кунидан кечиктирмай амалга оширилади.

4.18. Ходимнинг аризасига биноан унга иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътил берилиши мумкин, унинг муддати ходим билан **Иш берувчи** ўртасидаги келишувга биноан белгиланади.

4.19. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 150-моддасида кўрсатиб ўтилган ходимлар (1941-1945 йиллардаги уруш қатнашчиларига ва имтиёзлари жиҳатидан уларга тенглаштирилган шахсларга, I ва II гуруҳ ногиронларига, ўн икки ёшга тўлмаган икки ва ундан ортиқ болани тарбиялаётган аёллар)дан ташқари яна қуйидаги ходимларга уларнинг хоҳишига кўра иш ҳақи сақланмаган ҳолда муқаррар тартибда 14 календарь кунга қадар таътил берилади:

а) бетоб оила аъзосини парваришлаётган шахсларга;

б) 30 ёшгача бўлган ёш оила аъзоларига;

в) ишлаётган пенсионерларга;

г) _____;

д) _____;

е) _____;

ж) _____.

4.20. Меҳнат шартномаси бекор қилинганда (шу жумладан унинг муддати тугаши муносабати билан ҳам) ходимнинг хоҳишига кўра, йиллик асосий ва қўшимча таътилларни бериб, ундан кейин меҳнат муносабатларини бекор қилиш мумкин. Бу ҳолда таътил тугаган кун меҳнат шартномаси бекор қилинган кун деб ҳисобланади.

V. МЕҲНАТГА ҲАҚ ТЎЛАШ. КАФОЛАТЛИ ТЎЛОВЛАР ВА КОМПЕНСАЦИЯ ТЎЛОВЛАРИ

13

фармойишига биноан амалга оширилиши мумкин.

4.12. Йиллик асосий таътил (қонун ҳужжатларига биноан асосий узайтирилган таътиллар ўрнатилган ходимлардан ташқари) барча ходимлар учун _____ иш
(камида 15)
кунидан иборат этиб белгиланади.

4.13. Қуйидаги ҳолларда қўшимча йиллик меҳнат таътиллари берилади:

а) меҳнат шароити ноқулай бўлган ишларда (Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги ҳамда Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тасдиқланган Меҳнат шароитларини баҳолаш ва меҳнат шароитлари бўйича иш ўринларини шаҳодатдан ўтказиш услубиёти асосида) _____ кундан _____ кунгача (**6-илова**);

б) Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 11 мартдаги 133-сонли қарорига биноан меҳнат шароити ўзига хос бўлган ишлар учун, шунингдек ўта зарарли ва ўта оғир меҳнат шароити учун 12 кундан _____ кунгача (**7-илова**);

в) **Корхона** (тармоқ)даги иш стажи учун _____ кундан ____ кунгача **8-иловага** мувофиқ;

г) раҳбар ва мутахассис кадрларга **9-иловада** келтирилган лавозимлар рўйхатига биноан;

д) оғир ва ноқулай табиий-иқлим шароитларидаги иш учун _____ кундан _____ кунгача (**10-илова**);

е) _____;

ж) _____.

4.14. Иш берувчи қуйидаги ҳолларда ходимнинг иш ҳақи сақланиб қолинадиган таътил бериш ҳақидаги илтимосини қаноатлантиришни ўз зиммасига олади:

а) яқин қариндоши вафот этганда – 3 кун;

б) ходим ёки унинг фарзандининг тўй маросимини ўтказишга – 3 кун;

в) _____;

г) _____.

Яқин қариндошлар деб ходимнинг ота-онаси, ака-укаси, опа-синглиси, фарзанди ва унинг турмуш ўртоғининг ота-онаси, ака-укаси, опа-синглиси ҳисобланадилар.

4.15. Йиллик ҳақ тўланадиган меҳнат таътилини олиш **ҳуқуқини берувчи иш** стажига қўшимча равишда муддати икки ҳафтадан _____ ҳафтагача бўлган иш ҳақи сақланмаган ҳолда берилган таътиллар ҳам киритилади.

4.16. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 144-моддасида кўрсатиб ўтилган ходимлар тоифаларидан ташқари қуйидаги ходимларга меҳнат таътили улар-

12

11.2.14. нормативда кўзда тутилганидан ташқари ____ та цехда (бўлинмада) аёллар учун шахсий гигиена хоналарини ташкил этиш, соғломлаштириш мажмуалари ва дам олиш хоналарини жорий этиш;

11.2.15. **Корхона** маблағлари ҳисобидан ҳомиладор аёлларни тиббиёт муассасалари (сиҳатгоҳлар)да ёки **Корхонага** тегишли санаторий-профилакторийда бепул даволаш.

11.3. Икки ёшгача фарзанди бўлган аёлларга болани овқатлантириш учун ҳар уч соатда 30 дақиқадан танаффус берилади, икки нафардан кўп 2 ёшгача фарзанди бўлган аёлларга эса ҳар уч соатда 1 соатдан танаффус белгиланади. Болани овқатлантириш учун бериладиган танаффуслар иш соатига қўшилиб, ўртача иш ҳақи тўланади. Ходиманинг хоҳишига кўра, болани овқатлантириш учун ажратилган танаффуслар вақти дам олиш ва овқатланиш учун белгиланган танаффусга қўшиб берилиши ёки умумлаштирилиб, иш кунининг (смена) бошига ёки охирига ўтиши мумкин (Халқаро меҳнат ташкилотининг 103-конвенциясига ҳамда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 236-моддасига асосан).

11.4. Болалик аёлларнинг бола ____ ёшга тўлгунига қадар уни парваришлаш таътилида бўлган вақти меҳнат стажига қўшилади ва кейинги ҳақ тўланадиган йиллик таътил олиш ҳуқуқини беради.

11.5. **Касаба уюшмаси қўмитаси** аёллар меҳнат шароитларини яхшилашга кўмаклашишни ўз зиммасига олади, аёллар меҳнати ва соғлиги муҳофазаси бўйича **Корхонанинг** ижтимоий дастури бажарилишида **Иш берувчига** яқиндан ёрдам беради.

XII. ЁШЛАР УЧУН ҚЎШИМЧА ИМТИЁЗ ВА КАФОЛАТЛАР

12.1. **Корхонаннинг** ишида ва ривожланишида ёш мутахассислар иштироки самарасини янада ошириш ҳамда ёшларни ижтимоий ҳимоя масаласи ечимини топиш мақсадида томонлар қуйидагиларга келишиб олдилар:

- Халқаро меҳнат ташкилотининг 138 ва 182-Конвенцияларига биноан ишга қабул қилиш учун энг кичик ёшга риоя этиш ҳамда болалар меҳнатининг оғир шаклларини тақиқлаш юзасидан аниқ мақсадга йўналтирилган иш олиб бориш;

- ёшлар билан ишлаш бўйича комплекс дастур ва уни амалга ошириш тадбирларини ишлаб чиқиш;

- ёш мутахассислар ва ёш усталар кенгашини тузиш;

- ёш ходимлар, мутахассислар ва бошқалар ўртасида касб маҳорати бўйича танловлар ўтказиш;

37

СЎРАГАН ЭДИНГИЗ

Савол: Товар ва транспорт воситаларини божхонада расмийлаштириш муддати қисқарди, деб эшитдим. Мумкин бўлса, шу ҳақда маълумот берсангиз?

Дилфуза БОТИРОВА,
Тошкент вилояти, Янгийўл тумани

Жавоб: Ушбу меъёр 2012 йил 4 январда кучга кирган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонун билан белгиланди.

Божхона кодексига киритилган ўзгаришларга кўра, товар ва транспорт воситаларини божхонада расмийлаштириш ишлари божхона декларацияси қабул қилиниб, барча зарур ҳужжатлар ва маълумотлар тақдим этилган пайтдан бошлаб божхона органи томонидан 3 иш куни давомида амалга оширилиши керак.

Бундан олдин ушбу процедура 10 кун ичида амалга оширилар эди. Бунда мазкур муддат бошқа давлат органлари томонидан товар ва транспорт воситаларини назорат қилиш учун зарур бўлган вақтни ўз ичига олмаганди.

Савол: Янги йилдан бошлаб импорт сигареталар учун акциз солиғи ставкалари ўзгарди деб эшитдим. Шу ҳақда маълумот берсангиз.

Сабоҳат ШОИМОВА,
Миробод тумани

Жавоб: Дарҳақиқат, жорий йилнинг 1 январидан импорт сигареталар учун акциз солиғи ставкалари 40 фоизга ошди.

Ставкаларнинг оширилиши Президентимизнинг 2012 йил 25 декабрдаги «Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг 2013 йил учун асосий макроиқтисодий кўрсаткичлари ва параметрларининг прогнози тўғрисида»ги қарорида кўзда тутилган.

Солиқ ставкаларининг ошиши ушбу маҳсулот нархларининг қимматлашувига олиб келди. Бугунги кунда импорт сигареталарнинг бир пачкаси ўртача 200 сўмга кўтарилган.

Эндиликда республика ҳудудига олиб кириладиган тамаки маҳсулотлари учун акциз солиғи ставкалари қуйидаги миқдорда белгиланди:

Сигаралар, учи кесилган сигаралар, таркибида тамаки мавжуд сигаралар — 1 донаси учун 0,42 АҚШ доллари. Тамаки ёки унинг ўрнини босувчи моддалардан тайёрланган сигареталар - 1000 донаси учун 18,2 АҚШ доллари.

Савол: Аҳолига такси хизмати кўрсатиш бўйича хусусий корхонада ишлайман. Мазкур йўналишда янги қонун кучга кирганлиги ҳақида эшитиб қолдим. Шу ҳақда батафсил маълумот берсангиз.

Қаҳрамон ТЎРАЕВ,
Олмазор тумани

Жавоб: Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан 2012 йил 29 декабр куни имзоланган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги қонунга мувофиқ Ўзбекистонда таксиларни ягона таниш белгилари билан жиҳозлаш талаблари бузилганлиги учун жарима санкциялари жорий этилди.

Қонун 2013 йил 4 январдан кучга кирди.

Мазкур қонун билан Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига тузатишлар киритилди.

Тузатишларга мувофиқ, ягона таниш белгилари билан жиҳозланмаган ёки белгиланган талаблар бузилган ҳолда жиҳозланган таксиларни йўлга чиқариш — транспорт воситаларининг техник ҳолати ва улардан фойдаланиш учун масъул бўлган мансабдор шахсларга энг кам иш ҳақининг беш бараваридан етти бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади.

Шунингдек, мазкур ҳужжатга кўра, белгиланган тартибда ягона таниш белгилари билан тўлиқ жиҳозланган таксиларнинг ҳайдовчилари томонидан мазкур белгилардан қасддан фойдаланмаслик ёки улар шикастланганлигига қарамай йўловчиларни ташиш — фуқароларга энг кам иш ҳақининг бир бараваридан уч бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади.

Савол: Танишимнинг айтишича, хўжалик судига интернет тармоғи орқали ҳам ариза тақдим этиш мумкин экан. Шу тўғрими?

Акмал ТОҲИРОВ,
Учтепа тумани

Жавоб: Чиндан ҳам 2013 йил 1 январдан бошлаб тадбиркорлик субъектлари хўжалик судларига ариза ва илтимосномаларни электрон кўринишда тақдим этиш ҳуқуқига эга бўлишди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 18 июлда қабул қилинган «Ишбилармонлик муҳитини янада тубдан яхшилаш ва тадбиркорликка кенг эркинлик бериш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони туфайли бунинг имконияти пайдо бўлди.

Айни пайтга қадар аризаларни қабул қилиш бўйича марказлашган электрон дастурий таъминот ишга туширилди ва «Хўжалик судларига даъво аризалари ва илтимосномаларни электрон тарзда тақдим этишнинг вақтинчалик тартиби» ишлаб чиқилди.

Ариза ёки илтимосномани Олий хўжалик судининг расмий сайти economical-court.uz га юбориш мумкин. Жўнатилган хабар ҳақидаги маълумотларни «Электрон қабулхона» бўлимида кўриш мумкин.

Ҳуқуқ ва халқаро ҳаёт бўлими

Савол: Чақалоқни рўйхатга олиш, унга исм-фамилия бериш тартиби ва муддатлари тўғрисида маълумот берсангиз.

Ф.НУРМАТОВА,
Шофиркон тумани

Дарҳақиқат, фарзандга муносиб исм қўйиш ҳар бир ота-онанинг муқаддас бурчидир.

Оила кодексининг 205-206- моддаларига асосан болаларнинг туғилишини қайд этиш мажбурий бўлиб, болалар туғилган жойдаги ёки ота-онадан бирининг доимий яшаш жойидаги фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органларида бир ой муддат ичида амалга оширилиши лозим. Бу туғилганлик ҳақидаги тиббий маълумотнома, ота-онанинг оилавий ҳолати ва шахсини тасдиқловчи ҳужжатлар асосида қайд этилади.

Агар ота-она қонуний никоҳда бўлмасалар, она тўғрисидаги ёзув онанинг ҳужжати асосида, ота тўғрисидаги ёзув эса ота-онанинг оталикни белгилаш ҳақидаги ёзма аризасига кўра, оталикни белгилаш ҳақида ихтиёрий ариза бўлмаган ҳолларда эса ота тўғрисидаги ёзув оталикни белгилаш тўғрисидаги суднинг ҳал қилув қарорига асосан ёзилади.

Бола ёлғиз, яъни қонуний никоҳда бўлмаган онадан туғилганида бола ва ота ҳақидаги маълумотлар онанинг ёлғиз оналик тўғрисидаги аризасига асосан қайд этилиб, унда боланинг ва отанинг фамилияси онанинг фамилияси бўйича ёзилади.

Амалиётда ота-оналарнинг ўз ҳужжатларига лоқайдлик билан қарашлари ва беҳафсалаликлари туфайли фарзандига ўз вақтида туғилганлик ҳақида гувоҳномани расмийлаштириш учун мурожаат этмасликлари туғилганликни муддатидан ўтказиб қайд этиш ҳолатларини кўпайишига олиб келмоқда.

Ўлимни қайд этиш чоғида қандай ҳужжатлар талаб қилинади? Умуман бу жараён тўғрисида тушунтириш берсангиз.

З.ИКРОМОВА,
Булунғур тумани

Жавоб: Оила кодексининг 223-225- моддаларига асосан ўлимни қайд этиш марҳумнинг яшаш жойидаги ёки ўлим содир бўлган жойдаги фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органларида амалга оширилади.

Бунинг учун ФҲДЁ органига ўлим ҳақидаги тиббий гувоҳнома ва фуқаро шахсини тасдиқловчи ҳужжат, яъни пастпорти, агар марҳум 16 ёшга тўлмаган бўлса, туғилганлик ҳақида гувоҳномаси тақдим этилади.

Ўлимни қайд этиш тўғрисидаги ариза ўлим тўғрисидаги тиббий гувоҳнома берилган вақтдан бошлаб 3 кундан кечикмай берилиши лозим.

Амалиётда шундай ҳолатлар учрайдики, марҳумнинг доимий яшаш жойи Тошкент шаҳри бўлса-да, урф-одатларимизга кўра авлодлари кўмилган жойга, бошқа вилоятларга олиб бориб дафн қилиниб, 1 ойлик муддатда ўлим қайд этиш учун мурожаат этадилар. Бунда қайд этиш умумий асосларда амалга оширилади. Баъзан ўлим 1 йилдан кейин қайд этилган пайтлар ҳам учраб туради. Бунда марҳумнинг доимий яшаш жойидаги ФҲДЁ органи тиббий гувоҳнома ва паспортидан ташқари яна қўшимча ҳужжатлар талаб этади.

Фуқарони вафот этган деб эълон қилиш ҳақидаги суднинг ҳал қилув қарорига асосан ўлимни қайд этиш мазкур қарорни чиқарган суд жойлашган ҳудуддаги ФҲДЁ органида амалга оширилади.

Саволларга Учтепа тумани ФҲДЁ бўлими мудираси Нозима АБДУСАЛОМОВА жавоб берди

Фаолиятга назар

СОҒЛОМ ТУРМУШ ТАРАФДОРИМИЗ

Жамғармамиз томонидан Президентимизнинг «2009-2013 йилларда аҳолининг репродуктив саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом бола туғилиши, жисмоний ва маънавий баркамол авлодни вояга етказиш борасидаги ишларни янада кучайтириш ва самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори ижросини таъминлаш юзасидан муайян ишлар амалга оширилмоқда.

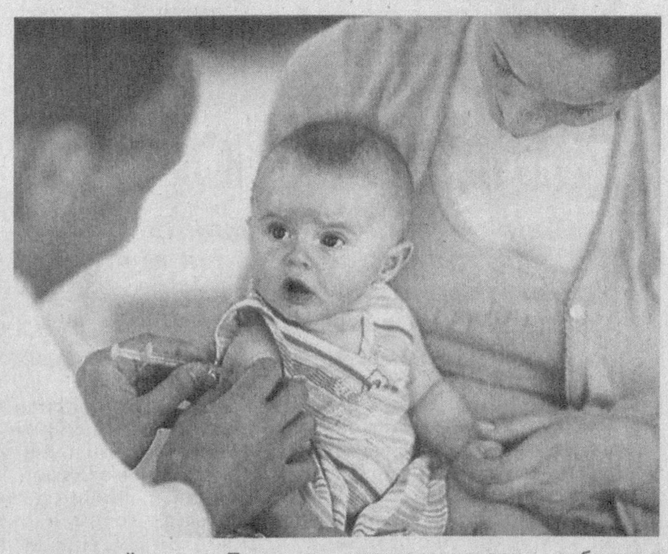

Хусусан, «Амбуланс» ТИП бригадаси Боғот, Гурлан, Шовот, Хонқа, Қўшкўпир, Урганч туманларида, Тупроққалъа, Саримой ҳудудлари, шунингдек, Урганч шаҳридаги қатор маҳалла ва ташкилотларда соғломлаштириш тадбирларини ташкил қилди.15254 нафар фуқаро тиббий кўрикдан ўтказилди. Уларнинг 6354 нафари фертил ёшидаги аёллар, 2455 нафари ўсмирлар (1779 нафари қизлар), 6114 нафари болалардир. Турли касалликлар аниқланган 546 нафар аёл ва 207 нафар ўсмирга стационар, 3341 нафар аёл ва 909 нафар ўсмирга амбулатор шароитда даволаниш тавсия қилинди. Касаллик аниқланган болаларнинг 641 нафари стационар, 2181 нафари амбулатор шароитида даволанишга жалб этилди.

Шунингдек, соғлом турмуш тарзи тамойилларини тарғиб қилиш борасида кўплаб суҳбатлар, маърузалар уюштирилди. «Репродуктив саломатлик», «Эрта ва қариндош-уруғлар орасидаги никоҳнинг салбий оқибатлари», «Никоҳдан олдинги тиббий кўрикнинг аҳамияти», «Скрининг моҳияти», «Оила мустаҳкамлиги», «Мен соғлом турмуш тарафдориман» мавзуларидаги маърузалар шулар жумласидан.

Байрамларда муҳтожлар ҳолидан хабар олиш, уларга меҳр-мурувват ёрдамлари бериш анъанага айланган. Жумладан, жамғарма томонидан Боғот, Қўшкўпир туманларидаги касб-ҳунар коллежларида, Урганч туман тиббиёт бирлашмасига қарашли ХОСПИС шифохонаси, Урганч шаҳридаги кўзи ожизлар жамияти, 26-маҳалла, Шовот тумани маиший хизмат, қишлоқ хўжалиги коллежлари, Хива эркаклар мурувват уйи, Урганч туманидаги Оилавий болалар уйи, вилоят Ногиронлар жамияти ва бошқа қатор ташкилотларда тадбирлар уюштирилди. Вилоят марказидан 350 км. узоқда жойлашган Тупроққалъа массивида яшовчи аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатлами, ногиронларга мурувват ёрдами кўрсатилди. «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси томонидан ажратилган 40 дона ногиронлик аравачаси эгаларига топширилди.

Давлат дастурлари ижросини таъминлашга ҳам улуш қўшиб келаяпмиз. Айтайлик, «Мустаҳкам оила йили» Давлат дастури асосида анъанавий «Камалак жилоси», «Ер куррасида тинчлик» расмлар кўрик-танловларини ўтказишга ҳомийлик қилинди. Мактаблар ўртасида «Саломатлик бурчаги» кўрик-танловининг вилоят босқичини ўтказишга кўмаклашдик.

Спорт мусобақалари ташкил этиш алоҳида эътиборда. Хива шаҳрида ногирон болалар ўртасида футбол мусобақаси ўтказилди. Урганч шаҳрида «Соғлом авлод учун» кубоги учун мини футбол бўйича шаҳар биринчилиги, 2-умумтаълим мактабида стол тенниси, Шовот қишлоқ хўжалиги, маиший хизмат ва ахборот технологиялари касб-ҳунар коллежлари қизлари ўртасида шахмат-шашка мусобақалари уюштирилди.

Туғма нуқсонли болалар дунёга келишининг олдини олиш мақсадида вилоят Скрининг маркази билан биргаликда ҚВПларда қатор туманлар аҳолисини тиббий кўрикдан ўтказдик. «Скрининг нима?», «Қариндош-уруғлар никоҳи нима учун хавфли?», «ОИВ инфекцияси тўғрисида биласизми?» мавзуларида 1000 дан ортиқ қўлланма тарқатилди. Скрининг маркази орқали 12259 та ҳомиладор аёл УТТ кўригидан ўтказилди. 427 нафарига ҳомиладорликни тўхтатиш тавсия қилинди.

Бу каби хайрли тадбирлар давом эттирилади. Мақсадимиз эл саломатлигини муҳофаза қилиш, соғлом ва баркамол авлодни тарбиялашга муносиб улуш қўшишдир.

Наргиза ШАРИПОВА,
«Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси Хоразм вилоят бўлими директори

Реклама ва эълонлар

Барча қурилиш ташкилотлари раҳбарлари диққатига!
СИРДАРЁ ГИДРОГЕОЛОГИЯ МЕЛИОРАТИВ ЭКСПЕДИЦИЯСИ
2013 йил Инвестиция дастури объектлари қурилиши бўйича
ПУДРАТ ТАНЛОВ САВДОЛАРИНИ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

№ п/п	Объект номи	Бошланғич нархи ҚҚС сиз (сўм)	Қурилиш муддати
Лот 1-1.	«ЦК-6» туманлараро коллекторини тизимли таъмирлаш ва тиклаш Мирзаобод тумани	348 152 118 сўм	120 кун
Лот 1-2.	«ЦК-6» туманлараро коллекторини тизимли таъмирлаш ва тиклаш Ховос тумани	397 650 517 сўм	120 кун
Лот 2-1.	ГПК туманлараро коллекторини тизимли таъмирлаш ва тиклаш Гулистон тумани	329 916 507 сўм	165 кун
Лот 2-2.	«Шурузяк» туманлараро коллекторини тизимли таъмирлаш ва тиклаш Сайхунобод тумани	428 282 707 сўм	178 кун
3	«Еттисой» туманлараро коллекторини тизимли таъмирлаш ва тиклаш Ховос тумани	334 607 223 сўм	151 кун

Қурилиш ишларини молиялаштириш: Мелиоратив объектларни таъмирлаш ва тиклаш ишлари Молия вазирлиги қошидаги Мелиорация фонди маблағлари ҳисобидан амалга оширилади.
Буюртмачининг манзили: — Сирдарё вилояти, Гулистон шаҳри, Амир Темур кўчаси 58 уй, тел: 8 (3672) 27-27-96

Талабгор сифатида қатнашаётган корхона ва ташкилотлар қуйидаги талабларга мос келишлари керак: ҳисоб рақамида танлов савдолари предмети қийматининг камида 20 % миқдоридаги бўш айланма маблағлари бўлиши, ёки кўрсатиб ўтилган маблағга банк кафолатномаси бўлиши, ишлар (хизматлар)ни бажариш учун зарур бўлган меҳнат ресурслари ва мутахассисларнинг мавжудлиги, етарли касбий ва техникавий малака, молиявий имкониятларга, шартнома тузиш юзасидан фуқаролик-муомала ҳуқуқий лаёқат ва ваколатларга эга, тажрибали ва ишончли бўлишлари, ўхшаш объектларда ишлаш тажрибасининг мавжудлиги, ўз кучлари билан бажариладиган ишларнинг мўлжалланаётган ҳажми 50 фоиздан кам бўлмаслиги шарт.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 7 февраль ПП-1475 сонли қарорига асосан, давлат бюджети маблағлари ва бошқа марказлаштирилган манбалар ҳисобидан молиялаштириладиган 500,0 млн. сўмгача бўлган қурилиш ва қайта қуриш объектларига ўтказилган танлов савдолари, фақат кичик бизнес субъектлари ўртасида ўтказилади.

Давлат харидлари бўйича Ҳукумат комиссиясининг 2011 йил 29 декабрдаги 4-сонли баённомасига асосан иншоотлар таъмирлаш учун минимал квотаси 35 % гача белгиланган.

Танлов савдоларида мамлакатимиз ва чет эл қурилиш ташкилотлари ва фирмалари иштирок этганда, уларнинг танлов таклифлари баҳоланганда мамлакатимиз пудратчилари учун қуйидаги нарх преференциялари кўзда тутилади: танлов иштирокчиларининг таклифларини баҳолаш жараёнида танлов таклифларида четдан ишлар (хизматлар) киритилиши кўзда тутилганда ва бунда импорт қилувчилар қонунга мувофиқ қўшимча қиймат солиғидан озод этилган бўлса, таклиф қўшимча қиймат солиғи суммасига қўшиб ҳисобланган ҳолда баҳоланади.

Савдода қатнашиш ва тендер ҳужжатларига эга бўлиш учун сўровнома билан савдо ташкилотчиси — Гулистон шаҳри, М.Ахтамова кўчаси 30-уйда жойлашган Сирдарё вилояти қурилишда танлов савдолари ва нархларни шакллантириш ҳудудий консалтинг марказига қуйидаги телефон бўйича мурожаат қилишлари мумкин: *Тел (факс): (8 3672) 27-64-42*

Таклифлар (оферталар)ни савдо ташкилотчисига тақдим этишнинг охирги муддати-оферталар очилиш куни ва соати.
Таклифлар (оферталар) очилиши эълон матбуотда чоп этилгандан бошлаб 15 кундан кейин ўтказилади.

Хизматлар лицензияланган.

МУАММО ҲАЛ ЭТИЛДИ

Зангиота тумани Эркин кўчаси 33-уйда истиқомат қилувчи истеъмолчи А.Аҳмедовнинг газ учун ҳисоб-китоб ва тўловлардан норози бўлиб ёзган шикояти Тошкент вилояти истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятлари ҳудудий бирлашмаси томонидан «Зангиота туман газ» филиали мутахассислари жалб қилинган ҳолда ўрганилди.

Истеъмолчи А.Аҳмедов хонадони расмий газлаштирилган бўлиб, филиал билан ҳисоб-китоб ишлари ҳисоблагич кўрсаткичи орқали амалга ошириб келинган. Истеъмолчига нисбатан 2012 йил 1 декабр ҳолатига 404 минг 725 сўм қарздорлик ҳисобланган, лекин қайта ўрганиш даврида, ҳисоблагич бўйича истеъмолчи сарфлаган табиий газ миқдори 404 м3, яъни 49 минг 631 сўмни ташкил этганлиги маълум бўлди.

Қайта ҳисоб-китобга кўра, асоссиз деб топилган 355 минг 94 сўм, яъни 2890,4 м3 АТБ базасидан таҳрирлаш йўли билан чиқарилди. «Зангиота туман газ» филиали маъмурияти томонидан асоссиз қарздорлик ҳосил бўлишига йўл қўйган назоратчи Ш.Алихоновга нисбатан интизомий чора кўрилди.

Г.САГАТОВА,
Тошкент вилояти Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятлари ҳудудий бирлашмаси мутахассиси

Ўзбекистон таълим, фан ва маданият ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгаши таълим, фан ва маданият ходимлари касаба уюшмаси Жиззах вилояти Арнасой туман кенгаши раиси Отаниёз Мустафоевга отаси **БОБОНИЁЗ ота**нинг вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Самарқанд вилоят кенгаши тармоқ касаба уюшмаси вилоят кенгашининг собиқ раиси **Эркин ИРГАШЕВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Тошкент вилояти Алоқа ходимлари бирлашган касаба уюшма қўмитасининг 2012 йил 10 декабрдаги навбатдан ташқари 6-конференциясининг қарорига биноан бирлашган касаба уюшма қўмитасининг фаолияти 2013 йил 15 февралдан тугатилади.

Омон бўлинг,
МУҲТАРАМ ГАЗЕТХОН

Ishonch
2013-yil 22-yanvar № 9-10 (3203)

СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

Футбол

ЁШЛАРНИНГ ЮРИШИ

Санкт-Петербург шаҳрида ўтказилаётган футбол бўйича Мустақил давлатлар ҳамдўстлиги кубоги мухлислар учун ҳаяжонли ва муросасиз онларни тақдим этмоқда.

«В» гуруҳида тўп сураётган Ўзбекистон ёшлар терма жамоаси гуруҳ босқичидаги дастлабки учрашувда мезбонларга қарши майдонга тушди. Учрашувда 2:2 ҳисобидаги дуранг қайд этилди.

Мусобақанинг иккинчи турида Аҳмаджон Мусаев шогирдлари Қозоғистон футболчиларини 1:0 ҳисобида мағлубиятга учратди. Ғалаба тўпини 71-дақиқада Жамшид Искандаров киритди.

Ўйиндан кейин ташкил этилган матбуот анжуманида Аҳмаджон Мусаев ўз фикрларини қуйидагича баён этди:

— Бугун мухлисларга ёқадиган футбол гувоҳига айландик. Иккала жамоа ҳам деярли тенг ўйнади, бироқ бизга бирозгина омад кулиб боқди, деб ҳисоблайман. Ўтган ўйин билан таққослайдиган бўлсак, асосий таркибга ўзгартириш киритмадим, чунки, Россия билан ўйинда дуранг натижа қайд этган бўлсак-да, шогирдларим яхши ўйин кўрсатишди. Регламентга кўра менда 7та ўйинчи алмаштириш ҳуқуқи бор ва мен буни ўйин давомида амалга оширмоқдаман. Шу йўл билан барча футболчиларга ўзини кўрсатиш учун имкон беряпман.

Умуман олганда, Ўзбекистонда футболнинг ҳақиқий кўтарилиши кузатилмоқда. Ўзингиз баҳо беринг: ўсмирларимиз Осиё чемпионатида ғолиб чиқишди, биз эса ярим финалгача етиб бордик, миллий терма жамоамиз эса ЖЧ-2014 саралашида ўз гуруҳида биринчи ўринда бормоқда. Бизга эгалланиши керак бўлган марра кўрсатиб қўйилган ва уни амалга оширишимиз керак.

Вакилларимиз гуруҳдаги сўнгги учрашувни кеча Қирғизистон ёшлар терма жамоасига қарши ўтказди. Муросасиз баҳсда 2:2 ҳисоби қайд этилди. Вакилларимиз амалда гуруҳдан чиқиш вазифасини уддалашди. Чорак финал учрашувлари 23 январ куни ўтказилади.

ГУС ҲИДДИНК ҲАЙРОН

Футбол бўйича мамлакатимиз чемпионати вакиллари Бирлашган Араб Амирликларида ташкил этилган ўқув-машғулот йиғини доирасида бир неча ўртоқлик учрашувлари ўтказдилар.

Тошкентнинг «Пахтакор» жамоаси Россия чемпионати етакчиларидан бўлган Маҳачқалъанинг «Анжи» жамоасини 1:0 ҳисобида мағлубиятга учратди. Боян Миладиновичнинг 76-дақиқада киритган голи ҳамюртларимизга ғалаба келтирди. «Анжи» бош мураббийи Гус Ҳиддинк беллашувнинг иккинчи ярмида Одил Аҳмедов, Самуэль Это'О, Юрий Жирков, Муборак Бусуффа каби моҳир футболчиларни майдонга туширганига қарамай, мағлубиятдан қутула олмади.

Бу йил Осиё чемпионлар лигасида илк маротаба иштирок этадиган «Локомотив» БААнинг кучли жамоаларидан бири «Аш-Шабаб» билан 2:2 ҳисобида дуранг ўйнади. «Темирйўлчи»ларнинг голларига Зайниддин Тожиев ва Иброҳим Раҳимов муаллифлик қилди.

Теннис

Ҳиндистон пойтахти Деҳли шаҳрида теннис бўйича ўсмирлар ўртасида ўтказилган халқаро турнирда ҳамюртимиз Жўрабек Каримов жуфтликлар баҳсида бош совринни қўлга киритди.

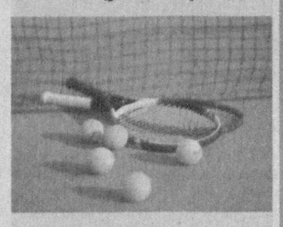

ҲАМКОРЛИКДАГИ ҒАЛАБА

Халқаро теннис федерацияси (ITF) томонидан ташкил этилган мусобақада ўндан зиёд мамлакат теннисчилари ғолиблик учун куч синашди. Хитойлик Аоран Ванг билан ҳамкорликда дуэт ташкил қилган Жўрабек финалда мезбон теннисчилар Абдуллоҳ Шайх ва Каран Салванни 6:3, 6:1 ҳисобида мағлубиятга учратди.

Адҳам АРСЛОНОВ,
«Ishonch» мухбири

Юнон-рум кураши

Россиянинг Тюмен шаҳрида юнон-рум кураши бўйича старт олган халқаро Гран-при турнирида иштирок этган полвонимиз Рустам Ассакалов совриндорлар сафидан жой олди.

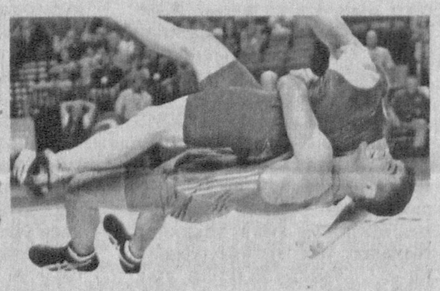

РУСТАМ ПОЛВОН — СОВРИНДОР!

Мусобақада Россия, Хитой, АҚШ, Белорус, Венгрия, Сербия, Исроил, Қозоғистон, Туркманистон, Тожикистон ва юртимиздан ташриф буюрган 185 спортчи ғолиблик учун гиламга чиқдилар.

84 кг. вазн тоифасида юртимиз шарафини ҳимоя қилган Рустам якунда бронза медалини қўлга киритди. Таъкидлаш ўринлики, турнирнинг совринли ўринлари мезбонлардан ташқари фақат Ўзбекистон ва белоруслик (бир бронза) полвонларга насиб этди.

СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

Мулоҳаза учун мавзу

«...Бу ёруғ дунёда ҳаёт бор экан, оила бор. Оила бор экан, фарзанд деб аталмиш бебаҳо неъмат бор. Фарзанд бор экан, одамзот ҳамиша эзгу орзу ва интилишлар билан яшайди».

ТЎЙ – ФАРОВОНЛИК БЕЛГИСИ, АММО...

Юртбошимизнинг бу сўзлари замирида чуқур маъно мужассам. Ҳар бир инсон яхши ниятда баркамол фарзандни дунёга келтириш, бир умр бахтли-саодатли яшаш орзуси билан турмуш қуради.

Тўйларимиз эса азалдан яхшиликка хизмат қилади. Анчадан бери дийдорлашмаган узоқ-яқиндан келган қариндош-уруғлар, дўст-биродарлар юз кўришади.

Шукурки, йилдан-йилга турмушимиз фаровонлашиб бормоқда. Бу тўй ва тантаналаримизда ёзилаётган дастурхонларнинг тўкинлигида ҳам акс этмоқда. Бироқ, айрим тўйларда керагидан ортиқча сарф-харажатларни кўриб, ҳайратдан ёқа ушламай иложимиз йўқ. Маҳалла фуқаролар йиғинлари қошидаги «Тўй ва бошқа маросимларни ўтказиш» комиссиялари бундай дабдабабозликларга чек қўйиш борасида муҳтарам Президентимизнинг 1998 йил 28 октябрдаги фармонини доим ёдда тутишлари даркор.

Кўпни кўрган отахонларнинг ҳисоб-китобига кўра, бир тўйнинг ўртача сарф-харажатига янги автоулов харид қилиш мумкин экан. Агар биз шу пулларни тежаб сарфласак, ёш келин-куёв учун янги иморат қуриш, тадбиркорлик учун айланма маблағларини кўпайтириш, қолаверса, маҳалладаги ёки қариндошлар орасидаги моддий кўмакка муҳтож кишиларга қарашиб, дуосини олиш мумкин-ку! Беҳуда сарфланган пуллар учун ким раҳмат айтади?!

Истиқлол шарофати билан шаҳримиз марказида 1998 йилда «Никоҳ уйи» биноси қуриб битказилди. Ҳозиргача бу кошонамизда 25 минг нафарга яқин келин-куёв мустақил ҳаёт сари илк қадамларини қўйишди. Бундан, айниқса, биз «Никоҳ уйи» ходимлари қувонамиз. Аммо йил ўтмай уқувсизлиги учун битта тарсаки еб, уйга кетиб қолган келинлар, бирон баҳонани рўкач қилиб, ажрашаётган оилаларни кўриб дилимиз оғрийди. Бу ҳолатни ўзимизча таҳлил қиламиз. Қайси жиҳатдан ёндашмайлик, барига ота-оналарнинг фарзандларига ортиқча меҳри, орзу-ҳаваси ва яна бепарволиги сабаб бўлаверади.

Фикримни ўзим ҳар куни гувоҳ бўладиган ҳолатга қаратсам. Никоҳ уйига ташриф буюрган ҳар бир келин-куёвнинг орқасидан келган ёшларнинг ўртача сони 50 нафардан кам бўлмайди. Биламизки, бу чақирилган ёки чақирилмаган йигит-қизларнинг аксарияти никоҳ маросимидан сўнг бирон-бир қаҳвахонада уюштириладиган зиёфатда ҳам ҳозиру нозир бўлади. Агар ушбу зиёфатда ҳар бир киши учун камида 10 минг сўмдан сарфланса, харажат 500 минг сўмдан ошади. Келин-куёв учун махсус автоулов пули эса бундан ҳам кўп.

Ким билсин, агар фарзандимиз ўз тўйига пешона тери эвазига топилган пулини сарфлашганда, аҳвол шунчаликка бормасмиди, эҳтимол...

Никоҳ уйида тантанадан кейин шампан виносини ичиш ман этилганига қарамай, айрим ёшлар бунга беписанд қарашади.

Ота-оналар томонидан келинни олиб кетишга келган куёв навкарларга ясатилган столга спиртли ичимликлар қўйилишига нима дейсиз? Бунинг оқибатида ҳали оқ-қорани таниб улгурмаган куёвжўралар маст ҳолатда автоулов бошқаришига жуда кўп бор шоҳид бўлганмиз.

Баъзан никоҳдан ўтиш учун ариза бераётган йигитлар давлат божини ҳам турли баҳоналар билан тўламасликка ҳаракат қилишади. Лекин улар тўй куни миниб келган машиналарни кўриб ёқа ушлаймиз.

Ёшлар, — умид ниҳоллари. Уларни қаёққа эгсак, ўша томон эгилишади. Зеро, Никоҳ базмларидаги ортиқча дабдабабозликдан ҳам уларни биз катталар асрашимиз шарт. Бунда маҳалла фаолларининг ҳам алоҳида ўрни бор. Хайрли ишда кайвони, катта ҳаётий тажрибага эга оқила-ю доно нуронийларимиз маслаҳатларига амал қилганимиз яхши. Керак бўлса, қонун кучи билан дабдабабозликка чек қўйиш фурсати етди, деб ўйлайман. Бунда «Камолот» ЁИҲ ҳам ўз ташаббусини кўрсатмоғи лозим. Ахир қачонгача йиллар давомида пешона тери тўкиб топган пулимизни орзу-ҳавас деб бир-икки кунда елга совурамиз?

Тилагимиз — барча юртдошларимизнинг топганлари тўйларга буюрсин! Аммо дабдабабозлик ва шуҳратпарастлик оқибатида исрофгарчиликка йўл қўйишдан ўзимизни ва яқинларимизни асрайлик.

Гулҳаё РАСУЛОВА,
Гулистон шаҳар «Никоҳ уйи» мудираси

Реклама ва эълонлар

Президентимизнинг 2010 йил 26 ноябрдаги «2011-2015 йилларда республика молия-банк тизимини янада ислоҳ қилиш ва барқарорлигини ошириш ҳамда юқори халқаро рейтинг кўрсаткичларига эришишнинг устувор йўналишлари тўғрисида»ги қарори банкларнинг тадбиркорлар билан яқин ҳамкорлиги асосларини, банкларнинг инвестициявий фаоллигини оширишдаги, аҳоли бўш пул маблағларини омонатларга жалб этиш ҳамда банк капиталлашувини ошириш борасида олиб борилган ишларга дастуруламал бўлмоқда.

«Агробанк» ОАТБ

ТАРАҚҚИЁТ ОМИЛИ

«Агробанк» ОАТБнинг Сирдарё вилоят туман ва шаҳар бўлимларида фаолият юритаётган 12 та филиали мавжуд бўлиб, 15 та мини банк томонидан барча мулкчилик шаклидаги 9125 та юридик ва 100 мингдан зиёд жисмоний шахсларга комплекс тарзда банк хизматлари кўрсатилмоқда.

Маълумки, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик мамлакат иқтисодиётини шакллантиришда асосий кучлардан ҳисобланади. Шу боис ҳукуматимиз томонидан соҳани ривожлантиришга кенг имконият яратилмоқда. Бу борада тижорат банкларининг қўшаётган ҳиссаси таҳсинга лойиқ. Хусусан «Агробанк»нинг Сирдарё вилоят бошқармаси томонидан ҳам кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга алоҳида аҳамият бериб борилмоқда. Шу мақсадда 2012 йил давомида якка тартибдаги тадбиркор, деҳқон ва фермер хўжаликлари ҳамда кичик бизнес субъектларига 23,1 млрд. сўм кредитлар ажратилиб, ушбу маблағлар эвазига, айниқса, қишлоқ жойлардаги кўплаб лойиҳалар молиялаштирилди. Натижада, вилоятда 1675 та янги иш ўрни яратилди.

Мисол учун, банкнинг Сайхунобод филиали мижози, «Сайхун савдо Файз» хусусий корхонаси раҳбари Камолжон Сарибоев кредит сўраб мурожаат қилган эди. Унинг лойиҳаси банк томонидан ўрганиб чиқилиб, мижозга 180 млн. сўм миқдорида кредит ажратилди. Ҳозирда хусусий корхона йилига 546 млн. сўмлик газланмаган ичимликлар ишлаб чиқариб, бозорни сифатли маҳсулот билан таъминлаётир. Кредит эвазига корхона фаолияти кенгайиб, яна 16 та янги иш ўрни ташкил этилди.

«Агробанк» томонидан «Жасур Жамшид ҳамкорлиги» МЧЖ раҳбари Эркин Турдибековга паррандачиликни ривожлантириш учун 110 млн. сўм миқдорида кредит ажратилди. Бугунги кунда бу ерда 21 киши иш жойига эга бўлди. МЧЖда ишлаб чиқарилаётган парранда маҳсулотлари бозорларга пешма-пеш етказиб берилмоқда.

Шунингдек, банк томонидан аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасини ривожлантириш учун 1,2 млрд. сўм йўналтирилди. Бу эса ҳудудлардаги инфратузилманинг янада яхшиланишига, фуқароларнинг янги иш ўринларига эга бўлишига замин яратаяпти.

Тадбиркор аёлларга ажратилган кредитлар 1,7 млрд. сўмни ташкил қилди. Бу уларнинг жамиятдаги фаоллигини оширишга хизмат қилаяпти. Аёллар фарзанд тарбияси билан бирга жамоат ишларида ҳам ташаббус кўрсатишаётир. Айниқса, тадбиркорлик билан шуғулланиб, эл-юртга наф келтираётгани эътирофга сазовор. Шу боис банк хотин-қизларни ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлаш барасидаги фаолиятини янада жадаллик билан давом эттиради.

Ёш оилаларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашга ҳам 2,6 млрд., шунингдек, оилавий тадбиркорлик ва ҳунармандчиликни ривожлантиришга 0,5 млрд. сўм миқдорида микрокредит ажратилди. Бу, шубҳасиз, ёш оилаларнинг турмуш шароитини яхшилаш, молиявий фаровонлигини мустаҳкамлашга замин яратаяпти.

Шунингдек, Президентимизнинг «Озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва ички бозорни тўлдириш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори ижросини таъминлаш ҳам диққат марказида. Шу мақсадда аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини қондириш, ички истеъмол бозорини мамлакатимизда ишлаб чиқарилган озиқ-овқат маҳсулотлари билан тўлдириш, асосан қишлоқ жойларда замонавий, юқори унумли техника ва технология билан жиҳозланган қайта ишловчи ихчам корхоналарни барпо этиш, шу асосда янги иш жойларини шакллантиришга банкнинг шаҳар ва туман филиаллари томонидан 3,6 млрд. сўм миқдорида кредитлар берилди. Бундан ташқари, Президентимизнинг «Ноозиқ-овқат истеъмол товарлари ишлаб чиқаришни рағбатлантириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорига асосан 6,8 млрд. сўм миқдорида кредитлар ажратилди.

Дарвоқе, касб-ҳунар коллежлари битирувчиларини тадбиркорликка кенг жалб этиш, ўз бизнес лойиҳаларини амалиётга татбиқ этишларига кўмаклашиш ва шу орқали уларнинг бандлигини таъминлашга қаратилган лойиҳаларга ҳам банк кредитлари йўналтирилаяпти. Бир сўз билан айтганда, мамлакатимиз иқтисоди юксалишида «Агробанк» муносиб ҳисса қўшиб келаётганини алоҳида эътироф этиш жоиз.

Акмал ТОШЕВ,
«Ishonch» мухбири

Газетанинг навбатдаги сони 26 январ шанба куни чиқади.

O'zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi

Muassis:
O'zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi

Bosh muharrir:
Abduxoliq Abdurazzoqov

Tahrir hay'ati:
Normamat ALLAYOROV, Muhammad Ali AHMEDOV, Oksana BELAUSOVA, Dovud MADIYEV (Bosh muharrir o'rinbosari), Baxtiyor MAHMADALIYEV, Sog'indiq NIYETULLAYEV, Eson RAJABOV, Jahongir SHAROFBOYEV (Mas'ul kotib).

2007 yil 11 yanvarda O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 0116-raqam bilan ro'yxatga olingan.
ISSN 2010-5002
Gazeta ofset usulida, A-2 formatida bosildi. Hajmi 4 bosma taboq.

Bo'limlar:
Kasaba uyushmalari hayoti — 256-87-63, Huquq va xalqaro hayot — 256-64-69, Milliy-ma'naviy qadriyatlar va sport — 256-82-79, Xatlar va muxbirlar bilan ishlash — 256-85-43, Reklama va e'lonlar — 256-87-73.

Viloyatdagi muxbirlar:
Andijon + 998 91 141-27-70; Buxoro + 99893 653 50 81; Sirdaryo + 99890 999 58 30; Jizzax + 998 94 418-67-49; Navoiy + 998 94 226-28-84; Namangan + 998 90 260-50-77; Samarqand + 998 93 352-50-87; Surxondaryo + 998 95 502-16-68; Farg'ona + 998 91 131-61-55; Qoraqalpog'iston Respublikasi va Xorazm + 998 90 719-48-00; Qashqadaryo +998 91 467-30-01.

Manzilimiz:
100165, Toshkent shahri, «Buxoro» ko'chasi, 24-uy

Nashr ko'rsatkichi:
133

Gazeta haftaning seshanba, payshanba va shanba kunlari chiqadi. Sotuvda erkin narxda.

Navbatchi muharrir:
A.Qodirova
Navbatchi:
A.Arslonov
Musahhih:
S.Shodiyeva

Bosishga topshirish vaqti - 21. 00
Topshirildi - 22. 15

E-mail:ishonch2012@gmail.com

Gazeta «Ishonch»ning kompyuter markazida terildi va sahifalandi.
Sahifalovchi: H.Abdujalilov

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasida chop etildi. Korxona manzili: «Buyuk Turon» ko'chasi, 41-uy.

«Ishonch»dan olingan ma'lumotlarda manba sifatida gazeta nomi ko'rsatilishi shart. Mualliflar fikri tahririyat nuqtai nazaridan farqlanishi mumkin. | Buyurtma Г — 111 | 20342 nusxada bosildi | 1 2 3 5